

CUPRINS

Adunarea Generală a ACMRR-SRI - București, 26 aprilie 2014 -	9
Mesajul Biroului Executiv al Consiliului Director al SRI	9
Mesaje din partea Asociațiilor partenere	11
Craiova și evenimentele din decembrie 1989 - Col. (r) Ioan Untaru	13
Diversiuni au fost încercate și la Buzău - Col. (r) Ilie Merce	20
Iertăm, dar nu uităm ! - Col. (r) Viorel Sârbu	29
„Revoluția” la Piatra Neamț - Col. (r) Gheorghe Diaconu	41
Cazul maiorului deblocat Ionescu - Grigore Aldescu-Aldea	45
Cu certitudine au existat două Securități - Gheorghe Herman	48
E bine să se știe - Col. (r) Nicolae Zărnescu	50
Cazul Ahmad Mohamed Ali al-Hersh - Alin Covaciu	54
Din activitatea unui ofițer de contrainformații economice - Col. (r) Dumitru Hariuc	59
Tehnologia informatică și serviciile de <i>intelligence</i> - Col. (r) Liviu Găitan	67
Emoții... emoții - Gl. bg. (r) Vasile Coifescu	77
Are țara, într-adevăr, nevoie de CNSAS? - Prof. Marian Teodorescu	81
Instanțele europene – ultima soluție? - Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu	85
Memorialistica profesională – scop și motivație - Gl.bg. (r) Vasile Mălureanu	91
O dezbatere amânată - Prof. univ. dr. Vasile Dobrescu	97
Despre securitatea națională și politica politică: repere istorice - Prof. univ. dr. Cristian Troncotă	101
O importantă contribuție la formarea unei reale culturi de securitate... Paul Carpen	107
O carte în dezbatere: Spionajul american în România	115
Paul Carpen: Reflecții asupra unei cărți	122
Note de lectură	129

Pagini literare.....	<u>131</u>
Din activitatea ACMRR-SRI.....	<u>136</u>
Prezenți în viața și cultura cetății	<u>137</u>
In Memoriam	<u>138</u>
Vitralii- Prezență și ecouri.....	<u>141</u>

VITRALII

LUMINI ȘI UMBRE

Publicație editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în
Retragere din Serviciul Român de Informații

DIRECTOR: Col. (r) Filip Teodorescu

Contact:

București, str. Toamnei nr. 37, sector 2

Tel.: (0040)-21-2119957

acmrr.bucuresti@acmrr-sri.ro

www.acmrr-sri.ro

©ACMRR-SRI

București 2014

ISSN 2067-2896

„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE”

Consultanți științifici Acad. Dinu C. Giurescu

Prof. univ. dr. Ioan Scurtu

Prof. univ. dr. Corvin Lupu

Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu

Conf. univ. dr. Aurel V. David

Colegiul de redacție

Redactor șef: Gl. bg.(r) Prof. univ. dr. Cristian Troncotă

Redactor șef adjunct: Paul Carpen

Secretar de redacție: Gl. bg. (r) Maria Ilie

Membri: Gl. mr. (r) Dumitru Bădescu

Col. (r) Mihai Constantinescu

Col. (r) Hagop Hairabetian

Gl. mr.(r) Marin Ioniță

Gl. bg. (r) Nechifor Ignat

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

Imagine și probleme

economice: Gl. bg. (r) Adrian Bărbulescu

Pentru abonamente, doritorii se pot adresa ACMRR-SRI la adresele menționate în pagina precedentă. Publicația poate fi achiziționată la sediile sucursalelor ACMRR – SRI, prin librăria on-line www.semneartemis.ro, iar în format electronic la www.virgoebooks.com

Potrivit art. 206 CP, responsabilitatea juridică pentru conținutul materialelor publicate revine exclusiv autorilor acestora. Opiniile și punctele de vedere exprimate de autori în cuprinsul revistei pot să nu corespundă integral cu cele ale ACMRR-SRI. Reproducerea sub orice formă a conținutului acestei publicații este permisă cu menționarea sursei și a autorului. Manuscrisele nepublicate nu se restituie.

Adunarea Generală a ACMRR-SRI - București, 26 aprilie 2014 -

Adunarea Generală aniversară a Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din Serviciul Român de Informații, prilejuită de împlinirea a 20 de ani de la constituire, a avut loc într-o atmosferă colegială, de sărbătoare, în prezența a 16 membri-fondatori și a peste 220 de delegați de la toate Sucursalele acesteia.

Evenimentul a fost onorat de prezența reprezentanților conducerii Serviciului Român de Informații, cadre cu responsabilități în instituție și foști adjuncți de director, precum și a președinților sau reprezentanților conducerilor celor șapte Asociații partenere, semnatare ale Protocolului Comun de colaborare.

Președintele Asociației, colonel (r) Filip Teodorescu, a prezentat o informare privind înființarea, funcționarea și activitatea Asociației, relevând rolul deosebit pe care l-a avut fostul director, prof. dr. Virgil Măgureanu, în constituirea acesteia.

Mesajul Biroului Executiv al Consiliului Director al Serviciului Român de Informații a avut, prin bogatul său conținut de idei, un ecou profund în rândul participanților.

La rândul său, prof. Mircea Gheordunescu, fost adjunct al directorului instituției, a adus un vibrant omagiu Serviciului Român de Informații, dar și Asociației, menționând că are simțământul că „se reîntoarce acasă, printre foști colegi”.

Aprecieri elogioase la adresa Asociației și a raporturilor cu celelalte structuri ale rezerviștilor militari au expus general de brigadă (r) Victor Constanda, reprezentant al Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din MapN, și general locotenent (r) Ioan Hurdubaie, președintele ANCMRR din MAI.

Mesajul Biroului Executiv al Consiliului Director al SRI

Ziua de astăzi marchează un reper important în evoluția Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere din SRI. Douăzeci de ani reprezintă un interval de timp considerabil, în care Asociația a traversat vremuri dificile, cu provocări dintre cele mai diverse. Profesia pentru care v-ați dedicat energie, timp și sănătate a traversat contexte sociale grele, în care ați avut mult de suferit, dumneavoastră și familiile dumneavoastră.

Evoluția lentă a nivelului de cunoaștere și înțelegere din partea societății a intensității și nivelului muncii dumneavoastră a solicitat răbdare în

abordarea realităților, dar și credința că recunoașterea va veni odată cu evoluția mentalităților din țara noastră.

SRI nu ar fi ajuns ceea ce este astăzi fără implicarea și eforturile deosebite ale celor care au lucrat sau mai lucrează în structurile sale. Suntem conștienți de eforturile pe care le-ați depus în cursul carierei active și pe care, mulți dintre dumneavoastră le continuați și acum, ca rezerviști ai Serviciului.

Consolidăm legătura specială care există între SRI și foștii săi angajați, indiferent de intervalul de timp care s-a scurs de la trecerea în rezervă sau în retragere. De altfel, chiar acest termen, de cadre militare în retragere, pare nepotrivit în cazul profesioniștilor din informații, pentru care păstrarea valorilor profesiei nu se încheie niciodată.

Fiecare dintre dumneavoastră este foarte important pentru Serviciu deoarece a participat, cu propriile competențe și eforturi, la creșterea constantă a prestigiului instituțional al SRI. Energia și dedicația dumneavoastră - inclusiv în momente extrem de dificile - au contribuit la fundamentul și construcția unei instituții care, astăzi, oferă pârgii și garanții credibile în funcționarea corectă a statului și stabilitatea mecanismelor esențiale ale societății. Iar pentru toate acestea, pentru toate valorile pe care le împărtășim, aveți parte de respectul și recunoștința noastră.

Din partea Consiliului Director al SRI sunt prezenți astăzi alături de dumneavoastră șefii unităților care s-au preocupat în permanență pentru rezolvarea problemelor specifice cu care vă confrunțați. Prin intermediul conducerii unităților din domeniile financiar, sănătate, pensii, logistică ori resurse umane ne-am îngrijit ca problemele sociale și de sănătate ale foștilor noștri colegi să primească în mod constant atenția cuvenită. Vom acorda, în continuare, sprijin la nivel central și teritorial pentru activitățile ACMRR și sucursalele județene ale acesteia.

Este important ca modelul dumneavoastră personal, setul de valori proprii profesiei, să poată fi transferate nu numai către generațiile mai tinere de ofițeri, ci și către corpul social al Patriei pe care cu toții o servim.

Ne bazăm în continuare pe disponibilitatea, energia și integritatea dumneavoastră și sperăm ca, prin echilibrul care vă caracterizează, să contribuiți la consolidarea culturii de securitate în România, precum și la maturizarea noilor generații de ofițeri de informații ai țării.

Aniversarea a 20 de ani de la înființarea ACMRR survine într-un an cu o importantă componentă socio-politică. Apărători ai interesului național, deasupra jocului politic, trebuie să păstrăm linia de echilibru instituțional și echidistanța politică, indiferent de circumstanțe și turbulențe. Ne revin responsabilități importante în susținerea îndeplinirii obiectivelor majore ale României și, pentru a reuși acest lucru, trebuie să valorificăm inclusiv experiența acumulată cu ajutorul dumneavoastră pentru a găsi cele mai bune soluții în scopul protejării și promovării valorilor constituționale.

Închei mulțumindu-vă încă o dată pentru modul în care ați ales să vă manifestați pe parcursul ultimilor 20 de ani atașamentul față de valorile democratice ale României și față de Serviciul Român de Informații, ca instituție puternică la a cărei edificare ați contribuit.

La Mulți Ani!

Mesaje din partea Asociațiilor partenere

MESAJE ADRESATE ADUNĂRII GENERALE A ACMRR – SRI (EXTRASE)

ASOCIAȚIA NAȚIONALĂ A CADRELOR MILITARE ÎN REZERVĂ ȘI ÎN RETRAGERE DIN MINISTERUL AFACERILOR INTERNE:

În anul în care se împlinesc 20 de ani de la crearea ACMRR – SRI, Consiliul Executiv al Asociației noastre apreciază în mod deosebit bogata activitate pe care ați desfășurat-o în toată această perioadă, pentru protecția socială a membrilor dvs., a tuturor rezerviștilor militari proveniți din SRI și a familiilor acestora, pentru dezvoltarea sentimentelor de solidaritate, camaraderie, respect și stimă între membrii săi, promovarea bunelor raporturi între membrii Asociației și cadrele militare în activitate din Serviciul Român de Informații, pe temeiul respectului competenței profesionale, participarea la activități prilejuite de aniversarea, omagierea sau comemorarea unor evenimente cu rezonanță în istoria țării sau în activitatea Serviciului Român de Informații, încurajarea preocupărilor memorialistice și publicistice, stimularea efectuării de studii, sinteze și analize care să contribuie la îmbogățirea culturii de securitate națională cu lucrări destinate publicului

larg, comunicarea în mediul public a unor aspecte referitoare la valori, tradiții, repere profesionale și de cultură organizațională ce privesc securitatea națională, demersuri realizate de mulți dintre membrii Asociației Dumneavoastră sau împreună cu cadre aflate încă în activitate.

În contextul vremurilor noastre, în care mulți neaveniți, unii fără nicio zi de armată, emit judecăți de valoare cu privire la așa-zisele privilegii de care se bucură militarii României, nimeni nu poate trece cu vederea și pune la îndoială rolul deosebit pe care l-a avut și-l are conducerea Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul Român de Informații, toți membrii săi, în colaborare camaraderească și dezinteresată cu conducerea și membrii celorlalte asociații din Sistemul de apărare, ordine publică și siguranță națională, în îndeplinirea prevederilor Protocolului de cooperare încheiat între asociațiile noastre, în interesul tuturor membrilor noștri, al tuturor rezerviștilor militari, pentru apărarea drepturilor legitime ale acestora, multe dintre acestea obținute prin jertfele de sânge ale înaintașilor noștri.

ASOCIAȚIA NAȚIONALĂ A CADRELOR MILITARE ÎN REZERVĂ ȘI ÎN RETRAGERE DIN DGIPI A MAI:

Membrii Asociației noastre privesc cu admirație eforturile făcute de conducerea ACMRR – SRI de a evidenția adevărul istoric privind rolul serviciilor de informații autohtone în lupta pentru transformarea democratică a țării, în aderarea la NATO și UE. Suntem alături de rezerva SRI și susținem eforturile specifice, profesioniste, actuale, ale Serviciilor de Informații Românești, pentru controlul situației operative existente, extrem de complexe și dinamice, în combaterea terorismului, a criminalității transfrontaliere, a crimei organizate, a corupției și a altor amenințări la adresa securității naționale, contribuind astfel la consolidarea poziției țării noastre în NATO și UE.

Ne exprimăm totodată încrederea că în viitor relațiile de camaraderie între membrii asociațiilor noastre se vor dezvolta și vor da valențe noi demersurilor comune pentru asigurarea unui trai decent și demn celor care au slujit sub drapel și au ajuns la anii senectuții.

La Multi Ani!

Craiova și evenimentele din decembrie 1989

După un sfert de veac, pot să scriu cu detașare despre ceea ce am văzut, despre ceea ce am trăit în mod nemijlocit, pot să prezint unele informații de care am luat cunoștință în calitate de ofițer al Securității județene Dolj, care după 23.12.1989 a devenit parte integrantă a Armatei a 3-a, condusă de generalul Roșu.

Premergător evenimentelor care aveau să se declanșeze la 21 decembrie, situația operativă la Craiova și în județ a cunoscut o tensionare crescândă. Nemulțumirile erau exprimate prin vociferări individuale sau în grup la locurile de muncă, în organizațiile de partid și sindicale, la „cozi”, în mijloacele de transport în comun.

Se făceau aprecieri, cum ar fi: „suntem săraci”, „salarii și pensii mici”, „ore suplimentare”, „ne-ați adus în sapă de lemn”, „Ceașescu și soția au dus de răpă România”.

Pe băncile din parcuri sau pe ziduri apăreau înscrisuri precum: „Jos Ceașescu”, „Moarte dictatorului”, „Nu vă mai rabdă Dumnezeu – nu vă mai răbdăm nici noi”.

Atunci când factorii de răspundere ai puterii locale de partid și de stat se străduiau să prevină ceea ce nu se mai putea preveni, primeau răspunsuri de felul „păi nu este așa?” Și atunci măsurile se limitau la văruirea și vopsirea înscrisurilor, iar afișele se „colectau”.

Nu mai era nimic de făcut, nimic de prevenit. S-au constatat câteva „contravenții” și s-au aplicat amenzi care au rămas neplătite.

În această stare de spirit, de nemulțumire și speranță de schimbare, s-au petrecut evenimentele la Craiova.

În ziua de 21.12.1989, am luat în primire, cu proces-verbal, misiunea de ofițer de serviciu pe unitate.

Prin comunicările telefonice ale ofițerilor și ale surselor, am fost ținut la curent cu situația operativă generală, pe care am raportat-o șefului unității din 21 decembrie ora 8.00 până a doua zi, ora 8.00.

Am cunoscut ordinul generalului colonel Iulian Vlad de retragere și consemnare în sedii a personalului unităților de Miliție și Securitate, ordin retransmis de Direcțiile din MI, DSS și Comandamentul Trupelor de Securitate.

Imediat după evenimentul „Generalul Milea” de la CC al PCR, au fost desființate dispozitivele de la Comitetul Județean PCR – Consiliul Județean (6 milițieni) și Comitetul Municipal PCR – Primărie (4 milițieni). Au fost retrase patrulele de subofițeri și militari în termen și agenții de circulație. Au revenit la sediile unităților ofițerii de contrainformații economice.

Manifestanții s-au organizat în întreprinderi, iar constructorii de avioane au inițiat marșul spre centrul Craiovei.

În drumul lor au trecut pe la Electroputere, IUG, Mașini Agricole și Tractoare; li s-au alăturat cei de la Autoturisme, iar pe traseu s-au adăugat pensionari, profesori și elevi. În scurt timp, Piața Mihai Viteazul, precum și toată zona centrală au fost ocupate de manifestanți.

Miliția, Brigada Trupe de Securitate, Securitatea și Armata nu au fost prezente în piață, dar pe străzi patrulau TAB-uri.

Singurul reprezentant militar în sediul Comitetului PCR – Consiliul Județean a fost un subofițer de Miliție, care a rămas, neînarmat, la postul său obișnuit. El a fost ghidul manifestanților care au ocupat birourile puterii locale a vechiului regim politic. Manifestanții care au intrat prin ușa de serviciu au ajuns primii în sediu; cei care au intrat pe ușa oficială, cea dinspre Piața Mihai Viteazul, au întârziat câteva minute până s-a deschis zăvorul.

Într-o atmosferă de entuziasm au început discursurile, însoțite de urale și aplauze, strigăte de bucurie și speranță.

Anterior ocupării sediilor PCR și Primăriei, angajații, secretarii și activiștii s-au dispersat, au dispărut.

Primul secretar și președinte al Comitetului Județean Dolj, profesorul universitar doctor Ion Traian Ștefănescu, a fost „extras” înaintea ocupării sediului, prin ușa de serviciu, de către generalul Roșu, comandatul Armatei a 3-a, și condus sub protecție la Unitatea militară. Despre alte persoane cu funcții de răspundere s-a aflat ulterior că s-au internat în spital sau au plecat în alte localități.

Transferul de putere la Craiova s-a realizat pașnic, cu sprijinul Armatei, Miliției, Brigăzii TS și Securității, fără nici o opreliște, fără vreo intervenție a organelor statului.

Se va aprecia în viitor dacă, la Craiova, revoluția a fost ajutată de o „lovitură de stat a puterii locale”, a fost o înfrățire cu caracter revoluționar a manifestanților și militarilor sau a fost și una și alta.

La Craiova, succesul schimbării a fost deplin în ziua de 22.12.1989 la ora 14.00. Ce s-a întâmplat după ora 18.00 este o altă poveste.

Evenimentul „General Milea” a fost urmat la Craiova de patrularea pe străzile principale a TAB-urilor și militarilor Armatei a 3-a. Au fost postate în locuri strategice tancuri, inclusiv în poarta Inspectoratului Județean al M.I. (Miliție și Securitate), vecin cu Armata a 3-a.

Tancurile de la Inspectorat aveau țeștile îndreptate spre clădirea unității. Ni s-a spus că ne protejează de eventuale atacuri teroriste, despre care noi, ofițerii de informații, nu aveam cunoștință.

În cabinetul fostului prim secretar, devenit cabinet al revoluției, a fost aglomerație și nu se știa ce urmează după victorie. Pe coridoare, în birouri, la ferestre debordau entuziasmul, bucuria, salutul victoriei. Personalități cunoscute și personaje mai puțin cunoscute se adresau din balcon mulțimii cu discursuri și îndemnuri la schimbare, revenind frecvent cuvinte precum speranță, liniște, drepturi și libertate.

A intrat în cabinet generalul Roșu și a potolit vorbăria. Comandant respectat, strateg și profesionist, cunoscut și în viața civilă, vorbind coerent, concis și cu ton exigent a făcut liniște. A comunicat indicațiile și orientările Comandamentului politic și militar de la MApN, condus de domnul Ion Iliescu, și a recomandat constituirea unui astfel de organism și la Craiova. A fost ascultat și înțeles, toți participanții au fost de acord.

În acest context, inginerul Constantin Neșcu a întrebat dacă își continuă activitatea pe care o desfășurase până atunci, cu atribuții în cadrul Comitetului de partid pe linie de industrie și energie. Generalul îl cunoștea și l-a rugat, i-a „ordonat” să rămână și să muncească. A fost agreeat și acceptat de revoluționari. S-a ocupat de procesele tehnologice din industrie, de energie și aprovizionare. Cu aprobarea generalului Roșu, s-a consultat telefonic, dar discret, cu domnul Ion Traian Ștefănescu pentru soluționarea unor probleme grele din economia

județului Dolj. Inginerul Constantin Neșcu l-a informat frecvent pe domnul Ion Iliescu despre economia județeană și problemele ce se iveau.

Domnul inginer Radu Berceanu, constructor de avioane, care a devenit președinte al CPUN Dolj, s-a sprijinit pe inginerul Constantin Neșcu.

În sediul CPUN Dolj au fost prezenți ofițeri delegați reprezentând Armata, Securitatea (lt. col. Ion Stănescu), Miliția și Brigada TS. Șefii acestora au transmis Comitetului că instituțiile lor participă la schimbarea regimului politic, stau la dispoziția noilor organe locale ale puterii, reconfirmând totodată îndatorirea lor sacră de a sluji țara și neamul românesc.

Generalul Roșu a comunicat preluarea în subordinea Armatei a acestor instituții, iar într-un interviu acordat ziarului „*Cuvântul Libertății*” a ilustrat aceasta afirmând: „*Am trecut în rezervă 30 de colonei de securitate*”.

Într-o discuție, după pensionarea mea și a domniei sale, mi-a spus că i s-au reformulat afirmațiile.

Am avut o relație apropiată cu generalul Roșu și unele aspecte, informații din acest articol au rezultat chiar din discuțiile cu generalul.

În cele patru orașe: Calafat, Băilești, Filiași și Segarcea și în cele 95 de comune ale județului Dolj, lucrătorii Miliției și cei 4 ofițeri de Securitate de la orașe au procedat conform Ordinului, rămânând consemnați în sediile unităților. La posturile comunale s-a cunoscut acest ordin; nu știu dacă subofițerii au suportat atmosfera de birou; ei aveau probleme cu protejarea cerealelor, a furajelor, a animalelor din complexe, dosare cu furturi etc.

Cert este că în orașe și comune schimbările s-au făcut pe cale pașnică: activiștii de partid au plecat și majoritatea primarilor au fost înlocuiți.

În continuare voi face unele precizări în legătură cu evenimentele militare, despre care în cei 24 de ani nu s-a vorbit, fie „din timiditate”, fie pentru a nu afecta „spontaneitatea” clamată în scrierile domnului Iliescu despre revoluție.

Din ordinul domnului general colonel Iulian Vlad, și la Craiova au fost desființate dispozitivele de la Comitetul Județean PCR Dolj, de la Primăria Craiova și de pe străzile principale. Toți ofițerii și subofițerii, inclusiv agenții de ordine cu militari însoțitori și agenții de circulație s-au retras în sediile unităților M.I., unde au rămas consemnați în perioada marșurilor și a demonstrațiilor.

La Securitatea Județeană făcea de serviciu un cuplu: un ofițer de Securitate și un ofițer al Armatei a 3-a.

Armamentul și muniția din dotarea personală erau asigurate în fișete metalice încuiate și sigilate, iar armamentul de rezervă în Depozitul cu santinelă.

De la o zi la alta ne înarmam și dezarmam, în funcție de zvonurile despre atacarea unităților militare de către teroriști și elicoptere.

Ordinele, în acest context, se transmiteau de la Comitetul revoluționar – militar de la București.

Două zile ni s-au întrerupt comunicațiile telefonice la centrală și cele speciale, perioadă în care am fost „protejați” de tancurile cu țevele îndreptate spre clădirea Inspectoratului M.I.

Acest sediu are un specific: este înconjurat de blocuri și case și este vecin cu Armata a 3-a. Din gardul dintre aceste unități militare s-au dislocat plăci de beton și s-a realizat o trecere. Prin aceasta circulau autoturismele Securității, care garau la Armata a 3-a, precum și ofițerii și subofițerii nominalizați pentru cooperare.

Această trecere a fost firească, normală, pentru că Securitatea județeană se integrase în Armata a 3-a și se subordona generalului Roșu.

Predarea armamentului din dotarea personală a ofițerilor și subofițerilor de Securitate, la Depozit, s-a realizat sub privirea atentă a sergentului de la fereastra Pavilionului Armatei a 3-a, care avea mitraliera cu țeava îndreptată spre ușa prin care intram cu pistoale și ieșeam fără ele.

În sfârșit, după recâștigarea încrederii, au funcționat și telefoanele, nu ne-au mai „protejat” nici tancurile și am plecat și sosit în sediu conform programului de lucru și neînregistrați pe tabele. S-a dat dezlegare la activitățile speciale – informative, sau mai exact nu au fost interzise aceste activități specifice atribuțiilor privind securitatea națională.

„Tirul” știrilor TV, prin care a fost indusă panica și a fost direcționată ura asupra Securității și-a făcut un oarece efect și la Craiova. Mari „merite” au avut, în special, declarațiile și interviurile domnilor Iliescu și Roman, ale lui Brucan, precum și scenariile și „bombele” lui Teodor Brateș.

În Craiova, TAB-urile și militarii au patruleat pe străzile principale, apoi au apărut Gărzi Patriotice și revoluționari cu arme automate.

Liniștea Revoluției a durat până pe 22 decembrie ora 18.00, când a fost întreruptă de împușcături în diferite locuri ale municipiului, dar mai ales în zona unităților militare ale MAPN. Se auzeau împușcături cu „repetiție” care înspăimântau populația.

Un „aparat” care genera astfel de împușcături a fost „confiscat” de un ofițer de Securitate și ținut în custodie până la înființarea SRI – 26.03.1990, când a fost predat discret și a reîntregit gestiunea unității de cercetare diversiune a MAPN.

Foarte important și de notorietate în Craiova: răniții și morții au apărut începând cu data de 22.12.1989, după orele 18.00. Au murit prin împușcare 25 de oameni: 14 civili și 11 militari.

Până la 30.12.1989 nu s-au cercetat aceste omoruri, echipele de cercetare nu s-au deplasat la fața locului din cauza luptelor cu inamicii invizibili. După această dată, apreciindu-se că victoria Revoluției este deplină și „desăvârșită”, procurorii, ofițerii judiciari specialiști, criminaliști și medicii legiști au început cercetările la Morga Spitalului.

Apoi, procurorii militari, puțini la Craiova, ajutați de procurorii civili ai Procuraturii județene, de polițiști ai Armatei a 3-a și de polițiștii profesioniști au investigat și instrumentat cazurile de omor și rănire.

La Craiova „în cercul de suspecți” au fost introduși cu predilecție lucrători de securitate și de miliție, cu toate că aceștia nu mai purtau arme, întrucât întreg armamentul fusese predat și se afla în fișete încuiate și sigilate.

Comisiile mixte constituite din militari tehnici de la Armata a 3-a, Brigada TS, Miliție și Securitate, cu concursul criminaliștilor, au expertizat și inventariat armamentul și muniția din dotare și depozit și au constatat „stoc faptic egal cu stoc scriptic”, țeștile unse cu ulei, și au concluzionat „nefolosit”. Aceasta a fost concluzia expertizei specialiștilor, dar ea nu a fost luată în seamă.

La Craiova s-au instrumentat cazurile de omor și răniri prin împușcare sub influența aprecierilor generalului Nicolae Militaru, ministru al Apărării Naționale, care a spus: „La război ca la război, sunt și morți” și a declarației dintr-un interviu al președintelui CPUN, domnul Ion Iliescu, „Nici moartea președintelui Kennedy nu s-a clarificat”.

Aceste declarații nu au legătură cu știința criminologică și cazuistica criminală: omorurile comise în văzul și auzul public, în prezenta multor martori, nu rămân cu autori necunoscuți.

În cazurile de omoruri și răniri, s-au stabilit date și fapte referitoare la: locurile împușcării, împrejurările, dispozitivele din care s-a tras, prezența militarilor și a altor persoane purtătoare de arme, dar toate s-au soluționat prin „Clasare” pentru fapte, respectiv „Neînceperea urmăririi penale” pentru persoane. Așadar, 25 de oameni au fost omorâți prin împușcare de către „nevinovați”.

Am fost ofițer 24 de ani, am acționat, am investigat și am condus echipe de judiciariști și criminaliști în cazuri de omor, am lucrat sub îndrumarea procurorilor specialiști în domeniu și știu metodologia de lucru în astfel de cazuri. Această metodologie profesională nu a fost respectată în cazurile de la Craiova.

După 22.12.1989, noii noștri șefi, cei mai mulți fără experiență în activitățile informative, nu ne-au transmis ordine despre atribuțiile pe care să le îndeplinim, dar nici nu ne-au interzis activitățile specifice.

S-au raportat informații și date Comandantului Armatei a 3-a, conducerii MapN, respectiv domnului general Logofătu, adjunct al ministrului.

Am fost dezamăgit să aflu că unele plicuri cu corespondență s-au deschis și citit numai după înființarea S.R.I., când multe informații își pierduseră interesul operativ.

Pe o placă de marmură aplicată pe zidul Prefecturii, autoritățile locale și revoluționarii au înscris numele celor 25 de persoane ucise. Pentru aceștia a fost ridicată o cruce mică de marmură cu postament mobil, amplasată lângă statuia Domnitorului Unirii, Alexandru Ioan Cuza, iar anual, pe 22 decembrie se organizează o comemorare cu flori și alocuțiuni, fotografiieri și filmări.

La atât se rezumă recunoștința față de morți și implicit față de durerea părinților, soțiilor și copiilor.

PREA PUȚIN!

Colonel (r) Ioan Untaru

Diversiuni au fost încercate și la Buzău

Evenimentele din decembrie 1989 m-au găsit la Buzău, unde îndeplineam funcția de șef al Securității județene. „Situția operativă” nu prevestea, cel puțin aparent, evenimente deosebite pe plan local. Valul revoltelor populare declanșat la Timișoara s-a extins rapid în toată țara și, evident, nu putea ocoli județul Buzău.

Vestea fugii lui Ceaușescu a fost primită cu un sentiment de ușurare de către cadre, chiar dacă unora le venea greu să creadă așa ceva.

La chemările repetate prin radio și televiziune, populația s-a adunat în fața fostului Comitet județean de partid. Câteva sute s-au desprins și s-au îndreptat spre sediul Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne. Eram pregătiți pentru un asemenea moment. Armamentul era asigurat, toate cadrele erau în unitate. Nu s-a pus, în niciun moment, problema să folosim armamentul din dotare împotriva populației. Așa că, la venirea demonstranților, atitudinea noastră nu putea fi decât cea firească, dictată de conștiința noastră.

Am luat o portavoce și am coborât în stradă la demonstranți. În timp ce aceștia strigau *Fără violență! Fără violență!*, le-am adresat următoarele cuvinte, pe care le-am considerat cele mai potrivite:

- Fraților, Securitatea este cu voi! Ce-ați vrut voi, am vrut și noi!

Demonstranții au preluat mesajul și au început să scandeze: *Securitatea e cu noi! Securitatea e cu noi!*

Dar, din rândurile acestora, s-au auzit și voci care strigau: *Dați-ne deținuții!, Dați-ne deținuții!, Vrem să vedem arestul!*

Le-am răspuns că nu aveam așa ceva, dar nu am fost crezut. Am convenit să constituim o comisie care să verifice, dar nu ne-am înțeles, așa că în sediu au intrat mai mulți, unii pentru alte scopuri, pentru că trebuie spus că nu toți erau revoluționari.

În fine, după ce s-au convins că nu existau deținuți și nici arest nu aveam, episodul s-a terminat fără incidente deosebite.

Demonstranții au trecut apoi prin sediul Miliției unde, de asemenea, nu s-au petrecut fapte deosebite, după care s-au retras. S-a constituit organizația locală a Frontului Salvării Naționale, care a trimis la sediul

Inspectoratului reprezentanții săi pentru a asigura realizarea dispozițiilor noilor autorități.

În dimineața zilei de 23 decembrie 1989, m-a sunat comandantul Armatei a II-a, gl. lt. Dândăreanu. M-a întrebat:

- *Ce faci?*
- *Cu Frontul, tovarășe general, i-am răspuns eu.*
- *Cu Frontul, ai ?*
- *Da, am zis.*
- *Mai vedem, mai vedem,...* a continuat el.

Atitudinea echivocă a generalului, pe care ulterior mi-am explicat-o, m-a pus pe gânduri.

Generalul a adăugat că trimite la inspectorat doi ofițeri superiori cu care să conlucrăm. Am înțeles despre ce e vorba, pentru că deja Departamentul Securității Statului trecuse în subordinea Armatei. În jurul orei 14.15, în aceeași zi, au sosit în unitate doi ofițeri superiori de la Comandament: lt.col. Costin și mr. Dulhac, cu o împuternicire scrisă și înarmați cu câte un pistol și un pistol automat fiecare.

Eram împreună cu inspectorul șef, col. Constantin Vișoiu, în biroul acestuia. I-am primit fără rezerve, le-am prezentat efectivele, unitatea și am pus la punct modul de organizare a activității în noile condiții. Concret, am început controlul efectivelor, toate cadrele fiind prezente în unitate, cu excepția a două-trei cadre femei, absente din motive justificate.

S-a stabilit cu acest prilej ca toate cadrele să rămână în unitate 24 de ore din 24, situație ce s-a menținut până pe data de 6 ianuarie 1990. Cadrele luau masa în unitate sau acasă, pe rând, pe baza unei evidențe stricte ce se ținea la ofițerul de serviciu. Tot împreună am verificat armamentul din dotare, fără a constata probleme deosebite.

De asemenea, am organizat paza sediului – ziua și noaptea – împreună cu efective de la Armată, Gărzi patriotice și Inspectorat, precum și alte servicii privind cazarea și masa.

La solicitarea reprezentanților Frontului, tot în ziua de 23 decembrie 1989, s-a distribuit, pe bază de evidență strictă, armament unor „formațiuni patriotice” – operațiune făcută sub controlul lt.col. Costin de la Comandamentul Armatei a II-a. (Rețin un episod: un gardist, după ce i s-a dat armament, a venit speriat la mine și mi-a spus: *Tovarășe colonel, eu nu am pus*

niciodată mâna pe o armă și, deci, nu știu s-o folosesc. Vă rog să dați ordin să mi-o retragă. L-am chemat pe comandantul lui și am dispus să-i retragă armamentul, fapt realizat).

Tot în ziua respectivă am deschis un jurnal de activitate, cuprinzând acțiunile la care au participat cadre ale Inspectoratului, împreună cu alte forțe – Gărzi patriotice, cadre aparținând Ministerului Apărării Naționale, pentru că deja începuseră să circule, intens, informații despre teroriști de toate categoriile, inclusiv străini.

Am luat, de asemenea, măsuri de camuflaj la sediu, întrucât circulau zvonuri că, printre obiectivele ce urmau a fi atacate, teroriștii vizau și sediul unității noastre.

În noaptea de 22/23 decembrie, s-a tras puternic în zona Râmnicului Sărat după elicoptere cu teroriști, dar n-a căzut niciun elicopter.

Situația devenea tot mai tensionată și confuză.

Informațiile despre teroriști și pericolul acestora erau pe buzele tuturor și generau o stare de alertă generală, teamă, frică, dar impuneau și luarea de măsuri de contracarare și neutralizare a acestora.

În 23 decembrie, în oraș au început focurile de armă, care au continuat în următoarele trei-patru zile. Se auzea un foc-două, izolate, după care începea să se tragă în rafale, în diverse zone, minute în șir. Apoi, ca la ordin, focul înceta, pentru ca peste câteva ore, operațiunea să se desfășoare după același tipic.

Pe acest fond de așa-zis război, circulau tot mai intens zvonuri cu privire la „teroriști-securiști”. Nu mai știai ce să crezi. Cadrele prezente permanent la unitate erau îngrijorate.

Pe seama noastră, deși eram cu toții în unitate, erau puse toate relele care se petreceau în oraș.

Câteva exemple de asemenea zvonuri diversioniste:

- „Lt.col. Râșnoveanu trage, de la domiciliu, în clădirea unde se instalase Frontul”. Ofițerul era în unitate;

- „Mr. Busuioc este la Râmnicu Sărat, ascuns la părinți, de unde organizează acțiuni teroriste”. Ofițerul era în unitate;

- „Lt. maj. Angheană este în comuna natală, înarmată”. Dar și ea era în unitate.

În toate aceste cazuri armata a făcut descinderi, evident degeaba.

Informații de genul celor de mai sus au fost multe, toate menite să discrediteze instituția și cadrele ei. Să mai dăm câteva exemple:

- „O mașină a inspectoratului a fost văzută într-un cartier și din ea s-ar fi tras în muncitori”. Mașina era în garaj;

- „Un ofițer de securitate a fost văzut în zona gării, într-o mașină, de unde trăgea în populație”. Ofițerul era în birou;

- „Șeful Securității l-a răpit pe primul secretar și vrea să arunce în aer sediul Frontului Salvării Naționale”, ș.a.

Îi întrebam pe ofițerii de la Comandament, care vedeau ce se petrece, de ce toate acestea!?

Sigur, ne-am dat seama că la mijloc e o diversiune și am convenit să nu mai dăm crezare zvonurilor. Dar până să ne convingem a trebuit să verificăm. Primeam informații despre așa-zise acțiuni teroriste atât de la Comandamentul Armatei, cât și de la Front, unele chiar de la generalul Dândăreanu, personal.

Ele sunau, aproximativ, astfel: „teroriștii acționează și fac ravagii în cartierul X”, „au fost semnalați în blocul Y”, „trag asupra Comandamentului Armatei” etc. și ni se solicita să intervenim.

Am intervenit la astfel de apeluri cu ABI-ul din dotarea grupei de intervenție antiteroristă, cu echipaje mixte formate din două-trei cadre din grupa de intervenție antiteroristă, un membru de la gărzi și un cadru de la Armată, niciodată singuri.

Toate informațiile în baza cărora s-a cerut intervenția, s-au dovedit a fi false.

Într-un caz, generalul Dândăreanu a cerut intervenția noastră la Întreprinderea Viei și Vinului, unde acționau așa-zișii teroriști. Când ABI-ul a intrat în zonă unde, de fapt, nu era nimic, de la unitatea militară de geodezi s-a tras asupra lui, de la o distanță de aproximativ 50 m. Șeful grupei mi-a raportat imediat acest lucru prin stație. I-am ordonat să se retragă repede, fără să riposteze. Așa au scăpat numai cu cinci găuri în blindajul ABI-ului.

Cazul ne-a pus serios pe gânduri. Am analizat acest lucru cu ofițerii de la Comandament, iar când i-am raportat generalului Dândăreanu, acesta nu și-a făcut prea mari probleme, punând totul pe seama unor greșeli și promițând că va analiza. Ce a făcut, nu știu. Știu numai că această unitate, împreună cu o unitate de transmisiuni din apropiere, într-o noapte s-au răfuit în toată regula pentru a neutraliza „un terorist” care ar fi tras din clopotnița bisericii. S-au

făcut și scotociri serioase în zonă, dar fără rezultate. În această „încleștare” a murit un subofițer, iar un soldat a fost rănit, plus alte pagube – consecințe care nu l-au interesat prea mult pe generalul Dândăreanu, care nici măcar nu s-a deplasat la fața locului să vadă despre ce e vorba. Avea alte „preocupări”, mai ales pe linia compromiterii Securității. În acest sens este edificator și un alt exemplu: într-una din acele zile am fost anunțat de familia Goran, vecin de apartament, că cineva îmi forțează ușa de la domiciliu. Am trimis imediat două cadre din subordine, un maestru de la gărzile patriotice și un cadru de la Comandament să vadă ce se petrece. Au găsit acolo un căpitan de la Geodezi, cu trei militari care forțau ușa apartamentului cu baioneta. Îmi zburase deja yala și urma broasca. La întrebarea „*Ce faceți acolo?*” au spus că cineva din stradă le-ar fi spus că s-a tras din apartamentul meu deși, din 22 decembrie, nu mai trecusem pe acolo.

În final, au intrat, au controlat, s-a întocmit proces-verbal că totul este în regulă. I-am raportat generalului și acest episod, la care mi-a spus să nu-l iau în serios că se poate întâmpla oricui, dar că va verifica.

În ziua de 25 decembrie, circula intens informația că la Comandamentul Militar se află generalul Constantin Olteanu, lucru pe care generalul Dândăreanu îl ținea ascuns.

Când a fost întrebat, direct, de către conducerea Frontului, generalul nu a confirmat informația, deși era reală.

Întâmplarea cu generalul Constantin Olteanu confirma și mai mult că generalul Dândăreanu nu juca cinstit și urmărea să vadă cum decurg evenimentele.

Reprezentanții Frontului l-au suspectat de la început de neloialitate, o suspiciune care nu a existat în cazul nostru. De fapt și în presa locală s-a scris, pe bună dreptate, că Securitatea și Miliția au fost de la început de partea revoluției, solicitând opiniei publice să nu mai dea crezare zvonurilor și informațiilor false care circulau la adresa noastră.

În același timp, tot în presă, s-a reproșat conducerii Armatei a II-a că a răspuns cu o întârziere de șapte-opt ore sau deloc, la apelurile Frontului, în acțiunile de combatere a teroriștilor.

Elocvent este și faptul că, la Buzău, Armata nu a luat în pază și protecție principalele obiective, inclusiv sediul unde se intalase conducerea

noilor autorități, pentru a le apăra împotriva eventualelor acțiuni terorist-diversioniste.

Cu generalul Dândăreanu, relațiile noastre n-au cunoscut nicio ameliorare și aceasta exclusiv din vina lui. Într-o altă zi, în jurul orei 19.00, m-a sunat prin „telefonul operativ”, ordonând ca eu, împreună cu inspectorul șef, să ne prezentăm de urgență la Comandament, cu ABI-ul, fără însoțitori și neînarmați. Le-am spus despre ordinul primit și ofițerilor de la Armată, prezenți în sediul nostru, la care, între timp, se mai adăugase și lt.col. Stînea. Au rămas și ei stupefiați de această convocare nocturnă a generalului și ne-au sfătuit, insistent, să nu ne ducem, că asta e o nouă provocare, că ori ne împușcă ori ne arestează, susținând că ei îl cunosc mai bine și că e în stare de orice. Despre convocarea noastră suspectă au aflat și subordonații care, pur și simplu, au blocat ușa biroului, spunându-ne: *Nu vă duceți!*

M-a impresionat acest gest de solidaritate și am hotărât să rămânem pe loc. Apoi l-am sunat pe general și l-am întrebat de ce ne cheamă, nu cumva vrea să ne împuște ori să ne aresteze și, dacă este așa, să spună pentru ce fapte, ce am făcut? Evident că n-a recunoscut că avea o asemenea intenție, rămânând să ne întâlnim altă dată. L-am invitat să vină el la noi, unde își are și reprezentanții, dar a spus că nu poate, are probleme. Într-adevăr, circa o lună nu a ieșit din biroul său, fiind păzit în permanență, deoarece poziția sa duplicitară devenise evidentă pentru toată lumea. Într-o zi, șeful său de stat major, împreună cu alți ofițeri, l-au arestat aproximativ o oră, considerându-l trădător al revoluției, fiind eliberat numai la intervenția generalului Gușă.

În focul evenimentelor, am fost sunat de generalul Gușă, care mă cunoștea din unele întâlniri anterioare. M-a întrebat ce fac, ce probleme sunt în Buzău. I-am raportat că am probleme cu generalul Dândăreanu, relatându-i unele dintre episoadele la care m-am referit mai sus. După care mi-a spus, textual: „*Dă-l în..... pe Dândăreanu, că este nebun. O să vorbesc eu cu el. Dumneata să-ți vezi de treabă, în continuare, ca și până acum!*”

La puțin timp m-a sunat generalul Iulian Vlad care, aflând de la generalul Gușă ce se petrece la Buzău, m-a întrebat ce se întâmplă, totuși! I-am raportat, din nou, necazurile pricinuite de generalul Dândăreanu. Mi-a promis că vorbește și el cu generalul. Faptul că au vorbit mi l-a confirmat generalul Dândăreanu, care m-a sunat și mi-a spus că a vorbit el cu doi generali din București, dându-mi de înțeles că își va schimba atitudinea în raporturile cu

noi. Dar a uitat repede acest lucru. Din nou informații false, alte provocări ordinare puse la cale împotriva noastră.

După cum se știe, s-a primit ordin ca toate bunurile Securității să treacă la Armată, în primul rând armamentul și muniția. S-a constituit o comisie în acest sens și s-a predat totul în bună regulă, pe bază de proces-verbal. A doua zi, după ce armamentul era deja în posesia Armatei, generalul Dândăreanu a sunat la Inspectorat, nominalizând vreo trei arme, inclusiv arma cu lunetă cu care s-ar fi tras. Am rămas stupefiați! Ce se urmărește? Să ne pună în seamă victimele care au căzut la Buzău, cadre militare și civili, din cauze care ne sunt străine?

Mi-am dat seama că se încearcă din nou o mârșăvie. S-a constituit o comisie formată din procurorul militar, doi criminaliști și alți specialiști, au re-verificat armele în cauză, stabilindu-se nu numai că nu s-a tras un cartuș cu acestea, dar ele nici nu au fost mișcate din depozitul nostru, până în ziua în care au fost predate Armatei.

Generalul nu a avut ce face și a bătut în retragere și de această dată, spunând că niște subalterni tâmpiți l-au informat eronat.

Subordonații lui, trimiși la Inspectorat, lt.col. Costin, lt.col. Stînea și mr. Dulhac, ofițeri de onoare și bună-credință, care fac cinste Armatei, văzând jocul periculos pe care generalul Dândăreanu îl face vizavi de noi, precum și starea de derută din unitățile Comandamentului, care a generat și victimele din Buzău, din nebun și ramolit nu-l scoteau.

În general, toți acești ofițeri demni, martori la calvarul provocat de generalul Dândăreanu în Buzău și cunoscând bine atitudinea și comportamentul aparatului nostru în acele momente critice, au spus că dacă generalul va încerca o acțiune în forță împotriva noastră (mai ales că circulau „zvonuri” că va bombarda sediul Inspectoratului ș.a.) preferă să moară alături de noi decât să se întoarcă la Comandament. Semnificativ este și faptul că, în mod sistematic, evitau să vorbească cu generalul chiar și atunci când erau solicitați la telefon, eschivându-se sub diverse pretexte (la masă, control în dispozitiv, nu se simt bine etc.)

Discutam mereu, împreună cu acești ofițeri, că la Buzău putea fi liniște deplină, cu atâta armată, dacă aceasta intra în acțiune de la început, lua în primire obiectivele principale, exista o coordonare bună a unităților și fiecare știa ce are de făcut. Dar nimic din toate acestea. În schimb, a fost haos, panică, suspiciune, neîncredere, zvonuri și, mai grav, victime.

E greu de spus dacă generalul a acționat așa din ordin sau din proprie inițiativă. De ce au trebuit să moară oameni în diverse locuri din Buzău și să fie incendiat Tribunalul județean? Cu cine s-a luptat Armata din Buzău? Se spunea că Armata ar fi reținut peste zece teroriști, despre care n-a aflat, însă, nimeni, absolut nimic.

Generalul Dândăreanu trebuie să știe de ce a pus în scenă tot ceea ce s-a întâmplat în Buzău, în perioada revoluției.

Am aflat doar că a fost supus unor cercetări în luna ianuarie 1990. O comisie de la Ministerul Apărării Naționale, condusă de generalul Vasile Ionel, a cercetat ce s-a întâmplat la Buzău. După circa două săptămâni l-au luat și pe generalul Dândăreanu la București, pentru continuarea cercetărilor și, în final, l-au pensionat.

În ceea ce ne privește, avem satisfacția că în acele momente am făcut ceea ce ne-a dictat conștiința, că am fost cu sufletul și fața alături de popor.

Cu atât mai cumplit am receptat campania furibundă desfășurată împotriva instituției din care am făcut parte, prin mass-media, acțiunile concertate de compromitere a unui aparat care și-a înțeles rolul în acel moment și a fost alături de popor. Nu cred că a existat cineva dintre noi care să-l fi iubit cu adevărat pe Ceaușescu, în afară de Postelnicu.

Am suportat o lungă perioadă de calvar, fiind puși în situația tragică de a ne apăra pentru fapte pe care nu le-am făcut, dar am rezistat, având conștiința curată.

Cei care s-au grăbit cu etichetări din cele mai bizare la adresa Securității au rămas surprinși să constate un adevăr simplu, dar de o nobilă semnificație: Securitatea a fost alături de popor, niciun ofițer al acestei instituții atât de hulite nu a împușcat nici din greșeală pe cineva și niciun om n-a căzut în revoluție retezat de gloanțele Securității. În pofida acestui adevăr, doar pentru că au făcut parte din această instituție, cadrele acesteia au fost batjocorite, tratate în modul cel mai josnic, fiind traumatizate fizic și psihic, unele pentru toată viața. Ce să mai vorbesc că o parte au plătit cu libertatea sau chiar cu viața nevinovăția lor.

Cine, oare, să fie supărat că niciun terorist, dintre cei peste 800 pe care ex-ministrul de Interne Mihai Chițac și fostul procuror general Gheorghe Robu, anunțau cu emfază că au fost prinși, nu a făcut parte din Securitate?

Securitatea nu numai că nu a avut ordin să tragă, dar n-o putea face și din alte motive care țin de structura internă a cadrelor care o compuneau,

toate provenind din familii de muncitori și țărani, cu o educație sănătoasă, care nu puteau face ceva împotriva firii lor.

Și nu erau nici „supermani”, cum s-ar putea crede după toate isprăvile puse în seama lor. Misiunea lor era munca de informații și contrainformații. Poate nu întotdeauna corect orientată, dar asta e realitatea, o meserie realizată cu mijloace și metode specifice, secrete, pe care, din nefericire, unii oameni de „ispravă” le-au dat pe piață, oferind lumii spectacole penibile. Ce mijloace și metode a avut Securitatea română diferite de cele folosite de alte instituții similare de aiurea? În minus multe, în orice caz, iar ca dotare să nu mai vorbim. Avea, însă, oameni conștiincioși și devotați meseriei lor. Nu fanatici, nu criminali sau mai știu eu ce alte epitete li s-au atribuit de către niște iresponsabili sau rău intenționați.

Se vorbea mereu de o frică de Securitate și poate pe bună dreptate.

Sigur că, până în '62-'64, sunt multe aspecte care pot fi imputate Securității, dar să nu se uite că acea Securitate era condusă și, în mare parte, compusă din elemente străine de interesele noastre naționale, din kominterniști și kaghebiști.

După acea dată, însă, treptat, Securitatea a fost subordonată intereselor naționale. În toate sectoarele informativ-operative, accentul s-a mutat pe latura preventivă a muncii. Activitatea era apreciată nu după numărul arestărilor, ci după numărul cazurilor de prevenire, deci, o schimbare radicală a concepției de muncă, având efecte benefice în plan uman și social.

Colonel (r) Ilie Merce

Iertăm, dar nu uităm !

Într-un articol, publicat în nr. 5 al revistei *Vitralii*, relatam că, urmare a precipitării evenimentelor revoluționare, în cursul lunii ianuarie 1990 am fost trecut în rezervă alături de toate cadrele fostei Securități a Județului Sibiu. Măsura s-a realizat în două etape, respectiv pe 10 și pe 16 ianuarie. Am aflat despre aceasta după data de 19.02.1990, când am fost externat din Spitalul militar Sibiu...

Când am aflat de la medicii secției chirurgie că voi fi externat, am relatat cu bucurie faptul colegilor de salon, câțiva civili precum și cadre din fostul Inspectorat județean al MI Sibiu: mr. Ioan Sabău (de la Securitate, care avea capul spart și mandibula fracturată, urmare a loviturilor primite de la „revoluționari”), mr. Aurel Brândușa (fostul șef al serviciului de Circulație al județului, împușcat în ficat și care a decedat în 2013 ca urmare a acestei răniri), precum și cpt. Ioan Negrilă (fost lucrător de Judiciar, specialist în problema crime, tâlhării și alte infracțiuni cu violență, care avea un picior fracturat și era în pericol să-și piardă un ochi, datorită bătăilor primite de la „revoluționarii” cu antecedente penale).

Deși colegii mei de suferință m-au felicitat și și-au exprimat bucuria la aflarea acestei vești, am citit ceva ciudat în ochii lor. Ulterior am realizat că privirea lor reprezenta o reacție la faptul că eu urma să plec, „să devin liber”, iar ei rămâneau „captivi”, cu o sănătate nerefăcută și cu o situație juridică incertă. Menționez că la vremea respectivă în Spitalul militar, noi, pacienții proveniți din Securitate și Miliție ne aflam într-un semiarest, fiind păziți la ușa salonului de militari.

După externarea mea din spital, mr. Ioan Sabău și cpt. Ioan Negrilă au fost condamnați la închisoare în urma unui proces desfășurat la Tribunalul Militar care acționa în acea vreme la Sibiu pentru a încarcera cât mai mulți securiști și milițieni, aceștia deveniți, mai ales primii (ca urmare a manipulării și dezinformării propagate intens prin mass-media), „inamicul public nr. 1 al României, autori ai tuturor relelor, teroriști, asasini, criminali, brute, oameni fără căpătâi, care au comis permanente abuzuri și au acționat într-un dispreț total față de legislația statului român” din perioada respectivă.

Cei doi ofițeri au fost condamnați în primă instanță pentru tentativă de omor deosebit de grav și după ce au executat circa doi ani la penitenciarul Aiud, instanța judecătorească superioară de recurs a casat sentințele, a dispus eliberarea și repunerea lor în drepturi.

Trebuie menționat, pentru cei care nu cunosc, că în cadrul proceselor, acuzarea era realizată de procurorii militari, judecătorii erau de regulă magistrați militari, iar asesorii care participau la ședințele de judecată (conform organizării instanțelor militare din acea vreme) erau ofițeri MAPN din Garnizoana Sibiu. Urmare acestei situații, celor judecați, cadre ale Inspectoratului Județean al MI Sibiu, nu le-au fost acceptate o serie de probe propuse în apărarea lor, s-a creat o permanentă presiune asupra martorilor propuși de apărare, nu le-au fost acceptate expertize. Majoritatea celor prezenți în sala de judecată din incinta Casei Armatei erau cadre militare în uniformă, accesul și ordinea în sală erau asigurate de Poliția Militară nou înființată, în rândul căreia se găseau ofițeri care s-au remarcat prin incisivitate, duritate și lipsa de omenie cu care au acționat începând cu 22 decembrie 1989, împotriva „inamicilor din Securitate și Miliție”.

Astăzi, după aproape un sfert de secol de la acele evenimente, trăind și muncind încă în același oraș cu cei care la acea vreme ne-au fost acuzatori, iar, pentru unii foști colegi, călăi, nu s-a înregistrat nici un semn de regret, de recunoaștere sau scuze din partea lor!

Să mai amintesc faptul că am fost și suntem, atât noi cât și ei, cadre militare aflate în slujba patriei noastre?

Este bine să reamintim câteva exemple semnificative.

Numitul Petrescu (azi întreprinzător privat) avea în 22 decembrie gradul de căpitan. În timpul tragerilor executate de UM 01512 împotriva sediului fostului Inspectorat al MI și-a prins degetele de la o mână în ușa unui TAB. În zilele următoare a fost avansat la excepțional la gradul de maior.

Acesta, împreună cu cpt. Valentin Badea, tot din UM 01512, ulterior trecut la SRI (cu care ne întâlneam și discutam în biroul unui coleg de la miliție despre rezultatele echipei de fotbal Steaua) au fost primii care m-au anchetat după ce, rănit fiind, din ordinul „eroului Sibiului”, lt. col. Aurel Dragomir, am fost scos de la secția de Terapie intensivă a Spitalului județean Sibiu și cu toate că fostul comandant al UM 01512 le-a spus medicilor că voi fi transferat la Spitalul Militar, am fost adus, cu pază înarmată, în sala de sport a UM 01512.

Datorită rănilor prin împușcare pe care le aveam și a sângelui pierdut, vorbeam greoi, afazic și cu poticneli și nici nu mai azeam bine. De la început cpt. Badea mi-a precizat că „acum suntem pe părți opuse ale baricadei” (făcând aluzie la faptul că ne cunoșteam) și mi-a cerut, la ordinului cpt. Petrescu, să mă dezbrac pentru percheziție. Cu greu am reușit să mă descalț și să îmi scot haina de la costum (nu aveam altă îmbrăcăminte, eu fiind adus direct din spital). Nu s-a găsit asupra mea nimic suspect. Am solicitat să merg la toaletă și am primit acordul lui Petrescu. Însoțit de câțiva elevi ai UM 01512 am intrat la toaletă unde am primit „cadou” mai multe lovituri cu patul armelor, înjurături și amenințări cu moartea, întrucât eram „un terorist”. Am reușit să rămân în picioare și m-am întors în sala de sport unde am fost împins cu brutalitate în rândul celorlalți „teroriști”, respectiv colegii mei, ofițeri de Securitate.

Mizerabil și inuman s-a purtat Petrescu și cu alți ofițeri MI. Astfel Toma Vicențiu, fost căpitan la Miliția municipiului Sibiu mi-a relatat că tot în sala de sport a UM 01512 unde a fost și el reținut din 22.12.1989 a trăit o situație asemănătoare. Din ordinul cpt. Petrescu, elevii care l-au însoțit la toaletă l-au bătut cu patul armelor, unul a încercat să îl rănească cu baioneta pe care o avea montată la pistolul mitralieră și apoi l-a silit să se așeze pe burtă și să bea din apa de pe jos care curgea din toaletele stricate. Din păcate Toma Vicențiu a decedat, el nemaiputând depune mărturie despre faptele degradante la care a fost supus.

După avansarea pentru asemenea fapte „eroice”, Petrescu a fost numit la comanda unei companii de Poliție Militară care a asigurat ordinea în timpul procesului lui Nicu Ceaușescu.

Menționez încă odată că pe întreaga durată a internării mele în Spitalul militar, medicii, asistentele și infirmierele și-au făcut pe deplin datoria respectând cu sfințenie Jurământul lui Hipocrate. Îmi amintesc prestația deosebită a col. doctor chirurg Cegăneanu, care tot timpul ne-a respectat și ne-a tratat ca pe toți ceilalți pacienți.

Trebuie să subliniez că pe durata spitalizării mele, 26.12.89-19.02.90, salonul în care se aflau ofițerii de Securitate și Miliție avea la ușă militari în termen de naționalitate maghiară, originari din Tg. Mureș, absolvenți de liceu care vorbeau și înțelegeau foarte bine limba română. Inițial am stat, împreună cu alți colegi într-un salon de la Secția Neuropsihiatrie care avea gratii la ferestre, după care, pe la jumătatea lunii ianuarie 1990 am fost mutați într-un

salon la Secția de Chirurgie. Dacă la început militarii erau temători și extrem de riguroși, datorită îndoctrinărilor și exagerărilor care se făceau pe seama noastră, ulterior și-au schimbat atitudinea și au acceptat dialogul cu noi.

Menționez că la vremea respectivă aveau loc procesele foștilor șefi ai Inspectoratului județean al MI, Securității și Miliției, inclusiv ale locuitorii lor, precum și ale altor cadre care fuseseră condamnați în primă instanță pentru genocid și omor, la zeci de ani de detenție, „sentințe” aclamate și anunțate cu surle și trâmbițe în toate ziarele locale.

Îmi amintesc că la început salonul nostru era izolat, noi neavând voie să ieșim fără pază, deoarece eram considerați „teroriști periculoși”, nu primeam vizite cu excepția cadrelor medicale și, începând cu luna ianuarie 1990, reporteri ai unor posturi TV din Occident, ziariști și reprezentanți ai unor asociații străine, semnificativi fiind cei de la „*Médecins sans frontières*” care ne filmau și ne înregistrau. Surprinzător, reprezentanții acestora vroiau să afle mai ales date despre profilul pe care am lucrat, profitând astfel de oportunitățile apărute ca urmare a deschiderii frontierelor țării și de vidul legislativ existent. La o astfel de vizită am solicitat francezilor să prezinte situația noastră, de ofițeri reținuți ilegal, organizației Amnesty International, pentru a beneficia de sprijinul acesteia. Nu știu și nici nu cred ca acest lucru să se fi realizat.

După ieșirea din Spitalul militar, în 19.02.1990, m-am prezentat la Comisia Județeană de Anchetă a evenimentelor de la Sibiu, condusă la vremea respectivă de fostul șef al Procuraturii Județene Adrian Tulbure și de col. Anton Socaciu, șeful Procuraturii Militare Brașov. Am primit „certificatul de bună purtare” din care rezulta că în urma cercetărilor efectuate s-a dispus neînceperea urmăririi penale în cazul meu, iar în cea ce privește rănirea mea prin împușcare mi s-a comunicat că se efectuează cercetări.

Într-o primă fază am fost mulțumit de soluție, mai ales că în baza actului eliberat urma să primesc jumătate din salariul cuvenit pentru lunile decembrie 1989 și ianuarie 1990, familia mea, respectiv soția angajată în învățământ și cei doi copii minori, neavând alte surse de venit.

Întrucât banii se cheltuiau cu repeziciune, iar eu eram trecut în rezervă, trebuia să îmi găsesc urgent ceva de lucru. Drept urmare m-am prezentat la fostul Oficiu al Forțelor de Muncă. M-am așezat la o coadă alcătuită din câteva zeci de persoane. Când am ajuns la rând, funcționara de la ghișeu, văzându-mi

actele de studii, mi-a spus că absolvenții de facultate trebuie să meargă la un alt ghișeu, la un alt birou.

La acest birou era mai puțină lume și funcționara, după ce m-a întrebat ce am lucrat a afirmat că nu are posturi libere de jurisconsult, cum solicitasem. Mi-a reținut cererea pentru un post de jurisconsult și mi-a recomandat în șoaptă, să nu audă ceilalți de la rând, să mă interesez la fostul serviciu, întrucât știe că se fac angajări în domeniu. Drept urmare mi-am contactat colegii și foștii șefi de serviciu din Sibiu, colegi din județele vecine cât și din fostele unități centrale din București. Nimic nu era cert, cu excepția faptului că fostele securități județene Timiș, Cluj, Sibiu și Brașov precum și Securitatea Municipiului București erau desființate și că se lucrează la schema de constituire a unui nou serviciu de informații în cadrul MApN. Securitățile județene și Direcțiile centrale ale fostei Securități care nu fuseseră desființate erau subordonate și controlate de MApN.

Contactându-mi colegii din alte județe, angrenați în acțiunea de reorganizare și creare a schemei de funcționare a noii structuri de informații, am aflat că ofițerii de Securitate din județele în care nu au fost probleme similare celor din Sibiu urmau să fie redistribuiți și să-și aleagă noi locuri de muncă în județele limitrofe.

Urmare a acestor ordine venite de la MApN, la începutul anului 1990 structura de informații de la Sibiu avea în componență doar ofițeri din armată.

Șef al structurii – viitoarea secție de informații – era un ofițer MApN, lt. col. Florea Balint (fost comandant de batalion la UM 01512), iar ofițer de personal era cpt. Valentin Badea, tot de la UM 01512 Sibiu (care se remarcase în anchetarea unor ofițeri de Securitate și Miliție reținuți abuziv și în condiții inumane în sala de sport a fostei UM 01512). Ulterior au venit la Sibiu ofițeri de Securitate din județele Alba, Mureș, Covasna și Harghita, care erau originari din județul Sibiu sau aveau părinți și rude în zonă. Din rândul acestora au fost puțini cei care au rămas la Sibiu, datorită în primul rând climatului ostil care exista în acea vreme la Sibiu împotriva ofițerilor de Securitate, creat și întreținut, inclusiv prin mass-media, de „eroul Dragomir” și de alte cadre de comandă din unitățile militare ale Garnizoanei Sibiu. La aceasta se adăugau probleme precum lipsa locuințelor, a locurilor de muncă pentru soții și mai ales lipsa posibilităților informative, absolut necesare în activitatea noastră.

Atunci, ca și acum, măsurile respective mi s-au părut aberante, contraproductive pentru muncă și chiar de neînțeles.

Revenind la situația mea – rănit prin împușcare în decembrie 1989, externat din spital în februarie 1990, cu venituri înjumătățite, căsătorit, cu doi copii, fără perspective de angajare – am considerat că trecerea mea în rezervă, din ianuarie 1990, când eram internat, constituie o încălcare a Codului Muncii. Prin urmare am încercat să mă adresez și să solicit sprijin pentru a fi repus în drepturi unor persoane autorizate.

Astfel în luna martie 1990 am aflat că urma să sosească la Sibiu Contraamiralul Dinu, fostul șef al Direcției de Informații a Armatei (nu cunoșteam atunci adevăratul rol pe care îl avusese acesta în evenimente), personaj care, la acea dată, era șeful contraspionajului din noua structură de informații ce urma să se transforme în SRI, profil pe care lucrasem până în decembrie 1989 și am solicitat să fiu primit la raport. M-a primit, i-am raportat situația, mi-a răspuns că măsura nu poate fi anulată decât de cel care a luat-o, respectiv de ministrul Apărării Naționale (generalul Nicolae Militaru). Am plecat dezamăgit și dezorientat.

La scurt timp am aflat că la București se lucrează la organigrama noului serviciu de informații, activitate coordonată de generalul Logofătu de la MApN și că se realizează o triere riguroasă a ofițerilor care au făcut parte din structurile de Securitate județeană care fuseseră desființate în urma evenimentelor din decembrie 1989. În acest context, între ofițerii de la Sibiu „cu probleme care puneau sub semnul îndoielii încadrarea în noile structuri”, mă aflu și eu. Eram considerat „fidel și loial” lui Nicu Ceaușescu, fost prim-secretar al Comitetului Județean PCR, deoarece fusesem văzut frecvent la intrarea în vila în care acesta locuia, pe traseul de deplasare și la sediul fostului organ județean de partid din Sibiu. Aceste informații au ajuns la București omițându-se să se precizeze că aveam ca sarcină de serviciu în cadrul „Grupei Șoimii” să realizez controlul antitero pe traseul de deplasare al fostului prim-secretar.

După mai multe rapoarte în care am clarificat această problemă, am fost încadrat la Secția Sibiu a SRI, în cursul lunii aprilie 1990, ce funcționa în fostul sediu al Securității. Clădirile, atât cea a Securității cât și cea a Miliției, erau distruse, arse și vandalizate.

Din sediul Securității mai erau intacte câteva birouri, respectiv cele în care funcționase centrala telefonică guvernamentală și fostul laborator foto. Aceste spații fiind mai puțin expuse nu au fost distruse de tirul realizat, timp de peste patru ore, cu armament de diferite calibre, inclusiv mitraliere de pe TAB-uri și lovituri de AG, de către „luptătorii eroului” lt. col. Aurel Dragomir, în decembrie 1989.

Neavând sediu unde să ne desfășurăm activitatea, ofițerii secției ne întâlneam dimineața, în laboratorul foto și în hol, unde comanda secției ne făcea instructajul și ne dădea ordine de executat, după care plecam în oraș „să obținem informații”. Reveneam apoi la sediu pentru a ne prezenta rapoartele în jurul prânzului.

În cadrul secției erau funcționale doar birourile pe care le ocupau comandantul, cei doi locuitori, ofițerul de personal, contabilul și ofițerul de serviciu. Unitatea avea indicativ de la MApN, iar autoturismele ei aveau numere de înmatriculare de la Armată.

Ni se solicitau informații despre persoane care:

- au sustras armament (pistoale, pistoale mitralieră, muniție, material pirotehnic) din sediul fostului inspectorat;

- au intrat în posesia sau au sustras materiale informative din fișetele foștilor ofițeri de Securitate, ori aflate în arhiva Biroului de Informare și Documentare (dosare de acțiuni informative, evidența bazei de lucru, a agenturii, alte materiale informative)

Trebuie să precizez că după 22 decembrie 1989 orele 17.00, când sediul fostei Securități a rămas nepăzit, în el au intrat tot felul de persoane care au spart birourile, fișetele ofițerilor și și-au însușit tot ce au crezut de cuviință. S-a stabilit că au fost sustrate mai ales bunuri materiale, bani, aparate de radio, televizoare și mai puțin documente din fișete. Ulterior documentele rămase în fișete cât și cele din arhivă care nu au ars (o parte din fostul Birou de documente unde se aflau materialele clasate a luat foc de la o lovitură reactivă trasă dintr-un aruncător de grenade de către militarii de la UM 01512 Sibiu) au fost preluate de cadrele Școlii militare de ofițeri de infanterie, transportate și depozitate, de-a valma și fără nici o evidență în mai multe încăperi din unitatea amintită. Deși erau documente clasificate, cadrele și elevii UM 01512, considerându-le captură de război, nu au respectat prevederile legale și au

început să le răsfoiască, iar unii dintre elevi le-au folosit chiar și pentru a șantaja persoane civile din oraș.

Am reușit să recuperăm documentele de la Armată abia în vara anului 1990 (august sau septembrie), după ce sediul a fost reparat, dotat cu birotică și a devenit funcțional.

Între timp conducerea SRI-ului l-a schimbat pe fostul șef al secției, lt. col. Florea Balint (care nu avea cunoștințele necesare pentru o astfel de funcție) și a numit în locul lui un ofițer de informații care lucrase la Sibiu. Tot atunci au plecat din secție și alți ofițeri MAPN care ocupau funcții de șef de serviciu, nepregătiți pentru munca de informații.

Abia după ce am preluat documentele de la Armată și le-am inventariat am putut stabili ce materiale lipseau și au fost inițiate măsuri de recuperare, lucru care s-a realizat parțial.

S-a stabilit că o serie de materiale, în special cele referitoare la agentură (registre de evidență, dosare personale etc.) au fost sustrase de persoane care fie le-au vândut unor ziare din Sibiu și chiar din București, fie le-au distrus ulterior de teamă. Oricum ziarele din acea vreme erau pline cu articole despre „delatorii și turnătorii Securității”.

Au existat numeroase situații când, după ce agenți sau foști agenți s-au văzut deconspirați în diverse ziare, ne sunau și ne solicitau întâlniri urgente, pentru a ne întreba ce să facă și cum să procedeze. Totodată ne reproșau faptul că nu i-am protejat, deși în procesul de recrutare le dădusem asigurări că despre activitatea lor nu va afla nimeni.

Asemenea cazuri au avut efecte negative care s-au repercutat și au afectat munca cu sursele umane mult timp după 1990.

În acest context și ca urmare a incertitudinilor și presiunilor psihice ce apăsau asupra ofițerilor fostelor organe de informații ale statului, mulți dintre colegi au hotărât, fie să se pensioneze (cei mai în vârstă), să revină la fostele locuri de muncă (cei încadrați din viața civilă), să devină mici întreprinzători (cei care aveau posibilități materiale mai bune), inclusiv să părăsească țara, de teama unor eventuale repercusiuni, deși cu toții nu făcusem altceva decât să acționăm, conform Constituției și legilor țării, pentru apărarea securității naționale a României.

Semnificativ este faptul că în primă instanță, la Sibiu au fost condamnați pentru genocid și omor deosebit de grav inspectorul șef, col. Iulian

Rotariu, șeful Securității, col. Theodor Petrișor și ofițerii mr. Ioan Botărel, mr. Nicolaie Pinciu, mr. Ioan Sabău, mr. Lucian Marin, lt. col. Constantin Cârnecki, precum și cadre din conducerea Miliției. În urma recursurilor formulate, sentințele inițiale au fost casate, iar ofițerii puși în libertate.

Este evident faptul că Parchetele și Justiția militară nu au dorit și nici nu doresc să cerceteze și să judece, pentru a face lumină și a stabili vinovății în rândul cadrelor militare (ofițeri, subofițeri și elevi) care au comis atrocitățile din Sibiu, în perioada 21 decembrie 1989 – 10 ianuarie 1990, deși am intrat în al 25-lea an de la aceste evenimente.

Sunt edificatoare, în susținerea acestei concluzii, următoarele:

a. *Rezoluția* pe care Secția Parchetelor Militare din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a dat-o în ziua de 01.03.2010 în dosarul nr. 200/P/2007.

Procurorii militari, lt. col. magistrat Adrian Nicolau, șeful Serviciului urmărire penală și judiciar și mr. magistrat Marian Tudor, în urma examinării materialului de urmărire penală privind evenimentele din decembrie 1989 de la Sibiu au dispus:

1. Scoaterea de sub urmărire penală a învinuitului col (r). Dragomir Aurel pentru următoarele infracțiuni:
 - participație improprie la infracțiunea de omor deosebit de grav;
 - omor;
 - distrugere calificată;
 - neglijență în serviciu;
 - participație improprie la infracțiunea de omor deosebit de grav, în forma tentativei.
2. Încetarea urmăririi penale față de numitul col (r). Dragomir Aurel sub aspectul infracțiunii de lipsire de libertate în mod ilegal.
3. Neînceperea urmăririi penale față de cpt (r). Tobă Francisc sub aspectul infracțiunilor prevăzute de art. 189 alin. 2 C. penal și art. 20 raportat la art. 174 combinat cu art. 176 lit. b C. penal, deoarece s-a împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.
4. Neînceperea urmăririi penale sub aspectul infracțiunilor de omor, omor calificat, omor deosebit de grav, ucidere din culpă, loviri sau alte violențe, vătămare corporală, vătămare corporală gravă, loviri sau vătămări cauzatoare de moarte, vătămare corporală din culpă, lipsire de libertate în

mod ilegal, distrugere, distrugere calificată, distrugere din culpă, purtare abuzivă, arestare nelegală și cercetare abuzivă, cu privire la faptele comise de militari în contextul evenimentelor din decembrie 1989, din Sibiu, deoarece s-a împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.

b. Inspectoratul Județean de Poliție Sibiu a atacat rezoluția la Tribunalul Militar Teritorial București și a solicitat daune materiale pentru distrugerile pe care Armata le-a provocat în decembrie 1989, dosar înregistrat la instanța amintită cu nr. 65/Rj/753/2010.

În data de 10 mai 2011 Tribunalul a decis, conform *Minutei Sentinței nr. 17*:

1. Să respingă ca nefondată plângerea formulată de Inspectoratul de Poliție al Județului Sibiu, împotriva rezoluției din 01.03.2010 dată în dosarul nr. 200/P/2007 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția Parchetelor Militare și a rezoluției nr. 301/II-2/2010 din 21 iulie 2010 a Procurorului militar șef al Secției Parchetelor Militare din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, privindu-i pe col (r). Dragomir Aurel, col (r). Moise Gheorghe, cpt (r). Tobă Francisc și civilul Coșconea Nicolae.

2. Să oblige Inspectoratul de Poliție al Județului Sibiu la plata sumei de 2200 lei cu titlul de cheltuieli judiciare către stat.

3. Hotărârea este definitivă.

(Aceasta reprezintă o nouă palmă pe care Justiția militară o trânteste peste obrazul Ministerului de Interne și implicit a celor care în decembrie 1989 făceau parte din structurile acestui minister).

În urmă cu puțin timp Curtea Constituțională a României a hotărât că sunt imprescriptibile crimele săvârșite pe timpul evenimentelor din decembrie 1989. Care va fi reacția Parchetului Militar? Va redeschide urmărirea penală? Pe ce perioadă se va desfășura aceasta, fiind cunoscută tergiversarea de 25 de ani. Se va întocmi rechizitoriu de trimitere în judecată? Rechizitoriul va mai conține „chichițe”? (În ultimul rechizitoriu figuram ca persoană decedată și în același timp aveam declarație de martor). Cât timp se va lungi procesul penal și dacă se vor pronunța sentințe de condamnare împotriva autorilor crimelor din Sibiu?

Moral, noi i-am iertat pe cei care au produs dezastrul de la Sibiu. Legal, doar Justiția se poate pronunța.

În asemenea condiții, după mari poticneli și sub o continuă presiune psihică ne-am reluat activitatea în cadrul Secției Județene de Informații Sibiu. La puțină vreme au urmat noi încercări care și-au pus amprenta asupra activității și au afectat din nou moralul ofițerilor greu încercați în decembrie 1989 și capacitatea de acțiune a secției.

M-aș referi doar la măsura luată, în vara anului 1991, de epurare a ofițerilor de informații care au lucrat în fosta Securitate. S-a ordonat atunci ca 25% dintre cei care au lucrat în fosta Securitate să fie trecuți în rezervă. Fostul șef al secției, col. Traian Tudor (om de mare caracter, corect, apropiat de subordonați, respectat de aceștia, bun camarad, profesionist și cu experiență în muncă) a încercat să-și protejeze efectivele de ofițeri explicând directorului Virgil Măgureanu că la Sibiu nu ar trebui să se aplice această măsură, având în vedere cele întâmplate în decembrie 1989. I s-a impus să execute ordinul și la scurt timp după ce a disponibilizat un sfert din ofițerii secției care au lucrat în Securitate, a fost schimbat din funcție.

În contrast cu ceea ce ni se întâmpla nouă, „vecinii de la UM 01512” erau avansați în grad și promovați în funcții, pentru meritele pe care le-au avut în decembrie 1989 în „lupta dusă împotriva teroriștilor” care includea pe lângă asasinarea și rănirea unor ofițeri și subofițeri de Miliție și Securitate, rețineri și cercetări abuzive, aplicarea de rele tratamente, distrugerea de bunuri etc.

Pentru a evidenția și a se mândri cu realizările din perioada respectivă fostul Col. Paul Abrudan a scris cartea „*Sibiul în revoluția din Decembrie 1989*”, editată și tipărită la Casa Armatei din Sibiu. Lucrarea este plină de neadevăruri referitoare la conduita cadrelor de Securitate și Miliție din fostul Inspectorat județean al MI. Ea relevă totuși, starea de spirit a militarilor din UM 01512, ilustrativă fiind prezentarea de-a dreptul cinică a modului în care erau uciși ofițerii și subofițerii MI. Maiorul Moise Gheorghe din UM 01512 a ucis 12 milițieni cu „focuri în serii scurte” trase cu pistolul mitralieră până când „toți aceștia au căzut jos” (*sic!*).

În încheiere mi-aș permite o concluzie, deloc îmbucurătoare. În România contemporană, ofițerii de informații nu au fost prețuiți și respectați, așa cum ar fi trebuit, deși ei s-au aflat permanent în luptă pe „frontul invizibil”, riscându-și de multe ori libertatea și chiar viața. Cu toții au acționat pentru apărarea independenței, unității și integrității teritoriale, a suveranității

naționale precum și pentru a afla și a pune la dispoziția factorului politic date și informații din care rezulta destinul ce i se pregătea României.

Mulți dintre ofițerii care au luptat pe „frontul invizibil” au căzut victime sau au fost pur și simplu sacrificați, urmare a schimbărilor de regim care s-au petrecut în România în decursul timpului, funcție de sfera de dominație în care aceasta s-a aflat, urmare a permanentei confruntări existentă între marile puteri ale lumii.

Mai adaug, pentru a-mi susține afirmația că nici până în prezent nu a fost adoptat Statutul ofițerului de informații, deși despre el se discută încă de la înființarea Serviciului Român de Informații (26 martie 1990).

Col (r). Viorel Sârbu

„Revoluția” la Piatra Neamț

În dimineața zilei de 22 decembrie 1989, după ce am rezolvat unele probleme la birou, m-am deplasat în oraș pentru verificări și pentru a obține noi date și informații în vederea evaluării situației operative în unele cazuri aflate în atenție.

Pe drumul de întoarcere spre sediul unității, m-am întâlnit cu un prieten care mi-a spus că în urmă cu puțin timp s-a anunțat sinuciderea ministrului Apărării Naționale. M-am grăbit spre birou, apreciind că este posibil să se precipite unele evenimente pe plan național.

Ajuns la inspectorat, am constatat o stare de neliniște în rândul colegilor, care s-a accentuat după fuga cuplului conducător și când pe ecranul televizorului au început să circule tot felul de zvonuri tendențioase fabricate: „securiști-teroriști”, „securiștii au otrăvit apa”, „moarte securiștilor” etc.

În acel climat, pentru a evita evenimente nedorite, din ordinul domnului general Iulian Vlad, sub supravegherea conducerii Securității Neamț, toate cadrele de securitate au depus armamentul din dotare la rastel, fiind asigurat și sigilat. Aceeași măsură a fost luată și cu armamentul „Grupei de Intervenție Antiteroristă” al cărei șef eram.

După ora 15.00, în aceeași zi, Inspectoratul județean Neamț al Ministerului de Interne a fost luat în pază de o companie a MAPN, condusă de maior Mușină. Pentru început a existat o conlucrare normală între cei ce asigurau paza unității și cadrele de securitate. Așa se face că, prin rotație, pe timpul nopții o parte din personal a asigurat permanența la sediu, iar o parte s-a deplasat la domiciliu.

În seara aceleiași zile, o delegație a FSN local a fost primită de cadrele de conducere pe linie de securitate, prilej cu care s-a convenit asupra unui plan de cooperare pentru perioada imediat următoare, fără ca musafirii să emită pretenții asupra unor detalii pe diferite profiluri de muncă.

În seara respectivă am rămas în unitate, iar colegul meu de muncă, lt. Dorel Maier, a plecat la hotelul „Central” din Piatra Neamț, unde avea cazare temporară, neavând încă domiciliu propriu. În cei doi ani cât am lucrat cu

acesta pe profil antiterorist, mi-a făcut o impresie cât se poate de bună, dar uneori a manifestat o oarecare doză de lăudăroșenie. Așa se face că față de unii colegi a lăsat să se înțeleagă că are o „pilă” importantă în persoana unei anume Petrescu care ar fi lucrat la Serviciul de cadre în fostul DSS. Această situație avea să-i creeze necazuri importante în noaptea ce urma.

În jurul orei 22.00, a venit la mine în birou, „pe picior de război”, maiorul Constantin Buzatu, ocazie cu care m-a întrebat dacă știu unde se află subalternul meu, lt. Dorel Maier. A continuat susținând că acesta se află în localitatea Vaduri, situată la circa 10 km de Piatra Neamț, unde vrea să arunce în aer puțurile de apă. A mai menționat că susnumitul este în relații apropiate cu o persoană pe nume Petrescu, cu funcție importantă în conducerea statului.

Fără alte comentarii, în prezența acestuia am luat legătura telefonic de la ofițerul de serviciu, unde erau și cadre de la MAPN, cu postul de miliție din localitatea menționată mai-sus, care mi-a relatat că toate puțurile de apă se află sub pază militară și funcționează în condiții normale. De asemenea, am intrat în legătură telefonică cu lt. Dorel Maier, care mi-a precizat că se află la hotel de când a plecat din unitate. Fac precizarea că interlocutorul meu nu avea niciun fel de funcție de conducere. Exceptând aceste momente de tristă amintire, a fost un bun coleg.

În dimineața zilei de 23 decembrie 1989, în jurul orei 2.00, am fost chemat la sediul FSN din Piatra Neamț, aflat la fostul Comitet județean de PCR. Acolo am fost pus sub stare de arest într-o cameră cu pază înarmată la ușă, prin „grija” unuia cu numele Matache, autoproclamat șef al FSN local. După câteva schimburi de opinii referitoare la profilul meu de muncă, m-a acuzat că am desfășurat acțiuni de natură teroristă. Solicitându-i probe în acest sens, mi-a explicat că în camera de hotel unde se odihnea colegul meu s-a găsit un binoclu militar cu care acesta ar fi făcut observații. I-am precizat interlocutorului că acel binoclu se află în dotarea Grupei de Intervenție Antiteroristă și că la solicitarea organelor de miliție l-am pus la dispoziția acestora pentru capturarea unui evadat, lucru real.

Am convenit cu maior Mihai Spiridon, care avea în lucru cazul respectiv, ca după ce finalizează acțiunea, binoclul să-mi parvină prin intermediul lt. Dorel Maier, ceea ce s-a și întâmplat.

După precizările de rigoare din partea mea, cât și a intervențiilor domnilor colonel Traian Ursache, inspector șef al Inspectoratului Județean Neamț al M.I., și colonel Constantin, șef al Securității, în acel moment componenți ai FSN Neamț, atât eu, cât și colegul meu am fost „eliberați”.

Cum s-a ajuns la această situație? Foarte simplu, prin intermediul aceluiși maior Constantin Buzatu care, lansând acele acuze la adresa lt. Dorel Maier, a dat posibilitatea ofițerilor MAPN care ne asigurau paza să afle aceste date pe care le-au comunicat celor de la FSN. Ca urmare, o echipă înarmată de la Gărzile patriotice a procedat la arestarea colegului meu în aceeași noapte, sub acuzația de terorist, aspect ireal.

Amintitul Matache, inginer, fost șef al Institutului de Cercetări Chimice Săvinești, cunoscut ca propagandist al epocii respective, a susținut teoria cu teroriștii în presă, chiar și după ce a fost mazilit din fruntea FSN.

Pe măsură ce se scurgea timpul, starea de spirit în rândul ofițerilor de securitate s-a deteriorat pe fondul lozincilor diversioniste lansate la București, dar preluate și pe plan local de către unii indivizi. În acest context, autointitulații revoluționari și-au manifestat intenția de a asedia sediul Inspectoratului de Interne Neamț. Acțiunea a fost prevenită în urma dialogului purtat de domniile colonel Traian Ursache și maior Vasile Asaftei cu acei revoluționari.

În schimb, relațiile cu militarii care asigurau paza unității au luat o nouă turnură, în special din momentul când la conducerea armatei a fost numit generalul Nicolae Militaru, cunoscut ca agent GRU. Am trăit momente tensionate, când militarii din pază au fost postați în fața fiecărui birou de lucru cu armamentul în poziție de luptă.

Faptul că nu s-au întâmplat evenimente nefericite se datorează, într-o mare măsură, fostului lt. colonel Cocuz, în prezent decedat, aflat în timpul evenimentelor din decembrie la comanda regimentului din Piatra Neamț. Atitudinea corectă a acestuia va rezulta și din cele ce urmează.

În ajunul Crăciunului, pe la ora 16.00, din ordinul inspectorului șef și al șefului Securității, subsemnatul împreună cu cpt. Constantin Costan, cpt. Adrian Petruț, lt. maj. Grigore Samson, cpt. Neculai Vârlan, cpt. Dumitru Rău, cpt. Dumitru Băiceanu și plt. Cornel Fârtăieș de la Grupa de Intervenție Antiteroristă, înarmați și îmbarcați în ABI, ne-am deplasat la regimentul din

Piatra Neamț. Acolo ne-am pus la dispoziția domnului lt. colonel Cocuz, care ne-a comunicat că urma să participăm la o acțiune de capturare a unor elemente teroriste fugite de la Timișoara și adăpostite de o familie din comuna Zănești, județul Neamț.

După o așteptare de câteva ore, împreună cu o companie de militari sub comanda celui mai-sus menționat, ne-am deplasat la locuința „suspectului” din acea localitate. Scotocirea efectuată s-a soldat cu rezultat negativ.

În același mod s-a procedat la Mănăstirea Horocița situată în apropiere de Piatra Neamț, unde de asemenea nu au fost identificate persoanele semnalate. La solicitarea mea, la acțiunile de scotocire au participat și militari în termen de la regiment.

Toate datele și informațiile în baza cărora s-au realizat dispozitivele de intervenție în acțiunile mai-sus menționate, am aflat ulterior că au fost creația „laboratorului” aflat sub comanda contraamiralului Ștefan Dinu.

Această concluzie mi-a fost întărită de discuțiile purtate cu ofițeri de la regimentul din Piatra Neamț, care mi-au conflat că aveau ordin să lichideze ofițerii de securitate. Un singur glonț dacă era scăpat în aer dintr-o neatenție în manevrarea armamentului cu care eram dotați, ducea la un adevărat dezastru. Faptul că ofițerii cu care am acționat au respectat pe deplin ordinele primite, în toate momentele în care au fost antrenați, s-a materializat în evitarea producerii unor evenimente cu consecințe grave.

Colonel (r) Gheorghe Diaconu

Cazul maiorului deblocat Ionescu

Revista noastră a devoalat, în repetate rânduri, dedesubturile practicii, din categoria propagandei murdare, de a arunca în spatele fostei Securități toate relele, toate lipsurile, toate neajunsurile vechiului regim. De parcă nu ar fi existat activiști de partid, deși se știe foarte bine că atunci „conducerea de către partid a tuturor sectoarelor vieții economice și sociale” era literă de Evanghelie, de parcă nu ar fi existat procurori, judecători militari care, din dorința de a fi pe placul mai marilor lor, au făcut excese cu duimul. A se remarca faptul că nu am căzut în păcatul de a face, și noi, generalizări, ci ne-am referit la unii activiști, la unii procurori, la unii judecători și la unii militari.

Practica de a crea ținte false asupra cărora să fie asmuțită populația este veche de când lumea. Pentru a-și masca insuccesele, unii lideri au indicat drept vinovați pentru stările nesatisfăcătoare din societatea pe care ei ar fi trebuit să o conducă spre mai bine comunități religioase în ansamblul lor (creștini, mahomedani, evrei, brahmani etc.) sau disidențe din interiorul acestora (eretici creștini, musulmani șiiți etc.). Reprimarea lor sângeroasă, în diferite momente ale istoriei, este o tragedie, o rușine care nu merită a fi reamintită constant.

Au fost, de asemenea, aleși pentru a fi expuși urii publice și pedepselor membrii unor comunități organizaționale (Cavalerii Templieri, generalii și ofițerii români care „au luptat împotriva Uniunii Sovietice”) sau membrii unor categorii sociale (spre exemplu, după 1944, burghezii, denumiți în derâdere „burjui”).

Această fugitivă trecere în revistă nu are alt scop decât acela de a arăta că „nu e nimic nou sub soare”, iar cei care perorează astăzi împotriva „securiștilor” nu fac decât să repete o arie învechită de cel puțin două mii de ani.

Înainte însă de a trece mai departe, se impune o scurtă remarcă: cu toții am remarcat că „vitejii” care se luptă cu balaurul, unii dintre cei mai vehemenți acuzatori publici ai Securității sunt (este, oare, o întâmplare?) fii ai foștilor activiști de partid, foști procurori militari sau civili, judecători, generali sau ofițeri cu studii în marea Uniune. Repetăm: este, oare, o întâmplare?

O altă caracteristică a acestei propagande mârșave o reprezintă generalizarea. Nu a afirmat nimeni, niciodată, că în Securitate au lucrat numai îngeri, că în perioada luptei pentru putere și a ocupației sovietice, perioadă care a coincis cu primii ani de existență ai instituției, nu s-au comis abuzuri, fapte nedemne. Dar de aici și până la generalizări descalificante pentru cei ce le exprimă (spunea un tânăr jurist de la Curtea de Apel București că Securitatea nu poate fi asociată cu noțiunea de bine), până la lozinca

„securiști-teroriști” vânturată pe postul național de televiziune de oameni a căror subordonare și orientare antinațională devin tot mai evidente, este un drum lung. Un drum pe care nu puțini politicieni și formatori de opinie nu au ezitat să îl parcurgă.

Cei care văd realitatea numai în alb și negru sunt privați de bucuria de a se extazia în fața culorilor. A culorilor toamnei, a culorilor primăverii, a culorilor unui tablou.

Pentru asemenea oameni istoria se limitează la acțiunile „băieților buni”, cărora li se opuneau „băieții răi” (the good and the bad guys). Iar „băieții buni” sunt doar ei și ai lor.

Din fericire pentru cei capabili să vadă adevărata față a lumii, există culori, există nuanțe. Luminile aruncă umbre, printre umbre se furișează lumini.

Acest adevăr simplu mi-a devenit absolut evident atunci când am citit manuscrisul unei cărți de amintiri scrisă de către un ofițer de Securitate, care, în acei primi ani de existență a acestei instituții, lucra la Securitatea feroviară.

Iată povestea maiorului deblocat¹ Ionescu.

Paul Carpen

O sursă relatase că un conductor CFR, Neacșu Marin, descoperise, ascuns în podul casei, un pistol învelit în niște cârpe și pus după un câprior, în colțul cel mai îndepărtat al podului. Bănuia că fusese ascuns acolo de către un vecin al său, maiorul Ionescu, fost ofițer de jandarmi. Sursa a fost îndrumată să îl determine pe conductorul respectiv să vină și să aducă descoperirea sa la cunoștința Secției Transport Feroviar – Securitate .

Acesta într-adevăr a venit și a relatat cele de mai sus. I s-a luat o declarație și, pornind de la aceasta, a fost convocat maiorul Ionescu.

Ultima acțiune a acestuia ca ofițer de jandarmi fusese apărarea Prefecturii Craiova, în martie 1947, când comuniștii, pe baza rezultatelor obținute în alegerile din 19 noiembrie 1946, voiau să instaleze un prefect al lor, iar contestatarii rezultatelor nu voiau să plece din Prefectură. În tulburările create au fost împușcați mortal doi muncitori de la Atelierele de zonă, iar mulți alții au fost răniți. În această situație au fost aduse două trenuri cu muncitori de la Turnu Severin.

¹ Termenul „deblocat” (din fr. *débloqué*) se referea, la vremea respectivă, la ofițerii trecuți în rezervă înainte de a împlini condițiile de pensionare.

Văzându-se împresurați de atâta lume, jandarmii comandați de maiorul Ionescu au cedat, retrăgându-se pe o ușă din spate a clădirii Prefecturii. Muncitorii severineni au intrat prin față, au ocupat localul și a fost instalat ca prefect inginerul silvic Celac, tatăl diplomatului MAE de mai târziu, Sergiu Celac.

Luat pe ocolite cu repovestirea episodului, maiorul Ionescu a fost întrebat cu ce era înarmat, dacă știe cine dintre jandarmii săi îi ucisese pe cei doi muncitori, cine a dat ordinul de deschidere a focului. Așa s-a ajuns la arma pe care o avea el, un pistol „Orița” și 72 de cartușe.

Maiorul Ionescu a relatat că arma intra în dotarea lui permanentă, că în afara serviciului o lua cu el acasă. Fusesse deblocat la cinci luni după evenimentele de la Prefectură, ceea ce însemna că de atunci trecuseră 11 ani. Susținea că nu își mai amintește ce făcuse cu pistolul, pentru că era convins că l-a predat, dar nu putea să precizeze când și cui anume. Arăta că și echipamentul militar rămăsese în posesie personală și chiar l-a mai purtat ceva timp după ce a fost deblocat. A fost de acord ca doi ofițeri să meargă la el acasă ca să caute pistolul.

Aceștia l-au găsit în locul indicat de conductor. Lipseau însă încărcătoarele și muniția. Maiorul Ionescu a revenit la sediul Securității și a fost rugat să își amintească unde erau ascunse încărcătoarele și muniția. După o oră și jumătate de discuții pașnice, civilizate, și-a reamintit și a fost de acord să se întoarcă acasă și să le aducă. Era vorba de trei încărcătoare pline.

Maiorul Ionescu a început să se jeluie, arătând că știe că ar urma să fie condamnat cel puțin cinci ani și are trei copii având vârste între 9 și 12 ani. Prima soție, bogată, din neam de boieri olteni, îl părăsise din cauza deblocării și el se recăsătorise.

Pentru a-l scăpa de condamnare, dând dovadă de umanism, ca în numeroase alte situații, ofițerii de securitate l-au sfătuit să scrie o declarație că a venit să predea arma din proprie inițiativă. Cazul a intrat astfel în competența Miliției TF, fiind preluat de maiorul Mărgărit care, i-a aplicat doar o amendă, iar maiorul deblocat Ionescu și-a putut vedea liniștit de viață.

Grigore Aldescu-Aldea

Cu certitudine au existat două Securități

Întrucât, după atâția ani de la evenimentele din 1989, mai există încă așa-ziși formatori de opinie care, distorsionând adevărul, culpabilizează întreaga activitate a serviciului de informații, de la crearea și până la lichidarea lui, inducând în opinia publică percepții ireale, injurioase, simt nevoia să-mi aduc modesta contribuție la restabilirea adevărului. Aceasta cu atât mai mult cu cât tăcerea noastră, a celor din sistem, stimulează fantezia și fabulațiile jocurilor politice și a agenților intoxicatori.

Am avut șansa de a intra în Securitate la începutul anilor '60, odată cu inițiativa de înlăturare a vechiului sistem opresiv și de creare a unui nou sistem, total diferit, cu o nouă concepție de activitate, metode și mijloace de muncă, cu cadre noi, tinere, bine pregătite, prezentabile, cu comportament decent și civilizat, fără brutalități, în serviciu și societate.

Un prim pas în această direcție îl constituise înființarea Școlii de Ofițeri, unde candidații erau admiși numai după o temeinică verificare și riguroasă selecție din toate punctele de vedere și după promovarea unui exigent examen privind cunoștințele generale de limba română, istorie, geografie și socio-politice.

Al doilea pas important a fost încadrarea directă din uzine, fabrici și șantiere, a unor ingineri și tehnicieni, cu rezultate excepționale în procesul de învățământ sau în activitatea productivă și un comportament ireproșabil în societate.

Nu în ultimă instanță, amintesc controlul de partid, prin Comitetele Regionale care, începând cu anul 1958, în mod obligatoriu, verificau dosarele și aprobau sau nu angajarea personalului în sistem.

În aceste condiții, la începutul anului 1960 am fost încadrat în serviciul de informații, inițial ca lucrător în sectorul de Contrainformații Economice.

Cu această ocazie am făcut cunoștință cu vechii ofițeri de informații, dar și cu consilierul sovietic, la ordinul și cu aprobarea căruia se făcea totul în acea instituție, precum și cu șefii și comandanții, de la șeful Direcției și cei ai serviciilor informative, până la cel mai mic compartiment, toți de naționalitate

evrei ori maghiari. Deși nu sunt xenofob și întreaga activitate mi-am desfășurat-o în Ardeal, într-o deplină armonie și înțelegere cu subordonații, colegii, prietenii și vecinii de diferite etnii, această constatare m-a frapat.

Cu privire la pregătirea acestora rețin remarca dactilografei, secretara compartimentului în care am lucrat, cu ocazia prezentării spre dactilografiere a primului meu document. După lecturare, a exclamat: „În sfârșit, mă bucur să am în față primul document în limba română, pe care nu sunt obligată să-l corectez”.

La scurt timp după încadrare am făcut cunoștință cu brutalitatea vechilor ofițeri. Deservind informativ diferite sectoare economice, am audiat pe cineva care din proprie inițiativă a venit să ne informeze cu unele probleme din obiectiv. Constatând că aspectele ridicate sunt de competența altor structuri, i-am raportat șefului, care mi-a ordonat să aștept. În timp ce încă mai discutam cu persoana în cauză, a intrat intempestiv în birou șeful Serviciului Anchete, care fără nicio introducere îi aplică acestuia două palme, băgându-l sub masă.

Spre deosebire de trecut, după reorganizarea serviciului la mijlocul anilor '60, obiectivul fundamental al muncii de informații a devenit prevenirea faptelor ilegale, antisociale, prin informarea factorilor de decizie competenți, avertizarea și influențarea pozitivă a celor predispuși la încălcarea legilor, astfel ca pe parcursul celor peste 26 de ani cât am lucrat în sistem, din care 21 numai în funcții de conducere, nu am arestat, jignit ori brutalizat pe nimeni.

La fel s-au comportat toți cei cu care am lucrat după 1964, când am scăpat de consilierul sovietic, iar în funcțiile de comandă au fost promovate cadre noi, în principal de naționalitate română, cu pregătire superioară și conduită exemplară în serviciu și societate.

Iată numai câteva considerente care fac diferența, pe deplin reală, între cele două epoci ale muncii de informații, între cele două securități și, în același timp, noi argumente pentru cei ce încă mai tratează în mod tendențios, în bloc, vitalul sistem de securitate națională.

Gheorghe Herman

E bine să se știe

Nu s-a greșit cu nimic atunci când s-a spus că în istorie timpul rămâne cel mai bun judecător. Mă consider om de istorie și am participat la momente importante de istorie.

Anul 1964 și următorii au rămas pentru mine, ca ofițer, ani de referință în activitatea informativ-operativă a raionului de securitate Drăgănești-Olt-Argeș. La vârsta de 27 de ani pe care o aveam, mă consideram cu suficientă experiență profesională. Și totuși, m-am străduit să fac față răspunderii.

Declarația din aprilie '64, a constituit momentul politic care a declanșat o stare de fapt neașteptată. După cum se știe, aceasta a fost definită ca începutul etapei de independență a României.

Cert este că, la scurtă vreme, s-a petrecut un fapt fără precedent. Ambasadorul sovietic de atunci în România, A.A. Epișev, s-a deplasat la Pitești, s-a instalat la hotel „Victoria”, azi demolat, și a convocat biroul regional de partid.

Matei, primul secretar, fost ceferist-ilegalist, și întreg biroul regional s-au comportat cu mare demnitate, refuzând să dea curs chemării diplomatului. Desigur, evenimentul a fost raportat lui Gh. Gheorghiu-Dej. Am aflat ceva mai târziu că ambasadorul în cauză a încercat și în alte zone din țară, scopul urmărit fiind insubordonarea autorității locale față de conducerea centrală.

Reamintesc că, în acea perioadă, relațiile dintre conducerile politice ale Uniunii Sovietice și ale Chinei erau destul de încordate. Pe acest fond, ni s-a spus că și diplomați chinezi la București au acționat cam în aceeași manieră.

În acel context am avut prilejul să-l cunosc pe Alexandru Drăghici, ministrul de Interne de atunci. Am fost convocați la sediul regional într-o ședință de prezentare, instruire și analiză a situației operative create.

Ne-a atras atenția că ne aflăm într-o situație gravă și suntem nevoiți să luăm măsuri de contracarare și anihilare a rețelei de spionaj sovietic pe teritoriul României. Ni s-a cerut să acționăm cu grijă și în deplină discreție. S-a înființat la nivel central o comisie de partid și de stat care va evalua fiecare caz

descoperit, fără a recurge la măsuri coercitive. În perioada următoare s-a reușit ca o mare parte din rețeaua de spionaj sovietică să fie anihilată. Alexandru Drăghici este cel care a inițiat primele măsuri de natură a apăra valori importante ce privesc independența și suveranitatea statale. L-am perceput atunci ca loial și cu suflet românesc. În aprilie 1967, am fost unul din participanții la criticarea dură și aspră a acestuia. Timp de patru zile, la Casa de cultură a M.I. a fost analizată, cu ușile închise, întreaga activitate a Ministerului de Interne și, îndeosebi, cea a Securității.

Cred și acum, ca și atunci, că măsurile luate au fost corecte, deși experiența ulterioară ne-a demonstrat că pentru „marele prieten” am rămas de neiertat. Evoluția situației operative a impus înființarea unei unități specializate în contraspionaj pe spațiile estice, respectiv U.M. 0110, care a funcționat până la evenimentele din decembrie '89.

Voi prezenta două cazuri din acea perioadă pentru ca cititorul să perceapă mai bine contextul vremurilor de atunci.

1. În 1965, un ofițer din subordine, cpt. D.G., aflat și acum în viață, avea în studiu, verificare și atragere la colaborare un preot ortodox pe care îl numesc „Silvestru”.

La întâlnirea de finalizare a recrutării, „Silvestru” i-a spus sau i-a „scăpat” ofițerului că lucrează deja cu un ofițer sovietic. Ofițerul nostru, destul de experimentat, s-a făcut că nu ia în seamă cele auzite, nu a finalizat recrutarea și a raportat situația.

Am studiat toate materialele și i-am spus ofițerului să considere eșuată recrutarea, dar să-l mențină în contact, pe discuții banale și fără sarcini concrete. Am raportat cazul șefului de regiune, pe atunci colonel Paul Constandache, un moldovean, bun profesionist, de la care am învățat multe lucruri. Ulterior, a fost avansat la gradul de general și a deținut funcții importante în aparatul central.

Mi-a spus că măsurile noastre se opresc aici, dar să-l supraveghem discret. Poate cei care citesc se întreabă cum de a fost posibil ca lui „Silvestru” să-i „scape” către ofițer faptul că mai colaborează cu un străin? În fapt era un act de trădare.

La scurtă vreme, ofițerul a raportat că „Silvestru” al nostru a dispărut cu familie cu tot din comună, fără să i se cunoască destinația. Am raportat și acest

fapt. Mi s-a spus să nu mă alarmez și să nu întreprind măsuri. Au trecut anii, iar în mai 1972, după cum se știe a fost desființat Consiliul Securității Statului și reînființat Departamentul Securității Statului. Ca urmare, eu am preluat coordonarea activității de cercetare penală a Securității și a Miliției, cu subordonare șefului de inspectorat.

Cred că în 1973, un ofițer de miliție instrumenta o cauză penală cu elemente de complexitate din zona Caracal. A trebuit să folosească un expert contabil. În ziua când a fost convocat la el, am constatat că expertul era chiar „Silvestru”.

Eu l-am recunoscut, el nu, și i-am cerut ofițerului ca după ce termină cu el, să mi-l aducă în birou. Rămași singuri, i-am spus politicoasă: „Părinte, luați, vă rog, loc, fiindcă doresc să lămurim câteva lucruri din trecutul apropiat”. Discuția a fost mai lungă și confidențială. Pentru cititor este suficient să știe că „Silvestru” se întâlnea cu ofițerul sovietic la Galați. Acesta venea sub acoperire cu un vas sovietic al marinei civile.

După discuția cu cpt. D.G., căruia îi spusese de colaborarea lui și cu sovieticii, s-a întâlnit ulterior și cu ofițerul sovietic, căruia i-a relatat și lui de relația cu ofițerul român.

Plecarea din comună și schimbarea profesiei le-a realizat la indicația și cu sprijinul ofițerului sovietic.

2. Tot în 1965, o sursă din legătura personală, un preot ortodox, fost preot militar în timpul războiului, a prezentat o informație destul de detaliată. Un individ din localitatea de reședință a raionului, pe care îl numesc „Leonida”, i-a cerut sfatul într-o problemă personală.

Avea pregătire medie și desfășurase o intensă activitate în mișcarea legionară. A fost pe frontul de Est, dar a căzut prizonier. În perioada de lagăr în Siberia, a fost recrutat de organele de informații sovietice. Pentru a se convinge de loialitate, sovieticii l-au supus la diverse teste, destul de dure și complexe. Apoi a fost retrimis în România.

Informația a fost raportată în regim de urgență, așteptând să ni se spună dacă procedăm la verificarea și aprofundarea ei.

Nu am mai apucat să facem aceste verificări, fiindcă și în acest caz a apărut ceva la care nu mă așteptam. Individul a decedat subit și în condiții

suspecte. Cum nu s-au verificat împrejurările decesului acestuia, a rămas o enigmă și pentru mine și sunt convins și pentru comisie.

Oricum, ca meseriaș în informații, dar și criminalist, merita o cercetare atentă a împrejurărilor decesului. Se putea astfel trage concluzii concludente. Eu am rămas cu impresia că deconspirarea l-a costat viața. Se practică în munca de informații a unor state.

Colonel (r) Nicolae Zărnescu

P.S. – Nu am avut și nu am niciun fel de teamă pentru întreaga mea activitate ca ofițer de informații. Nu mă tem nici de faptul că, în ultimii ani, am fost judecat și stigmatizat în baza unui act normativ abuziv și nedrept, pentru simplul fapt că am făcut parte din instituția Securității statului.

M-am apărat singur, folosind probe și argumente pertinente care au fost doar consemnate, dar neluate în seamă. Am folosit toate căile de atac - Î.C.C.J. și Curtea Constituțională.

Sunt aproape doi ani de când ultima instanță mi-a respins recursul, dar nici până la această dată nu a motivat și redactat decizia.

Așa că las locul istoriei și istoricilor, convins fiind că vor așeza pe soclul meritat instituția Securității statului și pe noi, care am servit Țara cu devotament, onoare și simț românesc, apărând valori sociale inestimabile, precum independența și suveranitatea statului, într-o etapă importantă și dificilă.

Cazul Ahmad Mohamed Ali al-Hersh

Data: 4 decembrie 1984

Locația: În proximitatea Hotelului București

Atentat asupra diplomatului Azmi Said Al-Mufti, consilier politic al Ambasadei Regatului Hașemit al Iordaniei la București

În perioada 1965 – 1989, România promova pe scară largă diferite programe educaționale pentru studenții străini, în special din Africa și Orientul Mijlociu, ca parte a eforturilor de a extinde relațiile cu lumea a treia, dar și pentru a-și susține politica externă. În 1982, în România erau aproximativ 20.000 de studenți străini, mai mult de jumătate fiind arabi. Numărul studenților palestinieni era estimat la 6.000¹. Într-o notă informativă a CIA din 29.07.1985, declassificată în 07.07.1999, era prezentată situația conflictuală din România cu privire la potențialul declanșator al acțiunilor teroriste, prin care se menționa că „*activismul politic al studenților arabi care urmează cursurile universităților românești complică eforturile președintelui Ceaușescu de a menține relații bune cu toate statele și mișcările politice din Orientul Mijlociu și poate prevesti activități ulterioare teroriste în România. Rivalitățile dintre arabi s-au materializat prin câteva incidente violente în ultimele luni în România și credem că situația este gata pentru izbucniri ulterioare*”².

Eforturile lui Ceaușescu de a promova înțelegerile pe bază de negocieri în Orientul Mijlociu, susținerea deschisă pentru președintele Organizației pentru Eliberarea Palestinei, Yasser Arafat, și legăturile României cu Israelul puteau face din țara noastră o țintă a susținătorilor statelor arabe radicale. Nota informativă a CIA susținea că „*teroriștii vor putea folosi rețeaua studențească pentru a iniția atacuri împotriva Statelor Unite sau a altor ținte occidentale. Bucureștiul probabil a intensificat supravegherea studenților arabi, dar nu*

¹ Adrian, Mogoș, *România în Dosarele CIA*, www.jurnalul.ro

² *Ibidem*,

există niciun dubiu legat de îngrijorarea că aparatul de securitate nu va putea asigura un control complet”³.

Diplomatul Azmi Said Al-Mufti îndeplinea funcția de consilier politic în cadrul Ambasadei Iordaniei la București, fiind și un apropiat al regelui Hussein Ibn Talal. La 4 decembrie 1984, Al-Mufti a ieșit din Hotelul București, unde era cazat, împreună cu fiul său în vârstă de șase ani, fără a avea protecție, pentru că membrii corpului diplomatic nu ceruseră însoțire și gardare. Ajuns în stradă, este împușcat mortal. Atentatul a fost executat de către un student palestinian, Ahmad Mohammed Ali Al-Hersh, cu un pistol. Era aproape opt dimineața, pe traseul pe care în următoarele minute urma să se deplaseze coloana prezidențială spre Comitetul Central, traseu controlat pe toată lungimea de ofițeri ai Direcției a V-a⁴. Imediat după săvârșirea atacului, Al-Hersh a fugit spre strada Luterană, dar a fost imobilizat și reținut de către un echipaj al Ministerului de Interne, aflat în patrulare în zonă⁵.

Ali Al-Hersh, palestinian cu cetățenie iordaniană, era student la Institutul de Construcții din București și se afla de mai mulți ani în România dar până în acel moment nu se remarcase cu activități deosebite. Ofițerii USLA au stabilit că Al-Hersh era membru al Organizației Abu Nidal (OAN) iar armamentul și muniția îi fuseseră furnizate de Mustafa Said Hasan Al-Khardali, un alt membru OAN⁶. Al-Hersh provenea din fâșia Gaza, fiind pregătit pentru sacrificiu în numele lui Allah încă de la vârsta de 7 ani. Comportamentul suspect al tânărului palestinian nu a scăpat atenției ofițerilor de la USLA. Ofițerul Dorel Ungureanu, unul dintre cei mai capabili specialiști din cadrul unității, a declanșat urmărirea informativă, fiind supervizat de colonelul Ion Botofei și sprijinit de șeful direct, colonelul Ioan Kilin. Un element care a derutat urmărirea a fost acela că victima se cunoștea și se întâlnea frecvent cu teroristul (avea cetățenie iordaniană), fiind practic în relații amicale⁷.

³ *Ibidem*,

⁴ Anghel Andreescu, Nicolae Radu, *Organizațiile teroriste. Conceptualizarea terorii vs securitatea europeană*, Editura MAI, București, 2008, p. 87

⁵ *Arabii din România, radiografie completă*, www.hotnews.ro

⁶ Victor Manfred Burtea, *O întâmplare aparte din activitatea de contraspionaj*, în revista *Vitralii*, nr. 4, 2010, p. 60

⁷ *Abu Nidal a atacat România*, 22 august 2002, www.amosnews.ro

Printr-o sentință a Tribunalului Militar București, din 20 aprilie 1985, Al-Hersh a fost condamnat la moarte, dar la recurs, Secția Penală a Tribunalului Suprem a modificat pedeapsa la 20 de ani închisoare⁸.

Tot în nota informativă a CIA se menționează că „*în timpul unei vizite la București, ministrul de Externe iordanian, Taher al-Masri, și-a arătat nemulțumirea față de refuzul lui Ceaușescu de a-l extrăda pe asasinul diplomatului iordanian sau de a permite unei echipe de securitate iordaniene să conducă cercetările. Nici chiar apelul personal al regelui Hussein nu l-a convins pe Ceaușescu să coopereze. Ca o consecință, toate celelalte chestiuni bilaterale – inclusiv răspunsul regelui la o invitație de a vizita România – sunt în așteptare*”⁹.

În timpul când s-a aflat în detenție, Al-Hersh a fost vizitat de un emisar al Organizației Abu Nidal. De precizat este că acest emisar își făcuse anterior studiile în România iar din discuțiile purtate între cei doi a rezultat că Al-Hersh, deși aflat încă în detenție, își manifesta disponibilitatea de a întreprinde o astfel de acțiune și asupra regelui hașemit. Teroristul nu era marcat de acțiunea sa, era degajat și era convins că într-un final va fi eliberat, lucru care s-a și întâmplat¹⁰. Acest fapt este certificat și de CIA în aceeași notă informativă, în care se susținea că „*Al-Hersh a fost condamnat la 20 de ani închisoare, dar este posibil să fie eliberat după un an, în urma achitării unei mici sume pentru fiecare zi rămasă din pedeapsă. Aceasta va valora aproape 50.000 \$ pentru a se sustrage de la 19 ani de închisoare*”¹¹. Într-adevăr, Al-Hersh a fost eliberat pe cauțiune în 1986 și expulzat din România.

Din analiza acestui caz au rezultat mai multe scenarii, primul fiind acela că Al-Hersh a comis atentatul terorist pentru a da un avertisment țărilor considerate de organizația sa ca fiind dușmane poporului palestinian. Organizația din care făcea parte i-a atras atenția să nu producă victime printre cetățenii români. Organizația Abu Nidal era sprijinită de către Siria.

În nota informativă a CIA, atentatul terorist era caracterizat ca fiind cel mai serios incident de până acum care a implicat rivalitățile arabe. Atacul „a

⁸ Cristian Troncotă, *Duplicarii. O istorie a Serviciilor de Informații și Securitate ale regimului comunist din România*, Editura Elion, București, 2004, p.82

⁹ Adrian, Mogoș, *op.cit.*,

¹⁰ Informație relatată de S.D. fost ofițer USLA,

¹¹ Adrian, Mogoș, *op.cit.*,

cauzat o încurcătură politică majoră pentru președintele Ceaușescu. Credem că vinovat a fost grupul terorist al lui Abu Nidal, cunoscut în trecut ca Organizația «Iunie Negru». Membrii săi au atacat în mod repetat ținte iordaniane peste tot în lume și au amenințat cu violențe ulterioare de când regele Hussein a fost de acord în noiembrie anul trecut (1984) să permită liderului OEP, Arafat, să conducă întâlnirea Consiliului Național Palestinian de la Amman”¹². În acest context, se cunoștea faptul că printre marii adversari ai lui Yasser Arafat și ai Organizației pentru Eliberarea Palestinei era și Organizația Abu Nidal care acuza OEP de moderație și trădare.

Dintr-o altă perspectivă, memorialistul V.P., fost diplomat al României la diferite ambasade din Orientul Mijlociu, susține că regele Iordaniei, Hussein Ibn Talal își exprimase disponibilitatea față de președintele României, Nicolae Ceaușescu, pentru un parteneriat economic în vederea realizării canalului Dunăre – Marea Neagră. Acest proiect însemna o mare oportunitate pentru regatul hașemit, care dorea să aibă o alternativă pentru exportul de fosfați în Europa, având în vedere dificultățile generate de conflictul din Orientul Mijlociu¹³. De precizat este faptul că o vizită a regelui Hussein în România, cu ocazia festivităților zilei naționale din 23 august 1985, era programată încă din anul 1984.

Cum diplomatul iordanian Azmi Said Al-Mufti era direct implicat în toate aceste tratative, fiind un apropiat al regelui Iordaniei, organizația teroristă a acționat împotriva acestuia în scopul deteriorării relațiilor dintre România și Iordania, fapt care s-a și întâmplat.

Ca urmare, în anul 1985, deși existaseră relații foarte apropiate între cele două țări, regele Hussein Ibn Talal nu a mai dat curs inițiativei de a fi prezent în România cu ocazia zilei de 23 de august, fapt observat și de serviciile de informații americane care au semnalat, prin nota informativă amintită mai sus – „lipsa răspunsului regelui iordanian de a vizita România”. Totuși pentru a păstra nota de prietenie, regele Hussein l-a trimis pe ministrul de externe Taher al-Masri. Acesta, pe timpul prezenței sale la București, a evocat unele nemulțumiri ale regelui față de situația creată prin asasinarea

¹² Ibidem,

¹³ Informație relatată de V.P., fost diplomat în Ministerul Afacerilor Externe

diplomatului iordanian, și a reliefat birocrăția românească în tergiversarea rezolvării cazului¹⁴.

În discuțiile purtate cu diplomatul român V.P., care l-a însoțit pe parcursul vizitei în România, ministrul de Externe al-Masri a lăsat să se înțeleagă și probabilitatea ca asasinarea diplomatului iordanian să se fi înscris inclusiv pe linia activităților unor servicii de informații străine pentru a bloca un proiect economic comun de mare anvergură între România și Iordania¹⁵.

Alin Covaciu

¹⁴ *Ibidem.*

¹⁵ *Ibidem.*

Din activitatea unui ofițer de contrainformații economice

Copșa Mică. Care cetățean al României nu a auzit de acest oraș? Probabil că foarte puțini. Copșa Mică a fost și este o localitate foarte cunoscută în Europa, nu atât pentru importanța economică pe care o avea până în 1989, cât pentru renumele de cel mai poluat oraș de pe continent.

Aici, cei peste 6.000 de locuitori au trăit – și mai trăiesc și azi – într-un mediu toxic, plin de noxe, unde valorile admise ale agenților poluanți au fost sistematic depășite cu procente ce săreau ușor 500-600%. Gradul înalt de poluare era generat de procesele tehnologice de fabricare a plumbului, zincului, cadmiului, aurului, argintului, acidului sulfuric, negrului de fum, precum și de cel de obținere a stycrilului (plexicului, cum mai era cunoscut) care folosea ca materie primă acetoncianhidridă – produs pe bază de cianuri.

Două unități industriale „participau” la „punerea în operă” a acestui tablou sinistru (de fapt, singurele unități industriale din oraș); este vorba de fosta Întreprindere Metalurgică de Metale Neferoase, actualmente „SOMETRA”, cu vechile ei denumiri: „21 Decembrie” (botezată după ziua de naștere a lui Stalin), „Uzina Copșa Mică”, „Uzina Metalurgică de Metale Neferoase”, și cealaltă unitate economică, Întreprinderea Chimică „CARBOSIN”, fostă „Nicolae Teclu”, în prezent desființată, demolată și aproape rasă de pe suprafața pământului.

Deși se cunoșteau consecințele negative și periculoase asupra mediului înconjurător cât și asupra stării de sănătate a personalului muncitor din cele două obiective și, în aceeași măsură, asupra condițiilor de viață ale localnicilor, precum și a celor care domiciliau în zonele învecinate, la care se adaugă și municipiul Mediaș (aflat la o distanță de numai 10 km), diriguitorii țării din perioada comunistă au decis că cele două unități economice trebuie să funcționeze în orice condiții, la parametri maximi, deoarece produsele obținute erau de mare însemnătate pentru economia națională. Ca urmare, se ajunsese astfel ca România să-și acopere necesarul intern de plumb, zinc, acid sulfuric, negru de fum, stycril, dar mai ales să exporte cantități mari din aceste produse, în schimbul cărora încasa sume importante în valută.

Am zugrăvit – în puține cuvinte – tabloul general al platformei industriale din Copșa Mică, deși s-ar putea scrie sute de pagini despre oamenii acelor vremi, care – cunoscând riscurile și pericolele rezultate – le-au acceptat, uneori din patriotism local, dar mai ales din necesitatea de a-și asigura un loc de muncă sigur, un salariu cât de cât onorabil, o locuință, o masă gratuită sau un litru de lapte zilnic.

Aceleași riscuri le-au cunoscut și acceptat și ofițerii de contrainformații economice care au asigurat informativ, de-a lungul timpului, această platformă. Prin ordin, eram obligați să asigurăm o permanență activă, continuă, atât fizic, cât mai ales prin intermediul mijloacelor specifice. De regulă, aveam un program nenormat, zilnic petreceam minimum 10-12 ore în obiectiv, alături și mai mult, dacă se producea o avarie sau oprirea forțată a unei instalații.

Cu toate acestea, activitatea specifică de prevenire, descoperire și înlăturare a oricăror stări de pericol de producere a unor evenimente deosebite, care se puteau solda cu pierderi de vieți omenești sau distrugerii de instalații, utilaje sau rețele de alimentare cu apă, energie electrică ori gaz metan, a fost întotdeauna pe primul plan. De fiecare dată am urmărit să descoperim legătura de cauzalitate dintre starea de pericol creată ori apărută și elementul om. De aceea, nu pot fi de acord cu cei care continuă să blameze activitatea desfășurată de ofițerii de informații, considerând-o ca pe o activitate cu substrat politic, de „poliție politică”. Aceștia nu cunosc, nu știu cu adevărat cu ce s-a ocupat securitatea statului, nu au înțeles nici acum – după 24 de ani – sau nu vor să înțeleagă că ofițerii de informații, inclusiv cei „de obiectiv” – au acționat pentru apărarea securității țării, fiecare pe linia sa specifică de muncă.

Aș fi foarte curios dacă unul sau mai mulți membri ai CNSAS sau din cei care contestă vehement instituția ori judecă ce am făcut noi până în 1989 ar avea curajul să mă însoțească măcar o lună – nu nouă ani cât am fost ofițer de obiectiv pe platformă – în toate activitățile specifice desfășurate, începând cu documentarea procesului tehnologic, cunoașterea fizică a punctelor vulnerabile, parcurgerea pas cu pas a tuturor instalațiilor, prin gaze, noxe, fum, temperaturi ridicate generate de focul deschis (specific oricărui furnal), cunoașterea oamenilor și a problemelor lor și terminând cu contactarea – în secret – a surselor de informare, verificarea la fața locului a informațiilor și,

în final, dispunerea măsurilor de prevenire adecvate prin factorii competenți din întreprindere.

Revenind la platforma industrială din Copșa Mică, precizez că în decursul celor nouă ani cât am lucrat ca ofițer de contrainformații economice, am obținut numeroase informații despre diverse stări de pericole de avarii, incendii, explozii, intoxicații cu noxe ale personalului muncitor, care operativ au fost prevenite ori înlăturate. Alteori, unele persoane, cunoscând pericolele permanente de explozii, avarii ori distrugerii, au încercat să se folosească de acestea, direct sau indirect, cu scopul vădit de a poza în „eroi” ori de a obține unele avantaje materiale.

Cazul „OXIGENUL” este edificator în acest sens, însă până a intra în detaliile lui, se impun câteva precizări pentru a-l înțelege mai bine, inclusiv contextul în care a apărut.

Astfel, în anul 1967 a fost finalizată construcția unui nou tip de furnal, după o licență achiziționată de statul român de la firma britanică „*Imperial Smelting Processes*”. Tehnologia în cauză – ultramodernă la acea dată – permitea prelucrarea concomitentă în aceeași instalație furnal a concentratelor bogate în sulfuri de plumb și zinc – galena și, respectiv, blenda, produsul finit fiind lingourile de plumb și zinc.

Date fiind productivitatea ridicată a acestui tip de furnal, costurile reduse în prelucrare față de valoarea ridicată a produselor finale, precum și cerințele tot mai mari la export, la nivel central s-a hotărât construirea celui de-al doilea furnal, cu anexele corespunzătoare.

În contractul inițial de cumpărare a licenței, firma engleză stipula faptul că „în cazul în care partea română intenționează să construiască un al doilea furnal, ea trebuie să plătească peste 2 milioane de lire, drepturi de autor”, partea engleză angajându-se să „asigure asistență tehnică, specialiști, utilaje, precum și documentația tehnică a ultimelor modificări tehnologice efectuate”.

Ca urmare, s-a hotărât ca cel de-al doilea furnal să fie construit prin eforturi proprii, drept pentru care specialiștilor și proiectanților în domeniu din Copșa Mică, Baia Mare și minister li s-a trasat ca sarcină prioritară proiectarea noii instalații, folosind ca bază documentația tehnică a instalației Furnal 1”.

Timp de aproximativ un an și jumătate, proiectele au fost finalizate, s-au încheiat contracte de executare a diferitelor componente cu întreprinderi și au fost procurate din import echipamentele ce nu se puteau fabrica în țară.

De menționat că în toată această perioadă – de la proiectare și până la începerea executării și apoi pe tot parcursul ridicării investiției – reprezentanții firmei engleze au încercat, din motive de competiție pe piața produselor specifice, să stabilească tot ceea ce se petrecea la Copșa Mică.

În acest context au fost întreprinse numeroase măsuri combinate împreună cu Direcția a II-a, conducerea ministerului de resort și a întreprinderii, prin care să se prevină acționarea statului român în instanțe comerciale internaționale.

Așa am reușit să cunoaștem că unii dintre specialiștii întreprinderii, care se deplasau în exterior pentru contractări ori achiziționări de piese ori utilaje, erau tonați și „descuși”, aparent prin convorbiri „nevinovate”, mai ales cu prilejul unor mese ori întâlniri protocolare. Tema abordată: ce se întâmplă în prezent la Copșa Mică, cum funcționează instalațiile, unde vor prelucra imensele rezerve de concentrate din țară și import etc.

Informațiile obținute și coroborate cu alte date ne-au condus la concluzia că englezii cunoșteau – și chiar foarte bine – situația, însă aceștia doreau dovezi convingătoare, documente ori declarații oficiale despre acțiunea statului român.

Acesta era contextul în care a apărut cazul „OXIGENUL”, astfel:

Cu o săptămână înainte de a sărbători ziua de 23 august 1977, fiind pe o platformă am fost informat că „Oprea”, de circa 45 de ani, șef echipă sudori, aparținând de Trustul de Construcții Montaj Brașov (care executa lucrări de montaj la noua investiție), a sesizat conducerea întreprinderii cu faptul că în ziua de 17 august dimineața, intrând în schimb, a descoperit un număr de 10 tuburi de oxigen acoperite cu un strat de vaselină în zona capacelor de protecție a racordurilor furtunelor folosite în sudura oxiacetilenică. Cele 10 tuburi – alături de alte 20, însă curate – erau depozitate la baza Furnalului 2, într-un Țarc protejat cu o plasă de sârmă.

Situația era destul de gravă. Exista un real pericol de explozie în situația în care un sudor, din neatenție, proceda la racordarea furtunelor speciale și

deschiderea robinetelor de oxigen. Se cunoștea faptul că dacă oxigenul intra în contact cu diverse grăsimi, inclusiv ulei ori vaselină, se producea o deflagrație puternică, explozia fiind amplificată și de prezența celorlalte 20 tuburi. Urmările ar fi fost dezastruoase atât pentru Furnalul 2 cât și pentru celelalte instalații aferente aflate în apropiere, astfel că eforturile depuse pentru o nouă linie de prelucrare a concentratelor urmau să fie compromise definitiv.

E și normal că acest caz a alertat toate organele și instituțiile cu răspunderi în domeniu, șefi ai unor inspectorate de stat, directori din minister ori centrală, lideri politici ai județului. Concluzia acestora a fost una rapidă și tranșantă. Nu putea fi vorba decât despre o acțiune îndreptată împotriva manifestărilor prilejuite de ziua de 23 august.

Bineînțeles că noi, ofițerii de obiectiv, am fost cei cărora le-a revenit sarcina de a descoperi adevărul și pe autorul acestui act.

Așa cum prevedeau ordinele, s-a deschis un dosar de eveniment cu autori necunoscuți. În planul de măsuri, am prefigurat mai multe ipoteze ce urmau a fi verificate.

Prima ipoteză – și cea mai importantă – se referea la faptul că acțiunea ar fi fost comisă de una sau mai multe persoane în mod intenționat, cu scopul de a sabota efortul făcut de statul român de a deveni un lider european în producția și exportul de metale neferoase, în speță plumb și zinc.

Dintre persoanele care ar fi putut pune în practică această acțiune, au fost selecționate în primul rând cele care au fost la specializare în Anglia (pentru punerea în funcțiune a primului furnal), care au avut contacte îndelungate cu partea engleză și care ar fi fost „motivați” pecuniar ori prin alte mijloace. Legat de această ipoteză, nu excludeam nici varianta potrivit căreia la originea acțiunii ar fi putut fi chiar firma engleză, având în vedere prejudiciile comerciale estimate ca urmare a punerii în funcțiune a celui de-al doilea furnal la Copșa Mică.

O a doua ipoteză presupunea că fapta ar fi fost comisă de una dintre persoanele nemulțumite de diverse moduri de soluționare a unor cereri de emigrare în Vest, neaprobarea unor cereri de vizită la rude în RFG, nemulțumite de unele decizii administrative, economice și sociale ale conducerii întreprinderii.

În fine, o a treia ipoteză conchidea că situația a apărut pe fondul neglijenței sau ușurinței de care au dat dovadă unul ori mai mulți muncitori care manevrau și foloseau tuburile de oxigen. Necunoscând consecințele folosirii vaselinei în zona racordurilor tuburilor, au procedat, probabil, la ungerea filetului capacului, pentru o deschidere sau închidere mai ușoară.

Pe rând, prin verificări, investigații ori cercetare informativă, au fost epuizate toate variantele cuprinse în cele trei ipoteze. Timpul ne presa, se apropia ziua de 23 August și incertitudinea finalizării dosarului plana apăsător asupra noastră, mai ales că nu îmbrățișasem ipoteza „umbririi” acțiunilor partidului pe linia manifestărilor dedicate zilei în cauză. Informațiile obținute de la sursele de informare nu relevau nimic nou. Dar, cu două zile înainte de 23 August, o sursă dirijată în mediul echipei de sudori din care făcea parte și „Oprea”, mi-a solicitat – în miez de noapte – o întrevvedere urgentă, ce nu suporta amânare. Ceea ce mi-a relatat, mi-a tăiat răsuflarea. Despre ce era vorba?

Cu câteva ore înainte de a solicita întâlnirea, un grup de muncitori, printre care se afla și „Oprea”, au avut o întâlnire „la o bere”, după orele de program, la un restaurant din centrul orașului. Aici, după mai multe sticle de bere consumate, „Oprea” a început să se laude, afirmând că el va primi o decorație importantă și o primă substanțială în bani cu prilejul zilei de 23 August, pentru faptul că el a fost persoana care a descoperit vaselina pe tuburile de oxigen și tot el a anunțat „pe cine trebuia”, mai ales că, fiind și secretar al organizației de partid pe formație, a făcut-o din patriotism. S-a lăudat apoi că a mai procedat similar și pe un alt șantier, însă atunci a primit numai o primă.

În final, a concluzionat că „nici peste zece ani nu va fi identificat autorul, pentru simplul motiv că acesta... nu există”. Cei prezenți au rămas stupefiați de această mărturisire. Apoi a continuat: „Pe tuburi nu a existat vaselină, ci o substanță folosită de fabricile de oxigen pentru a sigila capacele superioare de protecție a racordurilor, după înfiletare, respectiv pentru a lipi cele două corpuri (tub și capac) cu o bandă de hârtie, pe care era înscrisă data încărcării, lotul, greutatea tubului și fabrica producătoare”. Acel lipici avea culoarea și vâscozitatea vaselinei.

Reluând analiza datelor și documentelor încheiate cu ocazia cercetării la fața locului, am constatat că – în acea fază – am omis un lucru esențial, care

ne-ar fi scutit de multe ore de muncă, nopți nedormite, stres și presiune psihică și poate chiar am fi putut identifica autorul mai rapid. Înșelați de aparenta asemănare a substanței în cauză cu vaselina, nu am efectuat o analiză simplă de laborator a mostrei de lipici colectate, care să ne confirme dacă era sau nu vaselină. Fabrica de oxigen din Mediaș, furnizoarea tuburilor în cauză ne-a dat răspunsul: nu este vaselină.

Am procedat, în continuare, la o reinstruire a surselor cu posibilități pe lângă „Oprea” pentru a stabili, cu exactitate, motivele acțiunii sale de dezinformare și de alertare a organelor competente de cercetare, pe de o parte, iar pe de altă parte, determinarea acestuia să-și recunoască vina de a fi vrut să devină „erou” și „salvator” în mod mincinos, arătându-i consecințele la care se expune și accentuând pe riscurile adoptării unei poziții pasive. Una dintre surse a avut o discuție clarificatoare cu „Oprea”, într-un loc pregătit special, cu mijloace de înregistrare.

„Oprea” a recunoscut față de sursă că a greșit, fiind profund marcat de ceea ce a făcut. A menționat că a tratat cu ușurință consecințele, amploarea evenimentului și că nu s-a gândit că cineva va avea de suferit în final, el urmărind doar beneficiile materiale ce decurgeau ca atare.

De menționat că s-a confirmat și informația potrivit căreia „Oprea” nu era la prima acțiune de acest gen, colegii de la o Securitate județeană vecină confirmând, în totalitate, datele.

Având documentată întreaga acțiune a lui „Oprea”, acesta a fost reaudiat. De la început, „Oprea” a recunoscut că a indus în eroare autoritățile competente, subliniind că nu și-a dat seama de urmări, singurul său scop fiind acela de obținere a unei recompense materiale. Și-a motivat acțiunea prin faptul că veniturile bănești obținute pe șantier erau insuficiente pentru a-și întreține familia.

Rezultatele cercetării au fost raportate atât la Direcția a II-a, cât și la conducerea politică a județului, permanent interesată de caz. Întrucât fapta comisă nu era prevăzută în Codul penal ca infracțiune, „Oprea” a fost sancționat administrativ de conducerea șantierului, dar și pe linie politică, fiind secretar de partid pe formațiune.

Se impun câteva concluzii de final:

Cazul a fost rezolvat într-un timp foarte scurt: 5 zile. S-a folosit întreaga gamă de mijloace și metode specifice muncii de informații, datele obținute fiind coroborate cu cele ale specialiștilor din întreprindere, șantiere ori organe ale inspectoratelor de stat.

Sunt convins că așa cum am procedat noi la Copșa Mică, la fel au procedat și alți „ofițeri de obiectiv” din țară, mă refer la cei ce asigurau informativ combinatele chimice, metalurgice, uzine de armament, fabrici de explozibil, minerit, exploatare petroliere și de gaze, transporturi feroviare și navale, uzine și fabrici constructoare de mașini, combinate de industrializare a lemnului ș.a.m.d. Nu încape îndoială că toți acești ofițeri au contribuit și ei, prin activitatea lor specifică, la păstrarea în deplină stare de funcționare a întregii industrii românești.

Este greu de înțeles de ce pentru asemenea activități de informații, începând cu acel decembrie sângeros al anului 1989, ofițerii în cauză au beneficiat din plin de învinuiri grosolane, precum „sperietori” și „bau-bau” pentru muncitori, au fost cercetați abuziv pentru fapte pe care nu le-au comis, au fost supuși unei „detenții” unice în lume: la „bazinul” U.M. 01512 Sibiu, unii chiar au fost condamnați la închisoare. La acestea s-au adăugat campaniile numeroase de denigrare publică.

Mulți din acei ofițeri nu mai sunt în viață. S-au stins, fie din cauza numeroaselor afecțiuni medicale acumulate în decursul timpului pe când își serveau Țara, fie măcinați sufletește cu inima grea, că tot ceea ce au întreprins a fost în zadar.

Sunt speranțe că cei care vor veni după noi vor analiza cu responsabilitate și respect ceea ce am realizat și îndeplinit până în 1989 și vor găsi modalitățile, puterea și conștiința de a repune faptele la locul ce li se cuvine.

Colonel (r) Dumitru Hariuc

Tehnologia informatică și serviciile de *intelligence*

Prezentul demers are ca obiectiv dezvoltarea culturii de informații a cititorilor, astfel încât aceștia să înțeleagă dimensiunile actuale ale confruntării permanente care are loc pe „frontul invizibil”, rolul și importanța tot mai mare a serviciilor secrete în lumea contemporană.

SECVENȚE DINTR-O ALTĂ EPOCĂ

Să ne întoarcem puțin în timp. Nu foarte mult. Să spunem 31 de ani. Suntem, așadar, în anul 1983. În cărțile de istorie a informaticii, 1 ianuarie 1983 este considerată data de naștere a internetului. Atunci, ARPANET (*Advanced Research Projects Agency Network*) – o rețea de computere imaginată, pentru Departamentul Apărării al S.U.A., de părintele informaticii americane, genialul inventator C.R. Licklider – schimba metoda de comunicare inter-calculatoare în TCP/IP (acronim de la *Transmission Control Protocol/Internet Protocol*). Printre marile inovații ale anului 1983, se remarcă IBM *Personal Computer XT* – a doua generație de computere personale IBM. De asemenea, sistemul de poziționare globală, GPS, inițiat la începutul anilor '70, devenea accesibil publicului larg.

Suntem în plin Război Rece. Președintele S.U.A., Ronald Reagan, propune Inițiativa de Apărare Strategică, prin intermediul căreia se dezvoltă tehnologiile de interceptare a rachetelor inamice. Televiziunile și ziarele numesc pompos acest plan „*Star Wars*” (Războiul Stelelor).

Atunci...

Să ne imaginăm că în toamna anului 1983 în vizorul serviciului secret intra un individ „interesant” din punct de vedere operativ. Motivele pot fi multiple. Ce face, în anul 1983, serviciul secret, pentru a culege informații despre acest individ? În primul rând, organizează și desfășoară forțe umane consistente. Munca de teren este elementară și obligatorie. Serviciul de informații trebuie să afle totul despre trecutul suspectului, motiv pentru care dispune investigații complexe în legătură cu locul unde a copilărit, unde a învățat, ce performanțe a obținut, situația familială, surse de venituri, cercul apropiat de relații, vicii, pasiuni, aspirații și preocupări prezente. Un ofițer este implantat „sub acoperire” la locul de muncă al suspectului, unde, folosindu-se

de diverse pretexte, culege informații din această zonă. Ofițerul care are în coordonare directă cazul trece la recrutarea de informatori/colaboratori pentru culegerea de date sensibile, de la chestiuni de budoar până la convingeri politice și credințe intime. În paralel, suspectul este monitorizat prin filaj. Scopul acestei măsuri poate fi: cunoașterea felului de a trăi, de a se comporta, cercul de relații, adrese vizitate etc. Toate aspectele cu relevanță operativă sunt documentate prin fotografiere și filmare. Iar dacă ipoteticul nostru suspect este, așa după cum spuneam la începutul acestui exercițiu de imaginație, cu adevărat interesant pentru serviciul secret, acesta din urmă va trimite o echipă de tehnicieni pentru plantarea de mijloace tehnice la domiciliul și la serviciul obiectivului. De asemenea, corespondența internă și externă a suspectului este interceptată. Toate informațiile obținute sunt evaluate, coroborate, analizate și interpretate, sunt extrase concluziile și anticipate posibilele moduri de evoluție a situației operative. În linii foarte mari, cu mici variațiuni de la un caz la altul, astfel se desfășura munca de urmărire informativă în anii '80, cam peste tot în lume. Aceasta presupunea, așadar, utilizarea de personal specializat, dotări logistice adecvate, tehnică sofisticată și o perioadă relativ întinsă de timp.

Și acum...

Să ne întoarcem în prezent. Suntem în anul 2014. De data aceasta, individul „interesant” pentru serviciile secrete este conectat din plin la „viața digitală”. Posedă PC, poate chiar laptop, și *smartphone*, precum și nelipsita tabletă. Personajul nostru este, prin urmare, hiperactiv online, având conturi pe majoritatea rețelelor sociale. Își actualizează periodic profilul pe *Facebook*. „Dă” *like-uri* și *share-uri* la chestiunile care îi plac. Difuzează conștiincios fotografii cu el și prietenii săi. Postează pe net părerea lui despre o mulțime de lucruri, de la clasa politică la biserică și efectele încălzirii globale. În sfârșit, „dă” *check-in-uri* în locurile din oraș unde se află. De pe profilul său de *Facebook* aflăm unde s-a născut, unde a învățat, ce locuri de muncă a avut, unde trăiește acum, ce număr de telefon mobil și ce adresă de e-mail are. Știm cu lux de amănunte când și unde pleacă în vacanță, cu cine și ce face acolo. Însă, pe lângă deja banalul *Facebook*, individul nostru foarte conectat trebuie să aibă cont și pe *Google+*. Este o condiție impusă de folosirea gigantului online! Mai nou, vrei, nu vrei, *Google+* se activează automat dacă folosești orice serviciu Google (*Gmail*, *YouTube*, *Google Play* etc.) care presupune un

user și o parolă. De dragul imaginației, să spunem că *check*-urile de pe *Facebook* nu-i satisfac întrutotul nevoile de exhibiționism online: astfel, ne ține la curent cu viața sa socială și prin intermediul rețelei *Foursquare*. Iar lista sa de interese din diverse domenii (de la auto, la design interior) trebuie să fie clar definită undeva: pentru aceasta există serviciul online *Pinterest*. Între timp, ne mai spune una-alta, condensate, pe *Twitter*. Iar dacă tocmai s-a angajat sau dacă își caută de lucru, trebuie neapărat să-și facă un cont pe *LinkedIn* (de unde aflăm competențele sale profesionale detaliate, într-un CV virtual complet). Presupunem că are canal de *YouTube* bine organizat, cu liste de clipuri preferate și chiar câteva înregistrări proprii. Camera performantă de la *smartphone* îl ademenește, pe lângă fotografiat, să filmeze constant, iar pentru clipurile mici, există noul serviciu de *upload video* de la *Instagram*. O concluzie se desprinde: individul nostru comun are o teribilă sete de comunicare. Astfel, folosește cel puțin două servicii de e-mail (cel mai probabil, *Yahoo!Mail* și *Gmail*), iar dacă are serviciu, se poate lăuda și cu o adresă de poștă electronică de birou. Serviciul de mesagerie instant de la *Yahoo!*, din veche obișnuință, se deschide automat, atunci când pornește PC-ul sau ultrabook-ul, însă omul nostru utilizează, desigur, și *messengerul* integrat din *Facebook* (care păstrează istoricul tuturor convorbirilor). În sfârșit, din când în când, face videoconferințe (cu rudele și prietenii) pe *Skype*. Și, pentru că telefonul mobilă costă bani, dar *wi-fi* gratuit găsește la toate barurile și terasele, comunică prin *Viber* și *WhatsApp*! Omul nostru este însă și adeptul cumpărăturilor și plăților online: magazinele virtuale oferă prețuri sensibil mai mici decât cele clasice. Prin urmare, presupunem că și-a achiziționat cel puțin o lucrare de dezvoltare personală de pe *Amazon*, cea mai nouă pereche de bascheți o are de pe *eBay*, iar în vacanța ultra-all inclusive din Antalya a plecat cu o ofertă *smart* de pe *Booking*.

CAUTĂ PE GOOGLE!

Facem asta, de câțiva ani buni. Ne-a devenit un automatism. Băgăm cuvântul-cheie și, într-o secundă, motorul de căutare afișează toate paginile de web cu referire la termenul solicitat. Orice căutare pe care o faci pe *Google*, orice mesaj pe care-l trimiți, orice obiect pe care-l cumperi dintr-un magazin virtual, toate acestea se constituie în informații care pot fi stocate pe un server. Viața în era digitală presupune lăsarea unei amprente sau urme electronice. În

ziua de azi, din ce în ce mai mulți oameni se informează mai degrabă folosind motoarele de căutare (*Google, Yahoo, Bing*) decât din biblioteci sau librării; corespundează prin e-mail și mesaje instant, mai degrabă decât prin cărți poștale sau clasicele scrisori. Pentru foarte mulți dintre noi, *Google* a devenit o unealtă bună la toate în viața digitală. Tehnologiile *Google* sunt folosite pentru căutarea de informații, e-mail, chat, fotografii, videoclipuri *YouTube*, rețea socială, navigare și multe, multe altele. Puțini internauți știu că gigantul online a introdus, începând cu anul 2009, serviciul *Google Dashboard*, care le permite utilizatorilor *Google* să vadă ce informații asociate cu conturile lor sunt stocate de compania americană. Natura informațiilor, care sunt stocate numai atât timp cât ești conectat la un cont *Google*, s-ar putea să te surprindă. De exemplu, folosind *Dashboard*, poți vedea toate căutările pe care le-ai efectuat pe *Google*, toate locurile pe care le-ai urmărit pe *Google Maps*, toate mesajele *Gmail* pe care le-ai dat sau le-ai primit, toate conversațiile „chat” la care ai participat și multe altele. Cine vrea să-ți acceseze întreaga biografie digitală nu are nevoie decât de parola ta *Google*. Tu ai posibilitatea să ștergi aceste date, însă „alții” nu-și bat capul cu asemenea probleme.

Să ne imaginăm, acum, că dintr-un motiv întemeiat, individul care folosește toate programele și serviciile online enumerate mai sus devine „suspect” pentru serviciul secret. Cu aproximație, toate informațiile pe care ofițerii/agenții le culegeau în urma amplelor operațiuni de filaj, interceptare, ascultare, infiltrare etc. în anul 1983, se găsesc acum, în anul 2014, la îndemână, într-un singur mediu – digital. O precizare: multe dintre aceste informații sunt publice, iar cele confidențiale pot fi accesate imediat, cu ajutorul specialiștilor. Dar pentru operativitate și eficientizarea activității specifice, există și programe special concepute să culeagă instant toate datele cu relevanță operativă. Să exemplificăm.

În luna octombrie 1997, FBI-ul a pus la punct un software pentru interceptarea e-mail-urilor, care a fost instalat pe serverele furnizorilor de servicii americane pentru Internet. Atunci când FBI consideră că o anumită persoană desfășoară activități care intră sub incidența legii, se solicită un mandat judecătoresc. Pe baza acestuia, la *providerul* de internet al „suspectului” se instalează un calculator al FBI care monitorizează întreaga activitate pe internet a unei anumite adrese IP. În etapa următoare, se selectau numai mesajele prin e-mail, care erau stocate pe un dispozitiv extern. O dată la două

zile, agenții FBI veneau la providerul de Internet și preluau datele astfel obținute. De atunci, au apărut sisteme mai performante, care sunt capabile să monitorizeze simultan un număr imens de adrese IP. Iar cel mai performant dintre toate este *PRISM (SIGADUS – 984 XN)*, un program de supraveghere care colectează informațiile și datele marilor companii de internet, precum *Google* și *Facebook* (de la e-mailuri și *search-uri*, până la conversații *chat*, istoricul cumpărăturilor online și fotografii personale – cu alte cuvinte, tot ceea ce ai făcut vreodată pe internet, în ultimii șase ani!). De asemenea, colectează date de la marii operatori de telefonie mobilă din S.U.A.

SISTEME ACTUALE DE LEGĂTURĂ UTILIZATE DE SERVICIILE DE SPIONAJ

Revoluția tehnologiei informației a dus la schimbări fundamentale în societate și este foarte probabil ca astfel de schimbări profunde să se producă în continuare. Unul dintre efectele progresului tehnologic este impactul asupra evoluției telecomunicațiilor. Comunicarea clasică, prin intermediul telefoniei, a fost depășită de noile metode de transmitere la distanță nu numai a vocii, ci și a datelor, muzicii, fotografiilor ori filmelor. Aceste schimburi de informații nu mai apar numai între oameni, dar și între oameni și sisteme informatice ori numai între acestea din urmă. Folosirea poștei electronice sau accesul la pagini *web* prin intermediul internetului constituie exemple ale acestei evoluții, modificând profund societatea noastră. Ușurința accesului la informații în sistemele informatice, combinată cu posibilitățile practic nelimitate de schimb sau diseminare a acestora, indiferent de granițele geografice sau naționale, a dus la o creștere explozivă a cantității de informație disponibilă și a cunoștințelor care pot fi extrase din aceasta. Această evoluție fără precedent a dat naștere la schimbări și în modul de lucru al serviciilor de *intelligence*.

Să analizăm pe scurt câteva cazuri de spionaj-trădare deconspirate în spațiul public în ultimii ani, cu accent pe evidențierea sistemelor de legătură impersonală.

Adolf Georgevici Tolkacev

Cercetător la Institutul Aviației din Moscova, el a fost arestat de KGB în iunie 1985, în timp ce încerca să transmită documente secrete de natură militară Statelor Unite. Conform documentelor recent desecretizate de americani, spionul cu numele de cod GTVANQUISH a furnizat, timp de peste 7 ani (1977 – 1985), un volum uriaș de informații din domeniul cercetării și

dezvoltării tehnologiei militare sovietice. CIA a optat pentru sisteme de legătură impersonală, spionul fiind dotat cu cerneală simpatică, cu echipamente pentru comunicații pe unde scurte și cu un cifru de tip *one-time-pad* (un sofisticat sistem de cifru, cunoscut în literatura de specialitate sub denumirea precurtată OTP).

Ana Belen Montes

Montes a fost arestată și acuzată de spionaj, în timp ce lucra ca analist principal la *Defense Intelligence Agency* (DIA – Agenția de Informații a Armatei Statelor Unite). Procurorii au stabilit că aceasta primea instrucțiuni din partea serviciului cubanez de informații externe (*Dirección General de Inteligencia - DGI*) prin intermediul mesajelor criptate recepționate din emisiuni radio pe unde scurte. În anul 2000, Ana Belen Montes a fost instruită de serviciul de informații cubanez să achiziționeze un laptop și i s-au dat dischete de calculator pe care să le folosească la descifrarea mesajelor radio recepționate. De asemenea, a obținut dischete pentru cifrarea informațiilor culese, în vederea trimiterii lor în Centrală. Concomitent, a primit și un program de ștergere a mesajelor cifrate sau descifrate din laptop.

Pentru întâlniri și schimburi de dischete, ea apela un număr de pager, folosind cartele preplătite și utilizând coduri anterior stabilite pentru transmiterea de mesaje. În octombrie 2002 a fost condamnată la 25 de ani de închisoare pentru spionaj în favoarea Cubei. Cu puțin timp înaintea arestării, în timpul unei percheziții secrete la locuința acesteia, FBI-ul a găsit laptopul și a copiat *hard disk*-ul (HDD), pe care l-a analizat, descoperind textele șterse, inclusiv instrucțiunile asupra modului de gestionare a mesajelor cifrate. S-a dovedit astfel că folosirea calculatorului pentru cifrarea/descifrarea de mesaje este total improprie, deoarece informațiile stocate în memoria fișierelor se regăsesc pe HDD și după ștergerea lor, iar software-urile de recuperare de date, capabile să refacă întregul conținut al *hard disk*-ului chiar și după formatare, au o misiune relativ facilă în a le reconstitui. Singurul motiv logic pentru folosirea software-ului în cazul Montes, ar fi comoditatea și viteza de realizare a operațiunilor, însă, după cum s-a văzut, în aceasta situație se neglijează un element esențial al funcționării sistemului, cel al asigurării unei securități depline a materialelor criptografice folosite. Dacă Montes ar fi fost instruită să

cifreze/descifreze mesajele manual, dovezile fizice de inculpare a sa ar fi fost mult mai greu, sau chiar imposibil de găsit.

Carlos M. Alvarez Sanchez și Elsa Prieto Alvarez

Carlos Alvarez a început să transmită informații spionajului din Cuba în 1977. În 1982, după căsătoria lor, Elsa a început să lucreze, o perioadă în mod independent pentru serviciul cubanez de informații externe (DGI), ulterior făcând echipă cu soțul ei. Cel care fusese instruit pentru a cifra și descifra mesajele de la/către serviciul de informații cubanez, comunicând cu acesta printr-o varietate de moduri, era Carlos Alvarez. El primea instrucțiunile pe calea transmițitorilor radio pe unde scurte. Odată recepționate, mesajele erau descifrate cu ajutorul unei dischete care conținea software-ul de decriptare. În mod similar, se folosea o altă dischetă pentru cifrarea mesajelor pe calculator. După fiecare operațiune de cifrare-descifrare, Carlos era convins că distruge toate dovezile electronice și digitale din calculator, ștergând materialele folosite printr-o banală manevră de *delete*. În 2005, după ce a primit unele informații despre activitățile suspecte ale soților Alvarez, FBI-ul a început să-i monitorizeze, efectuând și percheziții secrete la locuința acestora. Analizând unitatea HDD a calculatorului, specialiștii informaticieni ai FBI au descoperit mesaje codificate, ceea ce a dus la imediata lor arestare. După cum se poate observa, între cele două cazuri prezentate există o serie de similitudini. În ambele situații, după ce s-au primit informații despre acțiunile lor suspecte, au fost supravegheați și li s-au percheziționat în secret locuințele, descoperindu-se dovezi cu privire la activitățile de spionaj. Cu toate că Alvarez a fost mai precaut, acționând consecvent, conform instructajului, pentru distrugerea materialelor folosite la cifrarea/descifrarea mesajelor, datele, odată procesate prin calculator, nu au fost înlăturate din „măruntăiele“ teribilei mașinării electronice.

Andreas și Heidrun Anschlag

La 15 ianuarie 2013, la Tribunalul Regional Superior din Stuttgart a început procesul cuplului de spioni Andreas și Heidrun Anschlag, arestați în 2011 pentru spionaj în favoarea SVR, Serviciul de Informații Externe al Rusiei. Cei doi au cules și transmis SVR mii de informații secrete despre strategia politică și militară a Uniunii Europene și NATO. Cea mai importantă sursă de informații a lor, depistată de contraspionaj, a fost diplomatul olandez Raymond Poeteray, arestat în luna iunie 2012. Se estimează că acesta le-ar fi predat

soților Anschlag peste 500 de informații clasificate, referitoare la armata germană, NATO și Uniunea Europeană. De obicei, documentele erau plasate o dată pe lună, în CPI-uri situate în diferite localități din Belgia, de unde, în cursul unor deplasări pe linia serviciului, erau colectate de Andreas Anschlag. Referitor la modul de comunicare al cuplului de spioni cu agenții de legătură, precum și cu centrala SVR, a reieșit că aceștia foloseau, în principal, ascunzători numite căsuțe poștale impersonale (CPI), pentru a preda/prelua informații de la sursele lor. În paralel, au menținut contacte sistematice cu ofițerii de legătură ruși, de cele mai multe ori primind instrucțiuni prin intermediul mesajelor criptate transmise prin legături unilaterale radio pe unde scurte (LUR). Pentru aceasta, Heidrun folosea un receptor radio, conectat la un decodor și la un calculator. Informațiile culese erau de obicei trimise centralei SVR prin satelit, sub forma unor mesaje „fulger” criptate. De asemenea, accesau portalul *YouTube* de pe internet, făcând schimb de mesaje secrete prin intermediul unor clipuri video.

Ryan Cristopher Fogle

În luna mai 2013, o echipă a Serviciului Federal de Securitate al Rusiei (FSB) l-a arestat, la Moscova, pe Ryan Cristopher Fogle, secretar III la Ambasada SUA din Federația Rusă, sub acuzația de „activități incompatibile cu statutul corpului diplomatic”. Declarat *persona non grata*, diplomatul american a părăsit teritoriul Rusiei. Asupra sa au fost găsite o serie de obiecte considerate a servi altor obiective decât celor specifice activității pentru care primise acreditarea (o hartă a Moscovei, o busolă, un spray paralizant, o minilanteră, o importantă sumă în valută, plasată în mai multe pliculețe). A atras atenția o scrisoare curioasă, din care reproducem elementele cu relevanță operativă.

„...Suntem dispuși să vă oferim 100.000 dolari pentru a discuta despre experiența și expertiza dumneavoastră, precum și despre colaborarea cu noi... Pentru a intra în contact cu noi, vă rugăm să mergeți într-un internet-cafe care dispune de legătură wi-fi, unde să deschideți o adresa Gmail ce va fi folosită exclusiv pentru comunicările cu noi. Când vi se cere să vă înregistrați, nu furnizați nicio informație personală care ar permite identificarea dumneavoastră sau a contului pe care îl veți deschide. Nu furnizați niciun fel de date reale, nici numere de telefon sau alte adrese de e-mail. Dacă G-mail vă cere datele de identificare, reluați procedura de înregistrare și evitați

oferirea informațiilor solicitate. După crearea unui nou cont, trimiteți un mesaj la următoarea adresă: unbacggdA@gmail.com. Fix după o săptămână, interogați această casuță poștală, pentru a primi un răspuns din partea noastră. Este important să rețineți că, la deschiderea unui nou cont într-un internet-café, nu trebuie să folosiți aparatura personală (de exemplu, o tabletă) care conține eventuale informații ce ar putea facilita identificarea dumneavoastră. Dacă așa ceva nu este posibil, cumpărați un laptop nou sau o tabletă, cu bani lichizi și nu cu cardul, pentru a ne contacta. Desigur, vă vom rambursa contravaloarea acestei achiziții....”

„Piatra - spion”

O afacere de spionaj este dezvăluită în toamna anului 2005 de FSB și adusă la cunoștința opiniei publice. Înregistrări video surprind în flagrant patru diplomați britanici (Cristopher Pirt, Paul Crompton, Marc Doe și Andrew Fleming) în postură de spioni. Potrivit televiziunii de stat, cei patru oficiali ai Ambasadei britanice și un cetățean rus au fost depistați de FSB și supravegheați (filmați) în timp ce descărcau informații secrete de pe un computer portabil de dimensiunea unui telefon mobil pe un transmițător instalat într-o piatră falsă, plasată pe o stradă din Moscova. Distanța de „lucru” era 20 de metri.

„La început am crezut că e un punct normal de schimbare a informațiilor plasat sub o piatră, însă ulterior unul dintre experții noștri a făcut o cercetare mai amănunțită și a devenit limpede că piatra conținea un dispozitiv electronic. Este o tehnologie de spionaj complet nouă”, a spus purtătorul de cuvânt al Serviciului Federal de Securitate.

CONCLUZII

În privința mijloacelor și metodelor specifice folosite, constatăm că tehnicile tradiționale ale activității clandestine specifice, precum casuțele poștale impersonale și transmiterea mesajelor pe unde scurte radio sunt încă utilizate pe scară largă, acestora adaugându-li-se uneori și o serie de subtile elemente ale noilor tehnologii. Astfel, stațiile radio pe unde scurte nu mai transmit mesaje citite de vocea umană, ci operează cu sisteme digitale, iar unele casuțe poștale funcționează cu emițătoare electronice fără fir, ascunse într-un obiect disimulat (piatră, bordură etc.), înlocuind vechile ascunzători. La

toate acestea se adaugă folosirea sateliților, a internetului și a unor sisteme de cifrare bazate pe algoritmi complicați.

Cazurile de spionaj documentate demonstrează că pe frontul spionajului, și în acest al doilea deceniu al secolului XXI, războiul permanent al structurilor de *intelligence* nu bate pasul pe loc, elementul esențial fiind creșterea exponențială a capacităților în privința mijloacelor și tendința de rafinare a strategiilor.

Spionii rămân în tranșeele unui război fără de sfârșit.

Colonel (r) Liviu Gaitan

Bibliografie

- 1) Alexandru Popescu, *Cinci milenii de război secret*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2012.
- 2) Gl.bg.(r) Maierian Vasile și Dan Dulciu, *O istorie a criptologiei românești*, Editura RAO, București, 2010.
- 3) Gl.bg.(r) Maierian Vasile și colonel (r) Ioan Gatea, *Legăturile unilaterale radio*, Revista *Lumea* Nr.6 (231), 2012.
- 4) Serviciul Român de Informații, Centrul surse deschise, *Spionii - Cine sunt, ce fac. O incursiune în spionajul contemporan*, coordonator George Cristian Maior, Editura RAO, București, 2013, p.11 – 21, p.81, p.176 și p.184.
- 5) www.stiintatehnica.com
- 6) Securitatea-romaniei.blogspot.com/

Emoții... emoții

Am citit, cu ceva timp în urmă, o carte în care americanii descriu acțiunea de descoperire a lui Rick Ames, ofițerul din divizia de contrainformații a CIA care spiona în favoarea Uniunii Sovietice. Nu era vorba de un ageamiu și de aceea documentarea activității de trădare trebuia realizată fără fisură. Și, drept consecință, lui Ames i s-a instalat pe mașină tehnică de urmărire prin satelit, i-a fost împânzită locuința cu microfoane, astfel încât nu exista un colț în care să mai poată vorbi fără a fi interceptat, i s-a furat și percheziționat gunoiul scos pentru a fi ridicat de serviciul de salubritate etc. etc.

Cititorul obișnuit nu va înceta să se mire de complexitatea măsurilor luate, va fi satisfăcut să constate eficiența acestora. Pentru că trădătorul a fost în cele din urmă prins. Mai puțini vor fi însă, cu certitudine, aceia care se vor gândi la dificultățile care apar atunci când asemenea măsuri trebuie să fie transpuse în practică.

Simpla menționare a acestor măsuri mi-a amintit de unele întâmplări legate de pătrunderile secrete pentru instalarea tehnicii operative în locuințele sau în birourile unor persoane suspectate de activități îndreptate împotriva securității statului român.

Este inutil să mai amintesc calificările deosebite pe care trebuiau să le aibă cei angrenați în asemenea activități: de la specialiști în tehnică operativă, până la maeștri ai culorilor, capabili să mascheze orice gaură în perete sau în lemn, astfel încât ea să nu poată fi niciodată descoperită. La toate aceste calități se mai adăuga una: capacitatea de stăpânire a emoțiilor, firești atunci când pătrunzi, fără știrea proprietarului, în locuința acestuia.

Inutil, poate, să mai precizez că toți cei care aveau o anumită tangentă cu locul respectiv erau puși în filaj, iar echipa de tehnică operativă intra în acțiune abia atunci când toate echipele de filaj semnalau că persoanele respective erau departe de spațiul-obiectiv. Filajul era de asemenea pregătit pentru diferite variante de acțiune în situații speciale.

Dar cum orice teoretizare mai lungă conține pericolul de a deveni plictisitoare, iată câteva cazuri concrete, absolut reale, din activitatea noastră.

Gazda unei locuințe în care se pătrunsese în secret era în concediu, la mare, sub supravegherea atentă a filajului. Părea că va fi o acțiune simplă, de rutină. După instalarea tehnicii operative s-a trecut la zugrăvirea locului respectiv. Această operație, de mare finețe, era executată de „zugravul șef”, un om înzestrat cu un adevărat talent de pictor. Se făcuse aproape miezul nopții. Cocoțat pe o scară, acesta dădea ultimele tușuri, când ușa de la intrare se

deschide cu o cheie potrivită și apare o femeie. Deloc surprinsă de ceea ce vedea, aceasta spuse:

- Bună seara, meștere! Dar gazda unde-i?

- E la mare. Și după cât a fost de frumos astăzi, probabil că boierii se răcoresc acum pe vreo terasă, răspunse zugravul fără a coborî de pe scară sau a întoarce măcar privirea.

- De-asta poți fi matale sigur, mai zise femeia și, rotindu-și privirea pe deasupra celorlalți lucrători, fiecare dintre ei preocupat să rezolve ceva, își luă rămas bun și plecă.

A intrat în acțiune echipa de filaj de rezervă, care a plasat-o pe vizitatoare la domiciliu și a identificat-o. Era cumnata celui în cauză. La analiza acțiunii, a rezultat că nu se ceruse ca și aceasta să fie luată în filaj.

Iată un alt caz, oarecum asemănător:

Trebuia verificată activitatea unei firme care își avea sediul la parterul unui mic bloc, undeva aproape de gara Obor. Firma nu avea decât doi angajați și într-o zi de vineri, la ora 14, cei doi au plecat, sub filaj, la munte, pe Valea Prahovei.

Echipa tehnică a pătruns fără probleme și și-a început activitatea. Unul dintre lucrători a blocat încuietorea, gest care avea să se dovedească salvator. Activitatea echipei se desfășura normal, când, deodată, s-a auzit cum cineva încerca să descuie ușa. Filajul de pe Valea Prahovei a confirmat că obiectivele sunt la locul lor, așa că a fost chemată echipa de filaj de rezervă. Un filor în uniformă de milițian a apărut în fața ușii. Acolo l-a surprins pe un tânăr care, însoțit de o recentă cucerire, se tot străduia să descuie ușa.

- Ce-i cu dumneavoastră, ce faceți aici? întrebă milițianul.

- Sunt funcționar al firmei, locuiesc în provincie, și acum nu pot intra în sediu, pentru că nu merge cheia în broască.

În aceste momente, când tânărul tot bâjbâia căutând explicații, apăru ca din pământ „Sevasta”, o membră a echipei, maestră a improvizațiilor. Încărcată cu două sacose care îi trăgeau umerii spre pământ, ea interveni revoltată:

- Tovarășe milițian, vă rog să luați măsuri! Să se termine cu tractirul din apartamentul ăsta... În blocul ăsta locuiesc oameni serioși, cu copii... Așa ceva nu se poate tolera... Trebuie să faceți ceva...

După ce și-a făcut numărul, „Sevasta” a continuat să urce gâfâind pe scări. Beneficiind de un asemenea ajutor, milițianul l-a invitat pe tânăr și pe însoțitoarea lui la secția de Miliție. A rezultat că într-adevăr era angajat al firmei și locuia la Galați. Venind cu trenul spre București a cunoscut-o pe tânără și, conform exprimării sale, „a invitat-o la firmă, pentru niște discuții principale”.

Într-o altă acțiune de acest gen, la locuința unui funcționar străin au fost găsite o serie de documente în limba română. Când a început fotografierea lor, ofițerul tehnic a rămas uimit. Erau schițe și planuri secrete, însoțite de note explicative, privind activitatea unei instituții de cercetare.

Autorul acțiunii de trădare a fost identificat și în aproximativ o lună activitatea sa a fost temeinic documentată și au fost întreprinse măsuri pentru a o curma.

Un alt caz oferă alte învățăminte.

La sediul unei firme străine, situat în centrul Capitalei, s-a efectuat o pătrundere secretă noaptea. Șeful firmei locuia într-un cartier periferic, Pajura. De la locuință putea ieși cu mașina doar pe o alee îngustă, cu sens unic. La un moment dat echipa de filaj observă că la apartamentul lui s-a aprins lumina. A fost dată alarma. După câteva minute, omul a coborât din lift și a ieșit în fața blocului, mergând către autoturism.

Tocmai în acel moment, pe alee a trecut o Salvare cu farurile rotitoare în funcțiune. În această situație, filorul îmbrăcat milițian s-a dus și l-a rugat pe respectivul director să nu plece cu mașina, întrucât a avut loc un accident și se ridică urmele de pe asfalt. El l-a asigurat că situația se va rezolva în 5-10 minute. Directorul a înțeles situația, a urcat înapoi în apartament și a coborât după 10 minute. Echipa tehnică a avut astfel timp să evacueze sediul în timp util, fără nicio problemă. De fapt s-a constatat că respectivul nici nu a mers la firmă, ci la un bar. Nimeni nu putea ști însă, dinainte, încotro se va îndrepta el.

La analiza lucrării la conducerea Direcției de contraspionaj, șeful unității a întrebat ce am fi făcut dacă milițianul nu reușea să îl convingă.

- Atunci îl tamponam. Aveam o mașină deja pregătită, i s-a răspuns.

La încheierea fiecărei lucrări se făcea un control riguros asupra obiectelor cu care se intrase în obiectiv: de la aparatură și scule, până la batiste. Și aceasta pe bună dreptate, așa după cum se va remarca din următoarele două exemple:

La revenirea în sediu după terminarea unei lucrări, un membru al echipei tehnice constată că îi lipsește un nasture. Imediat s-a dat alarma, s-a pătruns din nou și nasturele buclucaș a fost recuperat.

Într-un alt caz, zugravul, când s-a schimbat din salopeta de lucru în hainele de stradă, și-a uitat chiloții în baie.

Venind acasă din concediu, proprietarul și-a apostrofat soția:

- Să o dai imediat afară pe femeia asta de serviciu!
- Dar de ce? E muncitoare și cinstită, încercă soția să liniștească apele.
- O fi ea cum o fi, dar uite că aduce bărbați în casa noastră, când lipsim.

Desigur, totul e bine când se termină cu bine. Am pregătit și executat zeci de asemenea misiuni și pot afirma cu tărie că niciun om din echipa tehnică sau de filaj nu a fost prins. Știm că se spune că norocul îi ajută doar pe cei care sunt pregătiți să-l întâmpine. Cred sincer că în unele dintre acțiunile desfășurate am avut și noroc.

La o pătrundere, echipa tehnică s-a împotmolit în fața seifului care era, într-adevăr, destul de sofisticat. Degeaba încercau spărgătorii toate variantele, broasca nu ceda, iar timpul se scurgea parcă mai repede. La un moment dat, un lucrător din echipă, care examina atent somptuoasa masă de lucru a proprietarului, a observat un set de birou din piele. Ridicând capacul a găsit un set de chei complicate. Cu o inocență studiată, s-a adresat spărgătorului șef:

- Șefu', ia încercați-le și pe astea!

Cheile erau, într-adevăr „de acolo” și în câteva minute totul a fost rezolvat.

O a doua întâmplare în care norocul a fost de partea noastră s-a petrecut pe 4 martie 1977. Echipa tehnică se pregătea să execute o pătrundere secretă și trecea în revistă, încă o dată, pașii care trebuiau parcurși. În acel moment s-a declanșat cutremurul. După câteva minute, din clădirea în care întreaga echipă ar fi trebuit să se afle nu mai rămăsese decât un morman de moloz, deasupra căruia se învălătuceau nori de praf.

Nu pot încheia altfel decât întorcându-mă la cazul amintit în primele paragrafe ale acestui articol.

Oare ofițerii care au instalat, în secret, tehnică operativă în locuința lui Rick Ames (sau în locuințele altor cetățeni americani care colaborau cu servicii de informații străine) nu au avut vreo strângere de inimă atunci când și-au dat seama că încalcă dreptul la viață privată sau nu știu ce alte libertăți și drepturi ale omului atunci când pătrundeau în secret în locuința acestora și le căpățeau camerele cu microfoane? La această întrebare pot găsi o explicație pertinentă autorii OUG 24/1998? Sau conferențiarilor CNSAS care nu prididesc a agita lozinci în care nu mai cred nici ei înșiși, răspândind ura printre altele și din sala Teatrului Național, așezământ care ar trebui să rămână lăcaș de cultură, nu de propagandă?

Gl. bg. (r) Vasile Coifescu

O întrebare pe care ar trebui să ne-o punem!

Are țara, într-adevăr, nevoie de CNSAS?

De fiecare dată, schimbul de replici cu colonelul Timaru, fost ofițer în unitatea de elită, de contraspionaj, cunoscută sub indicativul 0110, sunt interesante. Bunăoară, deunăzi, am observat că este puțin abătut. Firește, l-am întrebat ce se întâmplă. Sunt indignat, mi-a răspuns, pentru că, deși s-a demonstrat în mod repetat cu documente și cu fapte că Securitatea n-a avut nicio implicare în fazele fierbinți ale evenimentelor din decembrie 1989, se invocă acele momente, ca pretext pentru discreditarea globală a acelei instituții în diverse intervenții în presa scrisă și, mai ales, pe calea audio-vizualului – uneori cu rea-credință, iar de multe ori din ignoranță și superficialitate în documentare. Fără îndoială că, în istoria ei, Securitatea a avut și părți întunecate, în special în anii consilierilor sovietici, în contextul unei politici de sorginte kominternistă, istoricește condamnabile, dar nu este corect să se ignore acțiunile și contribuția sa pentru păstrarea integrității, a suveranității și chiar a ființei naționale.

Procesul demonizării Securității a fost accentuat în decembrie 1989 în mod premeditat și metodic. Diversiunea pregătită în laboratoare externe specializate, potrivit căreia Securitatea s-ar opune *revoluției*, otrăvind apa, pregătind un desant sau mai multe asupra Televiziunii, împușcând civili pe străzile marilor orașe și alte asemenea acuzații mincinoase, a sensibilizat nu numai strada, ci și unele formațiuni ale Armatei. Acestora le-a fost indusă ideea că Securitatea este inamicul principal în debandada generală pe care *organizatorii evenimentelor* o creaseră intenționat și o cultivaseră persuasiv. Dar, deși s-a stabilit prin controale riguroase la sediile Securității că se respectase ordinul domnului general Iulian Vlad de a păstra armamentul și muniția aferentă în camere sigilate, „emanații revoluției” s-au grăbit s-o desființeze, pretextând că ofițerii de securitate sunt autorii haosului pe care adepții lui Brucan îl creaseră prin lansarea falsei probleme a teroriștilor, pentru a-și motiva ocuparea nestingherită a *vidului de putere*.

Strategia politică antedecembristă a anihilării pericolului reprezentat de agenții ce se aflau în slujba unei puteri stăine prin scoaterea lor din funcțiile de decizie pe care le ocupau în armată și trecerea lor în rezervă s-a dovedit infructuoasă. Aceștia au devenit *rezerviști în conservare* la dispoziția centralelor recrutoare, decembrie 1989 fiind momentul reactivării și impunerii lor în funcții decizionale pentru destabilizare și răzbunare. Printre cârțile care au ieșit din ascunzișuri și s-au proțăpit la conducerea țării a fost generalul

Nicolae Militaru. Se cunosc, dar niciodată nu trebuie să se dea uitării măsurile criminale ale acestui individ, a cărui primă grijă a fost să ordone asasinarea celui care-i documentase activitatea trădătoare, colonelul Trosca, și a echipei sale de patrioți. Același personaj sinistru n-a fost străin nici de atragerea în cursă a unor tineri ai Centrului de Instrucție și Transmisiuni Câmpina al Comandamentului Trupelor de Securitate și asasinarea lor la aeroportul de la Otopeni. Dați-mi voie să intervin și să completez că, recunoscându-și paternitatea acelei mari vânzoleli pe care au numit-o revoluție, emanații au născocit sintagma *securiști-teroriști*, care s-a dovedit a fi falsă, dar totuși undeva, în memoria colectivă, au rămas destule sechele pe care diferiți politicieni, analiști ori jurnaliști le aduc în atenție fără scrupule și fără rușine, ca și când ar fi adevărate!

Și mai e ceva. O instituție anacronică, precum CNSAS, prin măsurile pe care le întreprinde, întreține și amplifică anatema asupra Securității. Spre exemplu, CNSAS a întocmit și i-a adresat colonelului (r) Mircea Ardelean o *“Notă de constatare privind calitatea de lucrător al securității, la cererea numiților G.A și G.I.”*¹ cu precizarea – care avea să aibă consecințe tragice – că, potrivit procedurii, nota a fost trimisă în contencios administrativ la Curtea de Apel București.

Respectiva notă evoca un eveniment din 1984, pe când fostul colonel Ardelean era șeful Inspectoratului MAI al județului Covasna, respectiv un atentat cu o bombă artizanală plasată la statuia lui Mihai Viteazu din Sfântu Gheorghe. Statuiei nu i-au fost aduse avarii însemnate, dar, din nefericire, explozia a curmat viața unui copil curios să vadă ce conține pachetul. După întâmplarea tragică s-au obținut informații potrivit cărora un anume H.A.S. (citez): *“stăpânit de manifestări naționalist-șovine și iredentiste își exprima regretul că explozia de la statuie n-a reușit întrutotul, poate în viitor se va putea aranja ceva mai de răsunet!”* Ca orice om cu responsabilități de prevenire a unor activități criminale, colonelul Ardelean a dispus întocmirea unui “Plan de măsuri” în materie, pe care l-a semnat, ceea ce a constituit motivul încredințării la CNSAS. Poate e de înțeles ca persoanele vizate ca potențiali infractori să denatureze lucrurile și să pretindă că au fost lezați în lupta împotriva comunismului, dar unde este discernământul juridic, moral și chiar patriotic al *inchizitorului* de la CNSAS?!

Surprins de precaritatea învinuirilor ce i se aduceau, colonelul Ardelean era încredințat că și-a făcut datoria, sperând că judecătorii de la Curtea de Apel București îi vor face dreptate. Poate că da, poate că nu! Nu de alta, dar s-au mai

¹ Cf. www.cnsas.ro

văzut cazuri. Acest lucru nu se va mai ști niciodată, pentru că, înainte cu câteva zile de a se prezenta la proces, inima i-a cedat. În aceste condiții, semnând o asemenea „notă”, n-ai cum să nu pui în cauză competența, discernământul și chiar buna-credință a șefului, fără îndoială, unul dintre cei 11 membri al Colegiului CNSAS cu lefuri de secretari de stat, care taie frunză la câini pe banii contribuabilului! Fapta de a pune în pericol viața unui om, aducându-i învinuirea că luase măsuri să prevină distrugerea unui monument și producerea unor alte crime, este un motiv evident pentru ca persoana în cauză să-și fi prezentat demisia.

Anterior acestui caz, în baza Legii 187/1999 privind deconspirarea Securității ca poliție politică – lege declarată ca neconstituțională – și urmare unor verificări superficiale abuzive și lipsite de răspundere, fostului colonel Ion Tameș i s-a adus la cunoștință prin Decizia 214/2005² că a desfășurat activități de poliție politică. Ofițerul a contestat cu un probatoriu demolator argumentele șubrede, lipsite de probitate profesională ale inchizitorilor de la CNSAS, obligându-i să-și ia vorba înapoi și să-l înștiințeze prin Decizia 28/2006 că nu a desfășurat asemenea activități. Simplu, fără alte explicații, că de scuze nici nu putea fi vorba. Și iarăși întreb, ce garanție de competență și de rigoare obiectivă au lucrătorii de la CNSAS și cei 11 secretari de stat din conducere (la care mă voi referi în continuare), când au astfel de rateuri în luarea unor măsuri cu consecințe dureroase, dramatice de multe ori. Ce i-a folosit lui Ion Tameș înștiințarea că nu se face vinovat de acuzațiile nedrepte la care a fost supus în cei 3-4 ani de tracasare și umilință într-un permanent stres emoțional, dacă la nici doi ani de la verdicturile contradictorii ale CNSAS, acesta a trecut pe alte tărâmuri?! Iar cu deciziile CNSAS de poliție politică luate în baza unei legi ce s-a dovedit a fi fost neconstituțională cum rămâne?!

În documentarea jurnalistică în temă, am găsit un amplu articol intitulat: „*Superministerul*” cu 11 secretari de stat, publicat, on line, de Vlad Dumitraș în *Cotidianul.ro*. din care am să folosesc unele extrase în susținerea celor pe care le-am prezentat despre rolul și locul CNSAS în societatea românească.

Ziaristul precizează că „*secretarul de stat este un înalt demnitar. Ministerele au, de regulă, 2-3 secretari de stat. Fiecare are o structură de personal, „cabinetul demnitarului” fiind prevăzut cu patru funcții. Colegiul CNSAS este privilegiat, fiind alcătuit din 11 membri, cu rang de secretar de stat. Fiecare membru al Colegiului are toate facilitățile, drepturile și onorurile stabilite prin lege pentru secretarul de stat: director de cabinet, asistent, consilier, secretar și curier personal, șofer.*”

² *Ibidem*

Ce domenii de importanță vitală pentru prosperitatea și bunăstarea contribuabililor coordonează cei 11 secretari de stat din Colegiul CNSAS? Ce beneficii aduc ei în serviciul națiunii pentru salariile generoase și toate celelalte facilități?

Aprobă trimiterea rezultatelor cercetării arhivelor privind persoanele verificate la Curtea de Apel? Țin socoteala numărului de pagini răsfoite de salariații Direcției de Investigații? Veghează ca redactorii notelor de constatare a activităților de poliție politică să nu greșească din exces de zel ori, dimpotrivă, din insuficientă orientare și intransigență ideologică? Nimic din toate acestea nu sunt atribuții de rangul secretarului de stat”.

În continuare, din problematica pe care o abordează, ziaristul ne face să înțelegem că instituția, în cauză, este, de fapt, *o tarabă într-un sat fără câini!* de unde informații de interes național pot fi sustrase cu ușurință de oricine în mod sistematic atât în folos propriu cât și-n folosul unei alte țări. De asemenea, au fost sesizate cazuri când membrii Colegiului au acordat în mod discreționar acces la dosare unor personalități publice, încălcând regulamentul și procedurile uzuale, în disprețul legii și al celorlalți solicitanți legali.

În aceste condiții, de ce mai este nevoie de CNSAS, „superministerul cu 11 secretari de stat”? Pentru menținerea unei permanente stări conflictuale între membrii societății, pentru a întreține ura și învrăjbirea?

Se pare însă că în continua vendetă de toate felurile este nevoie permanentă de curățătoria (nechimică) pentru spălarea unor dosare *ce folosesc cauzei ori, după caz, de „secția de vopsitorie specializată în umbrirea biografiei sfidător de curată a unora care nu se dau dresați politic”.*

E de menționat că, în timp ce în alte țări arhiva Securității a încetat să mai fie un izvor de revanșă, fiind folosită în scopul studierii istoriei recente a comunismului, la noi se continuă aplicarea principiului luptei de clasă. Exemplul elocvent îl constituie pastorul Joachim Gauck, fostul șef al institutului german similar CNSAS-ului, un vehement acuzator al STASI, care după ce a fost ales Președinte al Germaniei a redus competențele instituției pe care o condusesse la acelea ale unui organ care să furnizeze date despre istoria statului comunist german. Această măsură înțeleaptă se adaugă celorlalte măsuri economico-sociale care fac din Germania un stat puternic, al cărui model vrem să-l urmăm, dar numai din vorbe. Pe când și prin fapte?

Prof. Marian Teodorescu

Instanțele europene – ultima soluție?

De peste 6 ani, **în baza unui cadru legal abuziv, discriminatoriu și neconstituțional** (OUG nr. 24/05.03.2008 aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 293/28.11.2008), **se derulează un controversat proces al „deconspirării” Securității, marcat de abuzuri și excese**. Prin mutarea în justiție a verdictului deciziilor în materie – inovație legislativă unică în întreg arealul ex-comunist central și est-european - procesul „deconspirării” a căpătat o pronunțată coordonată traumatizantă, având în vedere impactul psihologic al chemării în fața instanțelor de judecată, și, totodată, un accentuat caracter de lapidare, prin expunerea publică.

Până în prezent, **au fost supuse acestor proceduri judiciare peste 2.250 persoane**, dintre care 60% sunt ofițeri de informații și 40% colaboratori, în majoritate cu vârstă înaintată și sănătate precară. În primele patru luni ale acestui an, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS) a inițiat un număr de 78 noi acțiuni de constatare în justiție, 54 dintre acestea privind ofițeri și 24 colaboratori.

Din cele circa 1.700 procese în care au fost pronunțate hotărâri definitive, **procentul celor încheiate cu decizii favorabile ofițerilor și colaboratorilor este foarte mic**, de doar 11%, respectiv 7% la ofițeri și 15% la colaboratori. Aceasta în condițiile în care atât ofițerii, cât și colaboratorii cu statut de pârâți s-au apărat calificat, mai ales în ultimii 3-4 ani, apelând la avocați cu experiență și notorietate.

Situația prezentată se datorează, în primul rând, **caracterului abuziv, discriminatoriu și neconstituțional al cadrului legal al „deconspirării”**. În plus, modul lacunar și confuz al reglementării actuale în materie generează dificultăți de interpretare funcționarilor CNSAS, precum și magistraților, până în prezent nereușindu-se să se contureze o practică judiciară coerentă.

Pe scurt, **caracterul incorect și abuziv** al prevederilor privind circumstanțele în care activitățile desfășurate de ofițeri sau colaboratori sunt incriminabile rezidă în faptul că reglementarea nu ia în considerare cadrul legal al activității informative din perioada comunistă. În același timp, OUG nr. 24/2008 nu ține cont de justificarea din punct de vedere al apărării

siguranței/securității naționale a activităților informative incriminate. Ca urmare, sunt considerate încălcări ale drepturilor fundamentale ale omului activități informative circumscrise extremismului politic, etnic și religios, revizionismului teritorial, subminării economice a statului, contraspionajului și antiterorismului.

Caracterul discriminatoriu al acestei reglementări constă în aceea că vizează exclusiv Securitatea, deși din sistemul represiv al României din perioada comunistă făceau parte și organele de justiție – procurorii care instrumentau urmărirea penală a infracțiunilor împotriva statului și judecătorii care judecau și stabileau pedepsele. În plus, strategia represivă era stabilită de Partidul Comunist, care coordona toate domeniile de activitate.

În ce privește colaboratorii, discriminatoriu este faptul că sunt vizați - și prin aceasta expuși oprobriului public – numai colaboratorii serviciului național de informații din perioada comunistă, nu și cetățenii români care au colaborat cu serviciile de informații străine, așa cum prevede legislația deconspirării din Cehia, Slovacia, Polonia și țările baltice.

Caracterul neconstituțional al unor reglementări din OUG nr. 24/2008 rezultă din faptul că acestea încalcă evident prevederi ale legii fundamentale privind accesul liber la justiție (art. 21), egalitatea în drepturi (art. 16), dreptul la apărare (art. 24), viața intimă, familială și privată (art. 26) etc.³

Nu insistăm asupra acestor aspecte, deoarece în analizele publicate în cele 18 numere anterioare ale revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*” am prezentat numeroase argumente în susținerea caracterului abuziv, discriminatoriu și neconstituțional al actualului cadru legal al „deconspirării” Securității.

Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere din SRI (ACMRR – SRI) nu s-a limitat însă la demascarea viciilor OUG nr. 24/2008, sprijinind totodată membrii săi în asigurarea apărării calificate în justiție a onoarei și demnității profesionale.

În acest context, pe lângă apărarea punctuală, i-a stimulat pe membrii săi cu calitate de pârâți să solicite **Curții Constituționale analiza constituționalității mai multor prevederi ale OUG nr. 24/2008**. Cu toate că această instanță supremă declarase ca neconstituțional cadrul legal anterior al

³ Constituția României, ediția 2003

deconspirării (Legea nr. 187/07.12.1999 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea securității ca poliție politică) prin Decizia nr. 51/din 31 ianuarie 2008), de data aceasta nu a mai fost la fel de riguroasă și exigentă, deși OUG nr. 24/2008 păstrează pe fond viciile de constituționalitate ale vechii reglementări.

Rezultatele acestor demersuri au fost minimale, fiind declarate neconstituționale doar câteva prevederi, care, cel puțin în cazul ofițerilor, nu au produs efecte notabile⁴.

În circumstanțele menționate, **în luna iunie 2012, ACMRR-SRI a făcut un demers scris la Senat și Camera Deputaților⁵, prin care a solicitat reanalizarea actualului cadru legal privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității**, deoarece conține reglementări marcate de numeroase vicii de fond generatoare de acute sentimente de injustiție. În susținerea propunerii au fost prezentate, concret și cu argumente, criticile aduse actualei reglementări în materie, și anume:

- încalcă principiile fundamentale ale oricărui sistem de drept obiectiv;
- operează o discriminare între comanditari (clasa politică) și executanți (ofițerii de informații), în defavoarea celor din urmă;
- instituie sancțiuni morale umilitoare, uneori cu posibile consecințe materiale importante, fundamentate pe o prezumție absolută de vinovăție, extrapolată în baza unor simple constatări în arhive;
- privează persoanele în cauză de orice posibilitate legală de a se apăra de aceste acuzații „implicite”;
- produce importante efecte nocive asupra activității organelor de stat cu atribuții în domeniul securității naționale, cel puțin pe termen scurt și mediu;
- promovează un climat social de încordare și de învrăjbire prin stigmatizarea unei întregi categorii socio-profesionale, pornind de la presupuse vinovății de încălcare a unor drepturi și libertăți, fundamentându-se, în realitate, pe rațiuni politice.

⁴ Prin Decizia nr. 672 din 26 iunie 2012, Curtea Constituțională a constatat că sintagmele „indiferent sub ce formă” și „relatări verbale consemnate de lucrătorii Securității” din cuprinsul art. 2 lit. b) teza întâi sunt neconstituționale. Ulterior, la 27.02.2014, instanța constituțională a constatat neconstituționalitatea art. 10 alin 1) privind comunicarea prin scrisoare recomandată a adevărințelor și notelor emise de Colegiul CNSAS.

⁵ Comunicarea ACMRR-SRI nr. 295 din 25 iunie 2012 către președinții Senatului și Camerei Deputaților

În final, s-a propus, pentru stoparea efectelor nocive ale OUG nr. 24/2008, adoptarea unui nou act normativ pentru accesul la dosarele fostei Securități, care să asigure o reglementare justă, echitabilă și conformă principiilor statului de drept, care să asigure:

- accesul la propriul dosar de securitate pentru persoanele care consideră că au fost în atenția organelor fostei Securități din considerente politice;

- sancționarea celor care – în cadrul organelor de securitate, politice administrative sau judiciare – au săvârșit, cu vinovăție legal probată, fapte de încălcare a legilor în vigoare, prin care au fost afectate drepturi și libertăți fundamentale și alte valori ocrotite de lege;

- facilitarea demersurilor de studiere, pe baze științifice, a perioadei respective, pentru evidențierea adevărului istoric referitor la sistemul comunist din țara noastră, la rolul și condițiile exercitării atribuțiilor organelor de securitate și ale altor structuri de forță ale regimului comunist.

Textul transmis Parlamentului a fost înaintat și celorlalte instituții centrale cu competență legislativă și în domeniul securității naționale, între care Președinție, Guvern, Ministerul Justiției, Curtea Constituțională și Avocatul Poporului.

Primele semnale au fost relativ încurajatoare:

- **Camera Deputaților** a comunicat ACMRR-SRI că solicitarea transmisă a fost repartizată spre analiză și soluționare Comisiei Juridice a acestei Camere;

- **Avocatul Poporului** a informat asociația noastră că în Raportul acestei instituții pe anul 2012, care a fost înaintat Parlamentului, au fost incluse propuneri pentru modificarea prevederilor art. 2 lit. a) și b) din OUG nr. 24/2008, prin care sunt definite sintagmele „lucrător” și „colaborator al Securității” – deosebit de importante în ce privește logica juridică a acestei reglementări. Propunerile Avocatului Poporului priveau „necesitatea reglementării unor repere/criterii pentru identificarea acelor activități prin care au fost suprimate sau îngrădite drepturi și libertăți fundamentale ale omului, de natură să permită delimitarea abuzurilor organelor Securității de simple operații care confirmă apartenența la activitățile serviciilor Securității,

în funcție de care să se realizeze constatarea calității de lucrător și colaborator al Securității”⁶.

Prins în vârtoarea urgențelor conjuncturale, Parlamentul României nu a comunicat ACMRR-SRI, în cei aproape 2 ani scurși de la înaintarea solicitării, dacă a luat-o în studiu și la ce concluzii a ajuns.

În aceste circumstanțe, ACMRR-SRI și o importantă Casă de avocatură din București au considerat că stoparea abuzurilor care se comit de peste 6 ani în baza OUG nr. 24/2008 nu se poate realiza decât prin sesizarea instanțelor juridice europene pentru anularea acestei reglementări legale, deoarece conține prevederi care încalcă flagrant dreptul comunitar și obligații pe care statul român și le-a asumat prin Tratatul de aderare la Uniunea Europeană.

În prezent sunt în derulare procedurile necesare pentru demararea acestui demers (colectarea semnăturilor ofițerilor de informații în rezervă care au ori au avut acțiuni de constatare în justiție inițiate de CNSAS și vor susține demersul în calitate de reclamanți, pregătirea și traducerea documentelor care vor fi trimise etc.).

Având în vedere finalitatea posibilă și scontată – anularea actualului cadru legal privind „deconspirarea” Securității – acest demers este deschis și colaboratorilor.

*

În încheiere, **salutăm Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 1385/18.03.2014 prin care a fost anulată Decizia nr. 2987/25.09.2007 emisă de CNSAS, prin care Colonelul post-mortem Gheorghe Trosca fusese declarat „agent al poliției politice comuniste”**. Motivarea deciziei ÎCCJ a constituit-o nerespectarea de către CNSAS a procedurilor referitoare la anunțarea moștenitorilor legali ai defunctului cu privire la verificarea efectuată asupra acestuia⁷ și decizia pronunțată, pentru a se putea exercita dreptul la apărare și, ulterior, dreptul de a contesta în justiție decizia respectivă.

⁶ Comunicare a instituției Avocatul Popului nr. 7140/4 februarie 2013

⁷ Verificarea a fost efectuată la solicitarea Secretariatului de stat pentru problemele revoluționarilor, în baza prevederilor Legii nr. 341/2004 privind recunoștința față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției din decembrie 1989.

În mod normal, o asemenea hotărâre va pronunța ÎCCJ și în cazul Deciziei CNSAS nr. 2192/07.08.2007 privindul pe Colonelul post-mortem Dumitru Coman, ucis de extremiști maghiari în ziua de 22 decembrie 1989 la Odorheiu Secuiesc.

Reamintim că aceste decizii ale CNSAS au constituit temei pentru retragerea prin decret prezidențial a titlurilor de erou-martir acordate celor doi ofițeri, eroi ai serviciului național de informații.

Logic, ar urma să se procedeze la anularea decretelor prezidențiale de retragere a titlurilor de erou-martir. Ar fi un prim pas de normalitate într-o problematică atât de controversată ca cea a deconspirării.

Gl.bg. (r) Vasile Mălureanu

Memorialistica profesională – scop și motivație

În opinia noastră, orice analiză asupra unor teme cu impact social-politic major din perioada comunistă trebuie să pornească de la documente (constituție, legi, alte documente oficiale), între care cele produse de serviciile de informații dețin un rol aparte.

Având în vedere opiniile contradictorii ale analiștilor privind **documentele Securității**, care merg de la fetișizarea importanței lor până la punerea sub semnul întrebării a credibilității și temeiniciei conținutului acestora, facem următoarea precizare: când ne referim la documentele Securității, ca la produse ale oricărui serviciu secret de informații, avem în vedere materialele informative rezultate în urma activităților specifice de culegere, completare, verificare, documentare, evaluare și valorificare a informațiilor. Această înșiruire de concepte reprezintă drumul parcurs de o semnalare, care se mai numește și informație primară, către produsul finit, care se referă la lucruri certe, verificate și documentate și se materializează într-un act de informare pentru beneficiarii legali ori constituie temei pentru o măsură operativă (sesizarea organelor de cercetare penală, retragerea avizului de securitate etc.). Inevitabil, informațiile primare pot conține inexactități, exagerări, dezinformări, care sunt eliminate, nuanțate sau completate în etapele parcurse până la forma finită. Din această perspectivă, este de preferat ca analiștii să apeleze la produse informaționale finite și nu la informații de primă sesizare.

O altă problemă care se pune este cea a modului de percepere a documentelor Securității. Mulți dintre analiști, între care și specialiști ai Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS) și ai Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului demonstrează, deocamdată, pe lângă atitudini subiective, preconcepute, și o anumită incapacitate de „a citi” și interpreta corect asemenea documente. Aspectul este până la un punct justificat. Activitatea informativ-operativă a creat și impus – în mediul închis al specialiștilor – un limbaj puternic profesionalizat, cu concepte ale căror semnificații operative sunt mult depărtate de valoarea lor semantică. Sintagme cum sunt legenda informativă, combinația informativă, jocul operativ, marșrutizarea informatorilor, dezinformarea, exploatarea

informativă, neutralizarea ș.a., prezente în multe documente profesionale (planuri de măsuri, rapoarte de analiză etc.), desemnează metode sau mijloace ale muncii informative.

Cu caracter de exemplu, arătăm că „dezinformarea” este o metodă sau operațiune specifică folosită față de un serviciu de spionaj, o grupare teroristă, o altă organizație cu activități ilegale. În nici un caz ea nu vizează manipularea informațională a opiniei publice. Conceptul de „neutralizare” întâlnit în planurile de măsuri din acțiuni informativ-operative reprezenta un complex de măsuri destinat determinării unei persoane să renunțe la acțiuni ilegale și/sau intenții de acest gen, și nu înlăturării fizice a acestora. Exemplele de acest gen sunt numeroase, însă în acest context nu credem că este cazul să insistăm asupra lor.

Datorită acestei profesionalizări pronunțate a limbajului specific, trebuie acceptat faptul că documentele Securității nu „se citesc” ca oricare altele, iar perceperea mesajului real al acestora necesită cunoașterea terminologiei de specialitate. Așa se explică de ce studiile serioase care au la bază ori privesc documente ale Securității sunt însoțite de consistente glose de termeni specifici. Un efort de câteva ore nu poate acoperi ce învață un ofițer de informații în Academie, la cursuri de perfecționare profesională și în procesul muncii de zi cu zi. Forțând lucrurile, putem considera că, dacă spiritul filozofilor greci sau germani nu poate fi surprins decât de filozofi cunoscători ai limbilor în care au scris aceștia, și „spiritul” documentelor Securității nu poate fi perceput corect decât de cei care au fost în interiorul sistemului. În consecință, credem că este necesar ca analiștii care fac multe trimiteri la surse documentare provenite de la Securitate să apeleze la specialiști pentru corecta înțelegere a conținutului și mesajului acestora. În acest sens, se poate apela la Asociația noastră, care are între membrii săi specialiști competenți pe domenii și profile de muncă.

Documentele Securității se găsesc, în marea lor majoritate, în arhiva CNSAS. Unele dintre ele, foarte puține, au rămas la serviciile secrete, prin efectul legii, conținutul lor continuând să prezinte interes pentru siguranța națională.

Multe documente ale Securității nu mai există, întrucât au fost distruse în diverse circumstanțe și din rațiuni diferite.

- Cu prilejul analizării activității Ministerului Afacerilor Interne, plenarele CC al PCR din iunie 1967 și aprilie 1968 au hotărât să nu se mai

întocmească dosare membrilor de partid care sprijineau activitatea ofițerilor de securitate. Ca urmare, toate unitățile de securitate au selectat dosarele și fișele de evidență întocmite până în anul 1967 informatorilor care deveniseră, între timp, membri de partid și le-au distrus. Această operațiune a avut ulterior caracter permanent, astfel că, dacă un informator al cărui dosar era clasat în arhivă devenea membru de partid, dosarul, mapa-anexă, fișa de evidență și microfilmul dosarului erau distruse.

Potrivit unei evaluări estimative, până în decembrie 1989 au fost distruse peste 270.000 dosare ale informatorilor deveniți membri de partid, astfel că în fondul rețea preluat de CNSAS pot fi întâlnite astfel de dosare numai cu totul întâmplător.

- Prin Ordinul Ministrului de Interne nr. 01050 din 25 mai 1977 s-a stabilit să fie eliminate din arhive și dosarele, mapele anexă, eventualele microfilme și fișe de evidență ale informatorilor/colaboratorilor care au decedat.

- Un alt ordin intern stabilea selecționarea și distrugerea periodică a documentelor cu termen de păstrare expirat, din fondurile de corespondență și neoperativ, deci fără valoare operativă.

- În cursul evenimentelor din decembrie 1989 au fost sustrase sau distruse peste 100.000 de dosare aflate în lucru, care se păstrau în fișetele ofițerilor operativi ai Securității. De asemenea, arhiva Securității Județului Sibiu, în care se păstrau peste 40.000 dosare, a fost distrusă de incendiul provocat de tragerile efectuate de unitatea militară din zonă¹. Așa se explică faptul că documentele Securității conțin numeroase „pete albe” privind fapte și întâmplări din anii premergători evenimentelor din decembrie 1989.

Având în vedere aceste lacune, considerăm că **memoria profesională a ofițerilor care au lucrat (și) în Securitate** se poate constitui într-o utilă sursă complementară de informații.

Evident, o contribuție deosebită din această perspectivă ar putea avea domnul general colonel Iulian Vlad – fost șef al Departamentului Securității Statului (DSS) în anii anteriori Revoluției, care, prin poziția ce o deținea, avea acces la cazurile și informațiile gestionate de unitățile informative ale Securității. Până în prezent, domnia sa s-a rezumat la formularea unor răspunsuri punctuale, în timpul anchetei la care a fost supus (a fost reținut,

¹ Florin Pintilie, *Constituirea arhivei Securității*, articol publicat în revista PROFIL a S.R.I., Anul 2, numărul 4, martie 2004, pag. 7-8

arestat, anchetat și privat de libertate în perioada 31 decembrie 1989 – 31 decembrie 1993), la prezentarea succintă a unor aspecte de interes în cadrul unor interviuri și cu prilejul participării la unele acțiuni publice, îndeosebi lansări de carte privind cultura de securitate. De menționat că atât subalternii, cât și exponenți ai societății civile care l-au cunoscut, au văzut în conduita sa un reper convingător că instituția parcurgea, pe etape, calea corectă din punct de vedere al interesului național. Contribuții interesante ar putea aduce și adjuncții șefului DSS, care au coordonat domenii importante în plan informativ, precum și unii șefi de unități centrale și teritoriale.

În aceste condiții, sunt justificate și necesare demersurile memorialistice ale unor ofițeri din eșaloanele trei și patru ale Securității, care, deși nu au avut o viziune de ansamblu, pot prezenta informații de interes pe anumite domenii sau probleme.

Imediat după trecerea în rezervă, prin pensionare, mulți dintre colegii din această categorie nu ne-am propus să așternem pe hârtie date și informații de care aveam cunoștință, considerând că sunt minore. Ulterior, văzând că multe din lucrările publicate și declarațiile făcute în diverse circumstanțe despre activitatea Securității în perioada regimului Ceaușescu continuau să prezinte incomplet, distorsionat sau chiar vădit mincinos cazuri particulare ori problematica în ansamblul ei, precum și poziția și conduita ofițerilor de informații, unii dintre noi ne-am decis să prezentăm publicului puncte de vedere pe baza datelor și informațiilor pe care le-am gestionat ori la care am avut acces în virtutea atribuțiilor profesionale.

În analizele și evocările memorialistice, am manifestat și manifestăm grijă maximă pentru corectitudine și adevăr, relevând atât contribuțiile pozitive ale serviciului de informații, dar și umbrele imprimate activității specifice a acestuia de faptul că, pe lângă valorile naționale perene ale poporului român, a apărut și o „ordine constituțională” viciată de îngustimi politico-ideologice și accente autoritarist-totalitare, contribuind astfel – chiar dacă prin activități circumscrise competențelor legale – la presiunea receptată în plan psihologic de unele persoane.

Decizia de a aborda public memorialistica profesională nu a fost deloc ușor de luat, din perspectiva statutului tradițional al ofițerilor de informații. Formați în spiritul unei vieți profesionale discrete, au trudit ani de zile în condiții grele, acceptând sacrificii deosebite, din convingerea că interesul

național reprezintă un țel care le justifică cu prisosință. Aflați la pensie, cei mai mulți dintre noi au înțeles – în virtutea aceleiași logici profesionale – să rămână în continuare anonimi, fără a se devoala în spațiul public și a deveni surse ori instrumente în diverse genuri de dispute sau răfuieli. Publicarea, alandala, de acuze și etichetări la adresa activității de informații în general și a ofițerilor care au activat (și) înainte de decembrie 1989, fără a releva abuzuri și ilegalități ori fapte concrete care să țină de responsabilitatea individuală, ne-au dezlegat de convențele tradiționale și ne-au stimulat la o poziție activă. Aceasta cu atât mai mult cu cât acțiuni sau operațiuni informative la care am participat sau despre care am avut cunoștință în exercițiul profesional sunt date publicității, interpretate sau comentate distorsionat și, de multe ori, tendențios.

În asemenea circumstanțe, cei care am practicat această meserie dificilă într-o perioadă complexă, în care binele pentru interesul național și, uneori, răul pentru individ au fost comise în exercițiul profesional, cu respect pentru lege și cu bună credință, nu putem accepta că am muncit fără rost o bună parte din viață. Aceasta cu atât mai mult cu cât, din contră, avem convingerea că am slujit un țel, care, dezbrăcat de zgura comunistă, este valabil și astăzi și va fi atâta timp cât vom exista ca entitate națională. În consecință, credem că este de datoria noastră să ne alăturăm efortului colectiv de a înțelege, corect și nuanțat, o perioadă extrem de complexă, care nu poate și nu trebuie să fie redusă la ideologie (comunistă) și la represiune (fizică sau psihică).

Precizăm că în materialele de analiză și memorialistică profesională ne străduim să abordăm aspecte de interes din plaja competențelor profesionale ale serviciului și unității în care ne-am desfășurat activitatea informativ – operativă. Pentru conturarea unei imagini de ansamblu, în măsura nevoilor analitice, pentru completarea memoriei, apelăm la documente ale Securității care au fost publicate până în prezent.

De o deosebită utilitate sunt documentele incluse de SRI în cele 5 volume publicate – la inițiativa domnului Director Virgil Măgureanu – sub titlul *Cartea Albă a Securității*, Editura Presa Românească, 1994-1996.

Astăzi apreciem demersul, deși la apariția și difuzarea acestei lucrări mulți dintre noi nu am fost de acord cu acțiunea în sine. În plus, am fost profund nemulțumiți de selecția documentelor făcută de scriitorul și ziaristul Mihai Pelin, care a apelat în mare măsură la informații primare, conținând multă „zgură”, pe care specialiștii Securității o elimină în procesul de

verificare, evaluare și valorificare a informațiilor. Miza editorilor era însă aceea de a pune sub lupă, în primul rând, delațiunea, exagerările, aspectele considerate de senzație, prezente mai mult în acest tip de informații.

În egală măsură, semnalăm utilitatea consultării documentelor publicate de CNSAS, dintre care menționăm *SECURITATEA – Structuri/cadre, obiective și metode. 1948 – 1989*, Editura Enciclopedică, 2006 și *Partiturile Securității – Directive, ordine, instrucțiuni 1947 – 1987*, 2007, toate apărute la editura Nemira.

Printre acestea se regăsesc documente deosebite privind organizarea activității informative (planuri de căutarea informațiilor și programe de măsuri pe domenii și probleme etc.), rapoarte de analiză anuală a activității la nivelul țării, documentare privind diverse genuri de acțiuni și activități interne sau externe care vizau securitatea statului. Aceste documente conțin date concrete (cifre, coduri de acțiuni informative și informatori ș.a.), pe care nici o memorie extrem de prodigioasă nu le-ar fi putut reține. Din aceste considerente, se cuvin mulțumiri CNSAS!

Sigur, aceste mulțumiri nu modifică percepția noastră că CNSAS a fost prost croit din punct de vedere legal, fapt ce i-a permis o funcționalitate abuzivă, discriminatorie și, deseori, arbitrară.

Pare un paradox faptul că lăudăm activitatea editorială a CNSAS, îndeosebi în ce privește publicarea unor documente ale Securității, dar, în condițiile în care se afirmă orice despre această instituție, fără nicio dorință de corectitudine și obiectivitate, atunci să lăsăm documentele să vorbească.

Percepând, în egală măsură, radicalismul militanților anti-Securitate și deopotrivă radicalismul multor foști ofițeri de informații, suntem convinși că demersul nostru, al celor care ne aventurăm în planul analizei și memorialisticii profesionale, poate genera nemulțumiri în ambele tabere.

Ne asumăm acest risc. Mai mult, considerăm că un asemenea efort nu merită să fie făcut dacă folosești un cântar defect. În consecință, vom încerca în continuare să nu omitem nimic din ce ar putea avea o anumită relevanță în economia analizei, indiferent de cine se va simți lezat.

În acest spirit nu am ezitat și nu vom ezita să amendăm punctele de vedere ale unor preopinienți sau analiști, evident pe bază de documente și date certe, ceea ce conferă demersurilor noastre și valențe polemice.

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

O dezbatere amânată

Publicăm, sub acest titlu, câteva dintre reflecțiile domnului prof. univ. dr. Vasile Dobrescu de la Universitatea „Petru Maior” din Tg. Mureș, fost senator, pe marginea recentului proiect editorial al colegului nostru, col. (r) Gheorghe Bănescu, vizând reeditarea volumului istoricului Ioan. N. Ciolan „Transilvania – ultima prigoană maghiară”, retras din librării în anii '80 ai secolului trecut.

Lucrarea, concepută de istoricul Ioan N. Ciolan, pe la mijlocul anilor '70 ai secolului trecut și tipărită abia în anul 1980, în Italia, fundamentată pe minuțioase informații inedite culese pe teren, îndeosebi din județele Harghita și Covasna și pe surse documentare statistice românești și ungurești, ediție, de prim ordin, dorea să înfățișeze publicului, după trecerea a patru decenii de la Diktatul de la Viena, din 30 august 1940, secvențe zguduitoare din calvarul românilor din această zonă și, prin extensie, din Transilvania de Nord-Est, aflată sub ocupația horthystă, precum și urmările acesteia, resimțite, încă acut, de către populația românească până la data încheierii cercetărilor.

Introducerea cărții în circuitul științific din România, prin reeditarea sa în anul 2008, deși târzie dar nu tardivă, se datorează unui inimos „ostaș”, care în anul 1981 reușise să fotocopieze un exemplar al acesteia, în ideea răspândirii și prezentării cărții marelui cărturar în fața mediilor academice din țară. Spre surprinderea sa, conducerea ministerului de resort, din motive conjuncturale și total subiective, a dispus sistarea oricăror acțiuni de promovare a cărții, blocând răspândirea acesteia.

Istoricul, scriitorul și publicistul Ioan N. Ciolan (1899-1983), cunoscut prin calitățile sale profesionale deosebite, reluându-și, după o îndelungată și nedreaptă detenție la Poarta Albă (1944-1960), activitatea de cercetare sub autoritatea Oficiului Consistorial metropolitan de la Sibiu, va fi atras de un asemenea subiect „fierbinte” și dificil de abordat, încă în acei ani. La rândul său, Mitropolia Ardealului, interesată să afle și să evalueze situația reală a parohiilor sale din zona Arcului Carpat, în mare parte desființate de autoritățile horthyste, i-a facilitat investigațiile în propriile fonduri arhivistice și i-a susținut financiar turneele de documentare pe teren pentru a realiza, inițial, o temeinică lucrare informativă privind starea bisericilor românești și a enoriașilor lor din perioada interbelică până în anii '70 ai secolului XX.

Materialul amplu și serios documentat s-a constituit însă într-un volum consistent, iar cauze obscure, ce porneau și din falsele aprecieri că acesta ar deranja sentimentele, presupus loiale, ale etnicilor maghiari, au exclus tipărirea și difuzarea sa în țară, dar și pentru că el cuprindea și multe trimiteri ce vizau direct reaua credință a autorităților locale de a se implica în remedierea urmărilor regimului horthyst (refacerea bisericilor distruse, eliminarea practicilor de terorizare și maghiarizare forțată a românilor), punctând, mai mult decât aluziv, responsabilitatea forurilor centrale de conducere ale României, care se implicau doar parțial și superficial în rezolvarea problemelor românilor din Covasna și Harghita.

Cartea se structurează pe trei mari părți (cu numeroase subcapitole) deschise de o introducere sintetică ce prezintă obiectivele esențiale ale propagandei revizioniste ungare de până în 1940, ce vizau ocuparea Transilvaniei și lichidarea rapidă a caracterului său românesc prin impunerea unui regim de teroare, ce ținea la ștergerea identității naționale a românilor. În concordanță cu aceste aberante proiecții de genocid, autorul consemnează și primele măsuri punitive ale autorităților horthyste, precum masacrarea deliberată a populației din satele Ip și Trăznea (bărbați, femei și copii), asasinarea unor personalități, expulzarea forțată a zeci de mii de români în frunte cu intelectualii lor. Urmărind soarta bisericilor românești, autorul insistă asupra alungării episcopilor ortodocși de Oradea și Maramureș și a altor 164 de preoți ortodocși și greco-catolici numai în prima fază a ocupației horthyste.

Primele două părți ale lucrării ne înfățișează, distinct, acțiunile de dărâmare și devastare a bisericilor ortodoxe și greco-catolice (în perioada septembrie - decembrie 1940) construite în perioada interbelică, de către armata horthystă, dar mai ales de către populația secuiască din respectivele localități, în ideea ștergerii complete a simbolurilor credinței și spiritului românității. Din cele 45 de biserici construite în perioada 1922-1940, doar 13 au rămas relativ intacte, 16 fiind complet devastate și profanate.

Autorul urmărește, adeseori în detaliu și prin subcapitole distincte, istoria bisericilor românești care au căzut victime actelor de barbarie la sfârșitul anului 1940, încercând să reconstituie evoluția parohiilor și eforturile de construire a locașurilor de cult. Se constată imposibilitatea refacerii unor parohii, întrucât foștii enoriași trecuți la cultele maghiare, timorați încă, declarau că nu se mai reîntorc la vechea lor credință din cauza unei posibile repetări a momentelor de groază trăite în timpul ocupației horthyste.

Partea a III-a a lucrării debutează cu o amplă incursiune în istoria învățământului românesc din zona Arcului Carpat, începând din epoca austro-ungară până în anii socialismului, autorul consemnând cu date statistice realități și fenomene ce-l întristează dar îl și indignează. Înfățișând politicile școlare ale guvernelor ungare de până la 1918, ce ținteau desființarea puținelor școli confesionale românești din zonă, pentru a constata înființarea firească a unor unități școlare noi pentru românii din zonă în perioada anilor 1919-1940, și apoi desființarea tuturor instituțiilor de învățământ românesc între anii 1940-1945 cu alungarea învățătorilor în România de către ocupanți horthyști. Dacă după 1945 situația învățământului românesc s-a remediat în bună măsură în mediul urban, în localitățile rurale tentativele de reînființare a unor școli sau secții cu predare în limba română au reușit în mică măsură, majoritatea încercărilor de refacere a lor fiind obstructionate, altele respinse *a priori* cu eticheta de manifestări șoviniste și naționaliste românești, de către autoritățile locale care, mai mult i-au intimidat sau chiar alungat pe inițiatori. Acestor nefaste situații autorul adaugă, printre alte dovezi, practicile discriminatorii în procesul promovării funcționarilor și deputaților români în primării și în Consiliile populare, neținându-se cont de proporția etnică a acestora, precum și măsurile vexatorii de ordin economic sau social luate împotriva românilor.

De aceea, acestui mare capitol autorul i-a pus semnificativ ca titlu „O națiune este asuprită în România”, încheiat cu evidente și documentate concluzii că aceasta este națiunea română trăitoare multiseclar în județele Covasna și Harghita.

Cartea, prin conținutul său, este de o actualitate stringentă, un adevărat avertisment pentru politicienii români actuali și viitori, un adevărat „*memento mori*” al tragediei românilor și **un mesaj deschis peste timp pentru cei care astăzi sunt chemați să desfășoare și să conceapă o politică modernă în relațiile cu minoritarii, inspirată din spiritul european contemporan și nu din proiecțiile timpurilor medievale sau ale măsurilor revolute ale statelor totalitare, și unele și altele, condamnate de istorie.**

Un început de realizare a acestui mesaj îl identificăm cu deplină satisfacție și recunoștință în efortul lăudabil al col. (r) Gheorghe Bănescu, ostaș care - pe unii i-ar putea surprinde prin localizarea sa în **structurile serviciilor secrete mureșene**, deși în vremuri de restriște ale regimului comunist, **cenzura**, dar și în zilele noastre, când **banul** primează chiar și în fața promovării culturii și respectării credinței strămoșești, **s-a încumetat să**

întreprindă astăzi, pe cont propriu - inclusiv financiar - **acțiuni** de mare rezonanță profesională și patriotică, **de reeditare a manuscrisului în mii de exemplare și introducerea lui în circuitul științific din România!**

Această meritorie ispravă - care a necesitat eforturi financiare și logistice proprii din partea col. (r) Gheorghe Bănescu – fost cadru al compartimentul de contraspionaj -, dezvăluie în preambulul cărții, în *Cuvânt înainte* că, în anul 1981 a reușit să obțină un exemplar al cutremurătorului volum de la cărturarul Ioan N. Ciolan, pe care în 2008 l-a reeditat și distribuit gratuit în mediile din țară și străinătate, consfințind astfel, astăzi, în mod fericit, simbolic bineînțeles, raportul de închidere a „Dosarului de urmărire informativă” al marelui cărturar!

Motivația și scopul obținerii acestui volum era justificată **atunci** – în 1981 - de ofițer pentru „obținerea unor aprobări oficiale” în ideea răspândirii și prezentării lucrării în mediile academice din Transilvania, inclusiv în zonele la care face referire lucrarea. **Acum** însă, această inițiativă o consider și **o reparație morală** din partea noastră, motiv și prilej să apreciem efortul de excepție al marelui cărturar Ioan N. Ciolan, care a redat poporului român și umanității o astfel de „memorie” la care, de ce să nu recunoaștem, o contribuție infimă dar lăudabilă o are și col. (r) Gheorghe Bănescu pe care, în semn de respect, l-am însoțit în strădania sa de a lansa cartea – afirm eu, cu succes – în Tg. Mureș, la Bistrița și la Cîmpulung Argeș, în acțiuni apreciate de asistență și relatate pe larg de mass-media!

Aș dori ca tot mai mulți astfel de ostași să-i urmeze exemplul și să redea fără cenzură activitatea pe care au desfășurat-o sub tricolorul românesc, indiferent în ce regim, dacă această activitate a fost benefică în apărarea independenței, suveranității și demnității poporului român, așa cum a făcut-o col. (r) Gheorghe Bănescu și în recenta sa lucrare „*Demers pentru Adevăr*”. Felicitări !

Prof. univ.dr. Vasile Dobrescu

Despre securitatea națională și poliția politică: *Repere istorice*

În legătură cu sintagma „poliție politică”, se impune să facem câteva precizări și să ne argumentăm punctul de vedere. Poliția politică nu reprezintă altceva decât totalitatea structurilor instituționale care funcționează pe bază de lege, pentru a preveni, a reduce sau a ține sub control fenomenul infracțional referitor la ordinea constituțională. Deci, cine se angajează să acționeze pentru a schimba regimul politic constituțional prin alte mijloace decât cele prevăzute chiar în Constituție (ilegal și clandestin) intră automat în obiectivul de lucru al poliției politice. Prin urmare, este eronat să se considere că poliția politică ar fi existat și există doar în regimurile totalitare. Și în statele tradițional democratice, poliția politică are aceeași funcție, de apărare a Constituției și a valorilor naționale. În Germania și Austria, de exemplu, însăși titulatura serviciilor de informații cu atribuții în interiorul țării include termenul de „apărare a Constituției”.

O formă de manifestare a poliției politice care apare de multe ori în societate este utilizarea abuzivă, de către puterea politică, a serviciilor secrete pentru supravegherea propriilor cetățeni, sub pretext că îi apără de „dușmanul de clasă”, de „spioni” sau de „teroriști”. După cum au demonstrat recent cercetările întreprinse de istorici germani, cancelarul conservator Konrad Adenauer, în perioada în care a guvernat Germania Federală (1949-1963) a utilizat abuziv Serviciul de Informații (BND) în interes politic personal¹. Mai mult, Casa Albă de la Washington a demonstrat, cel puțin în perioada scursă după tragicele evenimente de la 11 septembrie 2001, că a utilizat excesiv NSA (Agenția Națională de Securitate) pentru a-și supraveghea nu numai propriii cetățeni, dar mai ales liderii politici ai unor țări europene aliate. Aceste exemple demonstrează că formele de manifestare a poliției politice sunt

¹ Vezi pe larg Alecuș Fărău, *BND – un serviciu de informații folosit abuziv*, în „Lumea”, an XX, nr. 2 (251), 2014, pp. 90-91.

diferite, ea se poate manifesta în orice sistem, totul depinzând de factorul politic decident.

Desigur că în regimurile de tip totalitar sau autocratic poliția politică joacă un rol preponderent represiv sau capătă accente mai mult sau mai puțin represive în funcție de anumite circumstanțe sau conjuncturi politice interne și internaționale. Dar singurul răspunzător de promovarea și susținerea gradului/politicilor de represiune este tot factorul de conducere politică a statului. Se impune așadar o analiză amănunțită asupra a ceea ce înseamnă, legislativ, structural, conceptual-doctrinar (ca sumă a principiilor) modul de funcționare a poliției politice pentru fiecare regim politic în parte și chiar pe anumite perioade de timp. Abia apoi, printr-un studiu comparat se pot face analize și evaluări asupra gradului de represivitate a uneia sau alteia dintre instituțiile poliției politice ca sistem statal. Iată și argumentul fundamental care ne permite să afirmăm că poliția politică este doar un instrument al celor care dețin puterea în stat și că, din punct de vedere strict administrativ, există în suprastructura statală mai multe instituții angrenate în sistemul de securitate cu atribuții din categoria poliției politice.

Pentru sistemul instituționalizat cu rol de poliție politică în România, pe toată durata regimului comunist, se identifică: Sistemul legislației penale, Securitatea cu aparatul informativ, Trupele de securitate, Miliția, Procuraturile și Tribunalele militare, Sistemul penitenciar și al locurilor de deținere și dislocare a deținuților politici. A vorbi doar despre Securitate ca poliție politică înseamnă a spune doar o parte a adevărului istoric, pentru descrierea istorică a acestui sistem din epoca comunistă fiind imperios necesar ca prin cercetare științifică să se poată demonstra folosirea abuzivă a instituțiilor sistemului.

De asemenea, când se fac analize asupra sistemului instituționalizat al poliției politice comuniste din România trebuie să se ia în studiu nu numai cadrele fostei Securități, pentru că iar se falsifică adevărul istoric prin omitere. Va fi necesar să fie avut în vedere atât personalul sistemului cât și felul cum fiecare s-a raportat la cadrul legal și metodologiile instituțiilor din care a făcut parte, relevând, acolo unde este cazul, modul tendențios de interpretare a legii sau încălcarea deliberată a legii cu consecințe grave pentru persoanele vătămate. Există și erori în decizii, dar acestea țin de gradul de profesionalism al fiecăruia. Așadar, pot fi întocmite liste atât cu ofițerii de informații care prin

exercitarea profesiei au încălcat legea² iar persoanele urmărite au avut de suferit, cât și liste cu procurorii și judecătorii instanțelor militare care au formulat hotărâri și sentințe în funcție de recomandările politice ale puterii și nu de probele administrate în fiecare caz în parte, soldate cu condamnarea persoanelor urmărite penal la ani grei de închisoare. La fel se pot face liste cu ofițerii și subofițerii din sistemul penitenciar care au aplicat deținuților rele tratamente. În felul acesta îi putem cunoaște pe cei care au făcut poliție politică represivă, câți oameni au avut de suferit, iar pe ansamblu se poate stabili cu mai multă precizie gradul de represivitate al poliției politice ca sistem instituționalizat.

Este, deci, eronat și discriminatoriu faptul că, în România actuală, sunt acționați în justiție doar ofițeri de informații, sub acuzația de a fi încălcat drepturi și libertăți cetățenești, deși activitățile informative desfășurate respectau Constituția și cadrul legal existent în materie la vremea respectivă. În această abordare nu sunt considerate „abuzuri” exclusiv încălcările acestui cadru, cum ar fi normal, ci un întreg domeniu de activitate și toți cei care au desfășurat-o.

În cazul în care considerăm că doar unii au comis abuzuri și îi acuzăm că au făcut poliție politică, întreținând astfel vânătoarea de vrăjitoare, așa cum face – în baza unui cadru legal abuziv juridic și discriminatoriu – Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, instituție a statului democratic care timp de nouă ani a funcționat neconstituțional, suntem într-o absolută eroare³. A decide că un ofițer de informații a făcut poliție politică doar pentru faptul că a fost încadrat în structurile Departamentului Securității Statului, cu toate că a respectat legile și cadrul metodologic, inclusiv pe cel referitor la metodele și mijloacele specifice muncii de securitate (filaj, interceptarea

² Actualul cadru legal privind „deconspirarea” Securității (OUG nr. 24/05.03.2008 validată prin legea nr. 293/28.11.2008) îi vizează pe ofițerii de informații care au desfășurat activități de natură a fi suprimat sau îngădit drepturi și libertăți fundamentale ale omului, fără a se lua în considerare cadrul legal existent în perioada comunistă, și nu pe cei care au comis abuzuri și ilegalități în exercitarea profesiei.

³ A se vedea studiile privind caracterul abuziv al cadrului legal și transformarea CNSAS dintr-o instituție de asanare morală a societății într-un instrument al luptei politice: Vasile Mălureanu, *Procesul „deconspirării” Securității profund marcat de abuzuri și vendetă*, în „Vitrallii – lumini și umbre”, an III, iunie-august 2012, pp. 7-18; idem, *Neglijențe și superficialitate în judecarea acțiunilor inițiate de CNSAS*, în „Vitrallii – lumini și umbre”, an III, iunie-august 2012, pp.19-26; Mihai Montanu, *resorturile absconse ale binomului Securitate – CNSAS*, în „Vitrallii – lumini și umbre”, an III, nr. 10, iunie-august 2012, pp. 32-35; Paul Carpen, *Un instrument al urii*, în „Vitrallii – lumini și umbre”, an III, nr. 10, iunie-august 2012, pp.49-62.

corespondenței, percheziții secrete etc.), este cel puțin un abuz. Iar faptul că puterea politică din România democratică se folosește de o instituție publică, CNSAS, pentru a se lupta cu trecutul oamenilor seamănă leit cu ceea ce făcea poliția politică în mod abuziv într-o anumită epocă istorică, respectiv anii '50 ai secolului trecut, când erau urmăriți oameni doar pentru faptul că înainte de instaurarea regimului comunist făcuseră parte ori simpatizaseră cu partidele politice „burghezo-moșierești”, sau lucraseră în cadrul Siguranței Statului. Practic se înlocuiește o formă de poliție politică abuzivă și represivă cu o alta, nerepresivă dar perfidă. Pentru că și într-un caz și în celălalt poliția politică înseamnă abuzul de putere prin încălcarea drepturilor omului și ale cetățeanului pe motive politice. Și într-o formă și în alta cetățeanul român a avut și are de suferit.

Pentru instituția Securității statului din România în perioada 1965-1989 este ilustrativă declarația făcută de colonelul (r) Filip Teodorescu, unul dintre cei mai reprezentativi ofițeri ai instituției, așa după cum a ieșit la iveală în cadrul procesului lotului Timișoara: „*Nu neg existența, până în ultimul moment, a «poliției politice». Este vorba despre acele segmente din sistemul «Securității» care se ocupau de activități politice scoase în afara legii... Forțele angrenate în acest segment de activitate s-au redus progresiv pe parcursul anilor, în ultima vreme ele reprezentând mai puțin de 20% din totalul efectivelor informative*”⁴.

De asemenea, accentele represive sunt total diferite față de perioada 1948-1964, întrucât și contextul intern și internațional este mult schimbat. În anii '50 Securitatea, la comandă politică și în baza cadrului legal existent, aresta și ancheta opozanți politici sau alte persoane care puteau fi acuzate că reprezintă un pericol pentru regimul comunist, numit eufemistic „democrație populară”. Ca instituție, Securitatea a avut și funcția de a furniza informații despre săvârșirea infracțiunilor contra securității statului, așa cum erau reglementate prin Codul Penal. Dar conducerea superioară de partid și de stat, Procuraturile și Tribunalele Militare erau cele care luau hotărârile asupra trimerii în detenție a persoanelor cercetate pentru infracțiuni la adresa securității statului. În ce privește regimul penitenciar, excesele și condițiile subumane de detenție nu pot fi puse pe seama Securității.

⁴ Filip Teodorescu, *Un risc asumat*, Editura Viitorul Românesc, București, 1992, pp.243-244.

În perioada următoare, 1965-1989, Securitatea a renunțat la aceste dimensiuni represive, înlocuindu-le cu „supravegherea informativă” și conceptul de prevenire. Este foarte adevărat că acest „succes istoric” și l-a revendicat în exclusivitate PCR. Următorul fragment este ilustrativ: *„În obținerea victoriei în revoluția și construcția socialistă, hotărâtoare au fost linia politică generală a partidului, lupta maselor populare (sub conducerea PCR – n.n.) pentru înfăptuirea ei, vasta activitate politico-organizatorică desfășurată de partid”*⁵. Prin astfel de formulări se poate spune că partidul comunist și-a recunoscut și asumat tot ceea ce a însemnat succesul revoluției socialiste, inclusiv arestările, deportările, regimul inuman impus deținuților politici.

Starea de securitate este definită ca reflectând inclusiv încrederea populației față de instituțiile menite a o apăra și proteja. Alterarea acestei încrederi a generat în societatea românească un sentiment de teamă. Tocmai acest sentiment este astăzi întreținut de către indivizi iresponsabili, care din meschine jocuri politice sau interes personal promovează teze și idei antinaționale.

A milita pentru politicile euro-atlantice, din ale căror structuri România face parte, presupune a nu exclude valorile naționale. Dimpotrivă, incumbă străduința ca în paralel cu recunoașterea valorilor culturale euro-atlantice să fie integrate acestora și valorile naționale românești. Am făcut aceste precizări pentru că s-au văzut în publicistica postdecembristă și apelative de genul „securiști-naționaliști”. În esența ei, o astfel de sintagmă ne inspiră o categorie de funcționari publici care fac parte din instituții de securitate ce apără și promovează valorile naționale, în sensul de integrare a lor în ansamblul valorilor universale. Dar, atâta vreme cât se face această desuetă „propagandă antisecuristă” cu referire la instituția regimului comunist din România, înțelesul devine unul peiorativ, iar consecințele sunt dintre cele mai păguboase, chiar pentru actuala stare de securitate națională.

După 1965, conducerea PCR a continuat cu și mai mult sârg să promoveze teza „creșterii rolului conducător al partidului în toate domeniile vieții economico-sociale”, inclusiv în cel al securității. Securitatea era condusă,

⁵ Vezi *Hotărârea nr. 119 a Comitetului Executiv al CC al PCR din 16 martie 1968, cu privire la întărirea controlului de partid asupra organelor de Securitate și Miliție*, Arhivele Militare Române, fond microfilme, rola AS1-506, cadrele 013-020, apud <http://www.scribube.com/istorie/Ceausescu-si-redefinirea-rapor18213181614.php>

îndrumată și controlată de PCR. Activitatea sa era concepută ca „o parte integrantă a activității generale a statului socialist”⁶. Principala menire a DSS era „asigurarea prevenirii, descoperirii și lichidării acțiunilor îndreptate împotriva securității statului”⁷.

Faptul că o componentă importantă a informărilor adresate de Securitate factorilor de decizie privea disfuncțiile, neregulile și abuzurile care perturbau administrația publică, justiția, sănătatea, învățământul, alimentația populației etc., avea în vedere implicit, atât cât se putea în situația menționată mai sus, și un anumit nivel de protecție a drepturilor și libertăților cetățenești.

Prof. univ. dr. Cristian Troncotă

⁶ Ibidem.

⁷ Vezi Decretul nr. 710 din 22 iulie 1967 privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Interne, în „Buletinul Oficial” al Republicii Socialiste România nr. 65 din 22 iulie 1967, și Decretul Consiliului de Stat nr. 121 din 3 aprilie 1978 privind atribuțiile Departamentului Securității Statului și ale Trupelor de securitate, în „Buletinul Oficial”, nr. 29 din 8 aprilie 1978.

O importantă contribuție la formarea unei reale culturi de securitate...

În numărul precedent al revistei noastre am promis că vom reveni asupra celor două cărți¹ lansate la Casa Titulescu de doi cercetători meritorii ai CNSAS, domnii Florian Banu și Liviu Țăranu. O vom face acum.

Dorim să precizăm de la bun început că, în locul unor recenzări individuale, așa cum probabil ar fi fost de dorit, vom trata ambele volume împreună, fără a urmări vreo ordine de prioritate între cei doi autori. Ne-au impus această abordare nu doar considerentele de spațiu tipografic, ci și elementele comune ale celor două lucrări, elemente care, printre altele, au justificat, de altfel, și lansarea lor simultană în spațiul public.

Reluând o idee prezentată anterior, subliniem, din nou, că, iată, CNSAS poate face și lucruri utile pentru societate. Prea sunt mulți cei dispuși să acuze „după ureche”, să calomnieze fără să înțeleagă prea bine fenomenele sociale, să emită judecăți fără a fi studiat documentele de bază, să caute a se înscrie în curentul de calomniere a instituției Securității, o acțiune care, în opinia lor, trebuie neapărat să îi conducă la dobândirea unor avantaje materiale. Având la dispoziție cărți asemenea celor două menționate, acestora le va fi mai greu de acum înainte să-și ascundă adevăratele intenții în spatele lipsei de material documentar.

Afirmăm aceasta întrucât ceea ce fac cei doi autori este, în ultimă analiză, o operă de sprijinire a analiștilor, a formatorilor de opinie, a parlamentarilor, cei care ne fac legile după care să ne conducem, în documentarea lor spre mai corecta înțelegere a subiectului Securitate și a acțiunilor ei.

Elogierea celor două cărți și relevarea utilității lor în contextul studierii istoriei recente a României nu trebuie înțelese ca un gir acordat acestor lucrări în integralitatea lor și, mai ales, drept o consimțire la activitățile CNSAS ca

¹ Liviu Țăranu, *Securitatea și intelectualii în România anilor 80*, Ed. Cetatea de Scaun, 2013, Florian Banu, *România și războaiele minții - Manipulare, propagandă și dezinformare (1978-1989)*, Ed. Cetatea de Scaun, 2013

instituție. A fost însă necesar să evidențiem, o dată în plus, că activitatea de cercetare științifică a documentelor elaborate de fosta Securitate, aducerea lor în spațiul public reprezintă un aspect util, reprezintă direcția pe care ar trebui să se înscrie această instituție pentru a evolua în pas cu vremurile în care trăim.

Pe de altă parte însă, folosirea instituției ca mijloc de presiune psihică, alimentarea prin ea a discordiei între diferite categorii ale aceleiași societăți românești, tendința unor persoane spre lăudăroșenie cu „ceea ce știu”, negarea nediscriminatorie a unei perioade istorice și a reprezentanților ei, precum și multe, multe alte aspecte de aceeași natură arată limpede că anumite excrescențe trebuie înlăturate la timp din societate prevenind astfel dezvoltarea lor în mod haotic, cancerigen.

Înainte de a trece la analiza unor aspecte concrete privind cele două cărți, mă simt obligat să mulțumesc celor doi cercetători atât în nume personal, cât și în numele redacției revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*” pentru lucrările interesante și utile pe care le pun la dispoziția publicului larg.

Așadar, la obiect: Voltaire spunea că pentru a purta o dezbatere cu sens, trebuie mai întâi să definim termenii disputei. Întrucât am evocat numele marelui gânditor francez Voltaire, cer iertare cititorilor pentru o scurtă paranteză. Despre enciclopediștii francezi – Denis Diderot, d’Alembert, Voltaire, Montesquieu – am învățat la liceu, într-o vreme când se făcea carte. Atunci am aflat despre noul model social pe care îl avansau ei (după ce Miguel Cervantes ridiculizase Cavalerul medieval, ei au distrus cu totul acest model de erou, ca și pe cel al Sfântului), am aflat cum au influențat ei evoluția întregii lumi prin Enciclopedia lor, opera care a insuflat avântul teoretic pentru Revoluția franceză, pentru Războiul de Independență al coloniilor americane, pentru mișcările revoluționare din Polonia, Grecia, Rusia.

Ce modele sociale avansează cărțile noastre de Istorie și de Limba și literatura română? Unde sunt adevărații eroi, adevăratele figuri exemplare pentru generația născută după 1989? De ce sunt terfelite numele unor mari personalități, trecute sau în viață, ale culturii române, ale istoriei naționale? De ce a fost necesar să trăim campania „rușinea de a fi român”, pentru ca acum să ne declarăm, din vârful buzelor, mândri de a fi români, fără să facem mai nimic pentru a afirma această mândrie? Sunt multe, foarte multe, poate prea multe întrebările care îi bântuie pe oamenii acestei țări de 24 de ani încoace.

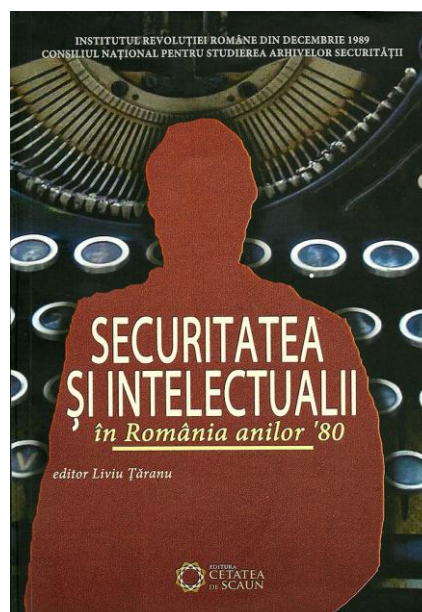
Revenind la definirea termenilor:

A găsi cel mai bun titlu pentru un articol de gazetă, pentru o carte reprezintă o întreprindere deloc ușoară. Titlul trebuie să fie incitant, să trezească interesul viitorului cititor fără a-l minți, să sugereze, cât mai mult posibil, despre ce este vorba în articolul sau în volumul respectiv. De aceea, așa după cum am auzit, marile ziare și reviste au specialiști în găsirea celor mai potrivite titluri.

Titlul „*Securitatea și intelectualii în România anilor 80*” ales de domnul Liviu Țăranu pentru volumul său poate, în opinia noastră, să inducă în eroare. Au existat oare două entități, „Securitatea” pe de o parte și „intelectualii” pe de alta, care să se fi confruntat nemijlocit, care, ca doi cerbi, să se fi lovit cap în cap? Categorie, nu! Același răspuns îl dă și studiul introductiv, în care autorul explică, deși de multe ori indirect, pe ocolite, că nici vorbă de o asemenea confruntare. Concluzia sa este însă univocă, explicită: „*În comparație cu Polonia sau Ungaria, disidența din România (n.n. – în rândul intelectualilor) a fost deosebit de firavă. Explicația consacrată pentru această situație s-a întemeiat pe „lipsa unei tradiții civice” la români, dar și pe faptul că o parte a intelectualilor au fost atrași în structurile de putere ale partidului sau au primit generoase beneficii materiale. Indiferent care dintre motive îl acceptăm, ceea ce este sigur e că, din punct de vedere istoric, rolul disidenței românești în căderea regimului comunist a fost unul minimal*” (pag. 14).

Oare creatorii de artă din România au trăit în anii regimului comunist într-o atmosferă sufocantă, apăsătoare, stăpâniți de temeri nedefinite, așa cum vor unii să sugereze acum? Nici pe departe! Un indiciu îl dă autorul însuși: „*Deceniul cuprins între 1964 și 1974 a devenit cel mai prolific pentru viața și creația intelectuală, din întregul parcurs comunist*” (pag. 11).

Cine cunoaște atmosfera din numeroasele case de creație, beneficiile materiale mărinimoase oferite unor scriitori (slujbe bine remunerate,

manipularea Fondului literar), cine își amintește de turneele în străinătate ale unor teatre, coruri, filarmonici, acțiuni care implicau mulți participanți și, deci, ample cheltuieli, va vedea că viața acestor creatori se situa, în orice caz, cu mult peste nivelul vieții duse de cetățeanul de rând.

În al doilea rând, a afirma că persoanele care apar în materialele care au fost elaborate de Securitate și reproduse în volumul editat de domnul Liviu Țăranu îi reprezintă pe intelectualii români din perioada analizată constituie o nejustificată supraevaluare a acestor persoane. Despre unii dintre ei, despre opera lor nu a auzit aproape nimeni până acum.

În perioada din care au fost selecționate documentele reproduse în volum, dar și în cele două decenii care au precedat-o, imensa majoritate a intelectualilor români au creat, și-au realizat operele. Aceștia sunt cei care vor dăinui peste vreme prin creațiile lor.

Apoi, dacă viața scriitorilor, a artiștilor, a cineaștilor, a pictorilor era **atunci** dificilă, cum de **atunci** și nu altcândva au apărut atât de multe lucrări care vor rezista timpului? Dacă această viață a devenit mai bună **acum**, pentru că acesta ar trebui să fie sensul firesc al înnoirilor, de ce nu apar **acum** opere răsunătoare, de ce nu apar **acum** nume care să lumineze pe firmamentul culturii noastre cu aceeași intensitate cu care au strălucit reprezentanții generației precedente?

Ideea că în anii comunismului România ar fi străbătut un „deșert cultural” este contrazisă de realitate, este un fals răspândit în scop propagandistic, o gogoriță care îl ridiculizează pe cel care a generat-o și în egală măsură pe aceia care o susțin. Negând valorile științei și culturii române afirmate în acea perioadă, această idee este în esență antiromânească, iar cei care astăzi ne îndeamnă prin afișe electorale să purtăm cu mândrie titlul de români ar trebui să se gândească și la acțiuni concrete. O astfel de acțiune ar putea fi, spre exemplu, combaterea unora dintre ideile care au otrăvit atmosfera post-decembristă, precum „mormanul de fiare vechi” sau „deșertul cultural”, evident, în solidar cu promotorii lor.

Ar trebui analizat și în ce măsură acea secțiune a CNSAS care se ocupă de „demascări” aduce sau nu servicii țării. Cât de mult a prosperat țara după ce a aflat că un mare artist sau un excepțional scriitor „a colaborat cu Securitatea”? Ce daune au produs acei oameni, prin activitatea lor, României, cetățenilor ei?

Sunt multe întrebările care rămân fără răspuns.

Dar, privind perspectiva în mod optimist, putem afirma că, după ce citește cu atenție toate documentele pe care domnul Liviu Țăranu le pune la dispoziția publicului prin această cea mai recentă lucrare a sa, oricine poate afla un răspuns indirect la întrebări privind raporturile dintre o componentă a instituției Securității și câțiva dintre membrii onorabilei categorii sociale – intelectualitatea.

Afirmam, într-un material publicat mai demult, că volumele „*Securitatea și evreii*”, avându-l ca autor pe domnul Teșu Solomovici, trebuie să constituie o lectură obligatorie pentru oricine vrea să abordeze o temă legată de raporturile biunivoce dintre instituția Securității la începuturile ei și minoritatea evreiască din România acelei perioade.

Cu aceeași convingere afirm acum că oricine vrea ori este obligat să se ocupe de propagandă, dezinformare sau manipulare trebuie în mod necesar să recurgă, în pregătirea sa, și la studiul realizat pe această temă de domnul Florian Banu și publicat în volumul care a apărut sub titlul „*România și războaiele minții*”.

Navigând cu o siguranță de invidiat printr-o bibliografie stufoasă, complexă, amplă, domnul Florian Banu reușește să selecționeze acele idei, acele citate care, îmbinate, se mulează perfect pe trupul amplului său studiu.

Autorul demonstrează – și în aceasta constă unul dintre principalele merite ale lucrării – că mijloace precum propaganda sau dezinformarea sunt vechi de când există o lume civilizată, că ele sunt permanent îmbunătățite, devenind acum componente ale unei științe de sine stătătoare.

Cu tact didactic, autorul îl familiarizează mai întâi pe cititor cu conținutul noțiunilor cu care va opera, analizând, în subcapitole distincte, Manipularea, Propaganda, Dezinformarea, Zvonul și Războiul informațional. Introducând în acest amalgam și războiul psihologic, spionajul și contraspionajul, el îi atribuie întregului ansamblu denumirea de „război al minților” și îl adoptă ca titlu pentru volumul său.

Densitatea studiului face ca orice încercare venită din afară de a extrage esențele să fie sortită eșuării. Cu toate acestea, urmând, pe cât posibil, structura studiului elaborat de autor vom alege, pentru comentariul propriu, câteva idei care ni se par mai importante, fără a nega valabilitatea celor care în mod necesar vor trebui să fie omise.

Autorul arată că în războiul neconvențional purtat între cele două blocuri ideologice pentru a pune stăpânire pe mințile oamenilor, România s-a aflat într-o situație extrem de dificilă: a avut de luptat împotriva inamicului declarat – ideologia imperialismului occidental – împotriva unor contestatari interni, dar mai ales împotriva aliaților din țările socialiste, așa-zis prietene. Și, în opinie proprie, ultima dintre cele trei componente a fost cea mai dură, îndreptățind un autor să-și intituleze volumul de studii pe această temă „*Cu asemenea prieteni...*”

După ce îl citează pe istoricul Florin Abraham, care arată că într-o vreme în care „*anticomunismul a reprezentat o adevărată ideologie fondatoare a noii istoriografii post-decembriste (...), critica ideologiei comuniste a devenit o chestiune de prestigiu social, transformându-se în element principal al mecanismului acceptării sau excluderii din interiorul grupului profesional al istoricilor*”, autorul arată că „*o bună cunoaștere a faptelor trebuie să preceadă emiterea judecăților istorice*”. O concluzie salutară, cât se poate de corectă.

În opinia noastră, prin lucrarea sa, domnul Florian Banu contribuie semnificativ la cunoașterea faptelor, a realităților unei perioade complexe, cu multiple fațete, o perioadă care nu trebuie și nu poate fi descrisă în termeni maniheiști.

După ce analizează în detaliu fiecare dintre componentele „războiului pentru câștigarea minților oamenilor”, domnul Florian Banu efectuează o amplă și extrem de bine documentată analiză a folosirii acestora în România și, ca o contrapunere, ca o imagine în oglindă, în ce mod s-au folosit de aceste

mijloace în lupta împotriva comunismului serviciile speciale americane. Așa după cum am afirmat mai sus, lucrarea este prea densă, prea bine încheată pentru a extrage din ea idei principale. Ne vom limita, de aceea, la evidențierea câtorva concluzii legate nemijlocit de înțelegerea istoriei noastre recente.

Vorbind despre zvonuri, autorul evidențiază faptul că ele apar mai ales în situațiile tensionate, de criză și sunt favorizate de lipsa unor informații oficiale. *„Nașterea unei adevărate culturi a zvonului a permis forțelor interesate o masivă dezinformare a populației în decembrie 1989. Astfel, de la teroriștii care își ascundeau pistoalele în tăvile de colivă cărate de băbuțe evlavioase, până la otrăvirea cu cianură a surselor de apă potabilă din marile orașe, afirmațiile cele mai abracadabrante erau preluate și răspândite cu nonșalanță atât de simplii cetățeni, cât și de mass-media”* (pag. 25).

Desigur, așa au stat lucrurile. Dar se omite, în opinia noastră, un aspect esențial. Acela că **situația tensionată, panica generalizată au fost create**, ele nu s-au născut ca „generație spontană”. (Să ne amintim doar de simulatoarele de tragere, de ațâțarea Armatei împotriva Securității, de tragerile efectuate de pe tancuri, din elicoptere, de lansările de rachete antiaeriene etc.) A spune că anumite persoane din mass-media răspândeau „cu nonșalanță” informații false, generatoare de tensiuni, de ură echivalează cu absolvirea lor de orice răspundere. Nu cu nonșalanță au fost răspândite acele groaznice minciuni, ci cu bună știință. Iar faptul că ele au condus la pierderea de vieți omenești, la arestări, la tratamente inumane, la detenții și condamnări nu poate fi considerat nicidecum o bagatelă, o scăpare temporară.

La începutul anilor '80, relevă autorul, *„mass-media occidentale focalizaseră analizele pe situația din România”*. Simultan, s-a constatat *„o intensificare a măsurilor active inițiate de Uniunea Sovietică, înregistrându-se în acest sens o suită de acțiuni în care au fost angrenate chiar și alte state socialiste”*.

Cu mult temei sunt selectate principalele teme ale propagandei dirijate atunci împotriva României: difuzarea unor ample citate din cartea *„Orizonturi roșii”*, proiectul de sistematizare a localităților rurale, programul de alimentație rațională, diabolizarea regimului de la București și a principalului său exponent, Nicolae Ceaușescu. Concluzia este cât se poate de explicit formulată: *„Putem afirma fără teama de a greși că studierea cauzelor*

Revoluției Române din decembrie 1989 și a contextului în care aceasta s-a desfășurat nu poate să ignore rolul foarte important pe care l-au avut acțiunile de propagandă occidentală asupra psihologiei românilor”.

Nu putem decât să subscriem la următoarele afirmații ale domnului Florian Banu: „*Pe de altă parte, evoluțiile post-decembriste ridică întrebarea dacă agresiunea informațională a fost limitată la subminarea regimului comunist sau a continuat, pe noi coordonate, vizând însă, de această dată, statul român*”. Pentru a susține această afirmație este citat un inventar, alcătuit de cercetătoarea Dona Tudor „*al acțiunilor mediatice direcționate spre ruperea capacității de apărare națională*”, inventar care include:

- *injectarea îndoielii cu privire la valorile culturii naționale;*
- *proliferarea kitsch-ului, culturii de împrumut și a subproducțiilor culturale;*
- *denigrarea personalităților și valorilor culturale naționale și impunerea unui complex de inferioritate culturală;*
- *promovarea neîncrederii generale și a lipsei de respect față de instituțiile naționale fundamentale;*
- *intoxicarea și dezorientarea valorilor individuale;*
- *cultivarea neîncrederii în sine în mediile sociale productive;*
- *alimentarea și declanșarea unor tensiuni inter-etnice și inter-religioase;*
- *supralicitarea produselor din industria publicitară în atacul la bunul simț, la normele morale, etice, tradiționale;*
- *inducerea unui sentiment de inutilitate națională;*
- *fragmentarea conștiinței de popor și exacerbarea valorilor locale și regionale în detrimentul conștiinței naționale”.*

Ce ar mai fi de spus după acest excelent inventar? Putem doar să îl cităm pe Shakespeare: *The rest is silence.*

Paul Carpen

O carte în dezbatere: *Spionajul american în România*

Sub acest generic, intentionăm să supunem atenției anumite lucrări recent apărute, cu relevanță în domeniul culturii de securitate, abordate din puncte de vedere diferite, ceea ce, sperăm, va spori interesul cititorilor pentru această importantă problematică a vieții sociale.

Inaugurăm această rubrică prezentând, în abordarea prof. univ. dr. Cristian Troncotă și a scriitorului Paul Carpen, volumul **Spionajul american în România 1944-1948**, de Sorin Aparaschivei, Editura Militară, București 2013.

PROF. UNIV. DR. CRISTIAN TRONCOTĂ: O CARTE RECOMANDATĂ CONSUMATORILOR DE ISTORIE ADEVĂRATĂ

Sorin Aparaschivei este un tânăr cercetător care s-a remarcat în ultimii ani prin elaborarea unor studii de mare valoare științifică bazate pe documente inedite din Arhivele române și străine.

Tema abordată în lucrarea dedicată spionajului american în România, de fapt teza sa de doctorat susținută în primăvara anului 2013 la Facultatea de istorie a Universității din București, coordonată de dl. academician Dinu C. Giurescu, este inedită și în același timp de mare interes pentru istoriografie. M-a onorat postura de membru referent al Comisiei care i-a acordat titlul științific de doctor în istorie. Este și motivul pentru care am studiat cu foarte mare atenție și interes această lucrare. Fiind familiarizat cu problemele tratate, cu contribuția științifică, dar mai ales cu meritele și calitățile incontestabile ale acestui tânăr istoric pe care l-am descoperit cu această ocazie, iată că mă aflu

și în postura de a o prezenta și recomanda, nu numai cercetătorilor, ci deopotrivă publicului larg iubitor și consumator de istorie adevărată.

Activitatea Serviciului Informativ american în România, care a funcționat în perioada 1944-1948 reprezintă o temă mai greu de abordat, având în vedere accesul limitat la documentele de arhivă. Autorul a depășit această dificultate, reușind printr-un efort de cercetare de excepție să obțină accesul și declasificarea unor documente instituționale ce provin de la principalii actori: serviciile de informații și siguranță ale României și serviciile de informații ale SUA. De asemenea, metodele de cercetare utilizate s-au dovedit corecte, respectiv: analiza, sinteza, coroborarea datelor și informațiilor, preluarea critică a informațiilor din lucrările memorialistice sau din literatura de specialitate deja publicată. Toate acestea îi conferă autorului posibilitatea să formuleze analize pertinente, să realizeze o reconstituire corectă și obiectivă a principalelor evenimente de interes istoric derulate pe frontul secret din România, într-o perioadă extrem de dificilă și tensionată atât pe plan intern, cât și în arena internațională.

Autorul se exprimă coerent, folosind un vocabular adecvat în formularea unor opinii sau puncte de vedere. Este suficient de echidistant și echilibrat în aprecierea unor evenimente sau cazuri. De cele mai multe ori, ideile abordate sunt duse până la capăt, utilizând o argumentație documentată și susținută de un material bibliografic bine selecționat și cuprinzător: 210 titluri de lucrări, studii, articole în periodice de specialitate și dosare de arhivă. Fără a avea pretenții de exhaustivitate, autorul a reușit să elaboreze o lucrare de certă valoare științifică. Și nu în ultimul rând, aș mai remarca faptul că respectă cu strictețe sistemul sau criteriile de evaluare a serviciilor de intelligence, respectiv: legislația, evoluția structurilor și aportul informativ raportat la obiectivele strategice și politicile promovate în domeniul securității naționale.

Structurarea lucrării pe șapte capitole a avut în vedere realizarea unui demers logic și unitar, răspunzând pe deplin direcțiilor de cercetare alese, în măsură să evidențieze atât ceea ce a fost realizat prin studii și lucrări deja publicate, cât și prin propriile considerații în analiza tematicii abordate, utilizând un bogat material arhivistic inedit.

Primul capitol, intitulat *Scurt istoric al structurilor de informații* prezintă o analiză în oglindă asupra structurilor de informații ale SUA și României la sfârșitul ultimei mari conflagrații din secolul trecut, ceea ce

reușește să reliefeze în mod foarte limpede deosebirile fundamentale de viziune, doctrină, dar mai ales de evoluție. În vreme ce strategii de la Washington (după ce cedaseră România zonei de influență sovietice) se dovedeau foarte îngrijorați față de tendințele expansioniste ale fostului aliat – URSS –, străduindu-se astfel să-și creeze o nouă structură informativă pe timp de pace prin care să poată descifra intențiile inamicului ideologic, autoritățile de la București, timorate și supuse unei ocupații sovietice care profila un viitor sumbru pentru România, încerca să găsească prin Grupa specială a SSI un balon de oxigen care să-i aducă măcar speranța de supraviețuire, dacă nu salvarea regimului democrat liberal.

Al doilea capitol, intitulat *Evoluția organizării serviciului informativ american*, este și cel mai voluminos ca întindere, cuprinzând nu mai puțin de 100 pagini. Cu îndreptățire, autorul își realizează analiza pe trei perioade: prima – până la 23 august 1944, a doua – de la 23 august 1944 până la 6 martie 1945 și a treia după 6 martie 1945, luând în considerație situația statului român față de principalii actori externi. Ca noutăți istoriografice remarcăm: structura *Oficiului Serviciilor Strategice* (OSS, serviciul de informații precursor al CIA), organizarea Biroului Atașatilor Militari, agentura, sediile conspirate, deplasările și itinerariile urmate de diplomați și agenți sub acoperire. La fel de interesante sunt și datele cu caracter biografic despre Frank Wisner, coordonatorul operațiunilor OSS în Europa de sud-est, precum și evaluările privind misiunea sa informativă în România, care urmărea trei obiective precise: „să aducă prizonierii americani acasă, să culeagă orice material de informații lăsat de germani în evacuarea lor pripită și să-i supravegheze atent pe ruși, în acțiunea lor de ocupare a României”. Despre această ultimă sarcină, autorul e de părere că fusese generată de bănuielile în creștere ale lui William Donovan, șeful OSS, „privind intențiile sovietice postbelice” (p.62). Dacă într-adevăr lucrurile au stat așa, iar autorul nu ne lasă nici un motiv de îndoială, înseamnă că americanii au avut posibilitatea să cunoască la fața locului cum s-au derulat evenimentele între lovitura de Palat de la 23 august 1944 și înțelegerile de la Moscova (9 -11 octombrie 1944) când s-au stabilit sferele de influență în funcție de configurația frontului. Prin urmare, decizia Casei Albe, de conivență cu Londra și Moscova, ca România să fie trecută în sfera de influență sovietică s-a luat în perfectă cunoștință de cauză și se baza pe o *strategie prestabilită*. Informațiile furnizate de serviciile

de *intelligence* americane nu aveau menirea de a schimba o astfel de strategie ci dimpotrivă de a o confirma. Din nefericire, un astfel de rol al serviciilor de informații îl avem atestat din plin și astăzi, prin așa numitele strategii ale „loviturii preventive” (G.W. Bush) „cu ținte precise” (Barack Obama). Deși nu formulează cu claritate, autorul reușește să ne argumenteze bine documentat această realitate istorică, considerăm noi, de mare valoare teoretică și practică despre *intelligence*-ul american, atât de mult lăudat și dat ca exemplu. Este exact deosebirea fundamentală între serviciile de informații americane, care „descriu istoria” și serviciile de informații pentru securitate sovietice care „fac istoria”.

Cel de al treilea capitol se intitulează *Obiective și direcții de acțiune ale Serviciului informativ american*. Analiza este circumscrisă celor trei mari domenii de interes informativ: economic, politic și militar (mișcările de trupe sovietice). Cu multă acuratețe autorul formulează faptul că americanii erau interesați nu atât de secretele României, ci, în primul rând, de tot ceea ce întreprindeau sovieticii în acest spațiu. Așa se și explică evaluarea făcută de SSI privind intensitatea și amploarea spionajului anglo-american pe teritoriul României în perioada de referință.

Foarte interesant se dovedește și subcapitolul referitor la *Problema Dunării*. Serviciul de informații american era interesat de cât mai multe informații pe această temă, întrucât urmau a fi utilizate la Conferința Dunării de la Belgrad, inițiată la cererea SUA în perioada iulie-august 1948. Americanii au reușit să se documenteze foarte bine în legătură cu această problemă. În esență ajunseseră la concluzia, formulată și de John Benett, atașat de presă în cadrul Misiunii Britanice, potrivit căreia „*crearea statului român modern și a Comisiei Internaționale a Dunării, în anul 1859, s-a datorat voinței Angliei și Franței de a crea un dig în calea expansionismului rus*”. Iar în legătură cu Conferința de la Belgrad, concluzia era și mai tranșantă, dar și șocantă pentru noi astăzi: „*Dacă până la convocarea Conferinței dunărene, Anglia și Statele Unite nu vor reuși ca în România și Bulgaria să fie instaurate regimuri democratice, în acest caz, poziția celor două puteri apusene în problema Dunării este compromisă*” (pp. 160-161).

Al patrulea capitol intitulat *Mijloace și metode informative utilizate (agentură, rețele, presă)* reușește de asemenea o reconstituire corectă a tacticilor utilizate de *intelligence*-ul american în România. Printr-o cercetare atentă și minuțioasă, autorul reușește să ne dezvăluie un adevăr de mare

valoare teoretică dar și practică pentru activitatea serviciilor de informații, și anume că în conceperea, crearea și utilizarea metodelor și mijloacelor de spionaj nu contează ideologia ci în exclusivitate interesul în cunoaștere. Așa se explică faptul că americanii s-au orientat rapid spre a atrage la colaborare „elemente epurate, comprimate și deblocate provenite din cadrele serviciilor speciale române: SSI, Siguranță, MStM, Jandarmerie etc.”. Statul român, la sugestia ocupantului sovietic, renunțase la ei pe motiv că sprijiniseră regimul lui Antonescu, deși erau foarte buni profesioniști.

Ceea ce autorul evită să formuleze, dar rezultă cu claritate din datele utilizate este răspunsul la întrebarea: ce i-a determinat pe acești români să colaboreze cu serviciile străine? Lipsa de patriotism, tocmai din partea unora care juraseră pe drapel? Puțin probabil. Mai degrabă dorința de a supraviețui în contextul în care se cerea printr-o propagandă deșănțată și pe toate canalele „nimicirea dușmanului de clasă și a elementelor descompuse exponente ale regimului burghezo-moșieresc”.

Capitolul al cincilea, intitulat *Activitatea de propagandă* reușește să ne dezvăluie printr-o documentație amplă mai degrabă prudența și nicidecum agresivitatea propagandei americane pe teritoriul României. Iată și motivația pentru care oficialii cei mai autorizați din rândul americanilor acreditați la București apreciau propaganda lor ca fiind eficace. Exprimarea lui Frank Shea, șeful Oficiului de Informații al Statelor Unite la București, poate ține loc de concluzie. Constatând că românul este alergic la orice formă de propagandă, americanii au acționat în consecință: „*expresia americană a atins aici tonul potrivit. A fost lipsită de ostentație, dar consistentă în conținut*” (p.274). La fel de interesantă ni se pare și percepția oficialităților americane despre mentalul tradițional al românilor. „*Cu siguranță că el (românul –n.n.) dorește să învețe, dar nu vrea să i se spună de către diverse națiuni că e perdant*” (ibidem).

Capitolul al șaselea, intitulat *Oficiul de informații al Statelor Unite la București*, este practic o continuare a capitolului precedent. Și în această secțiune a lucrării autorul reușește o reconstituire în cele mai mici amănunte a structurii pe secții, atribuțiilor personalului, salarizarea, baza materială și activitatea Oficiului de Informații al SUA de la București. Ne reține atenția și subcapitolul despre legăturile Oficiului de Informații cu Departamentul de Stat și posturile de radio „Vocea Americii” și „Europa Liberă”, despre care Agenția Centrală de Informații (CIA) avea să evalueze că au fost: „*cele mai vechi, cele*

mai extinse, cele mai scumpe și probabil cele mai de succes acțiuni sub acoperire desfășurate împotriva Uniunii Sovietice și a Estului Europei". Exact același lucru îl constatau și autoritățile statului român atunci când se exprimau utilizând expresia ce purta și un inconfundabil parfum ideologic: „*acțiunile criminale desfășurate de spionajul american împotriva URSS și a României*".

Și în acest capitol, deși documentația utilizată este suficientă, autorul a ezitat să formuleze o concluzie ce se impunea de la sine, și anume că încă de la începutul Războiului Rece, SUA a inițiat și apoi a perfecționat o nouă formă de confruntare, neclasică, respectiv „războiul psihologic” prin care a reușit la sfârșitul anilor '80 să se impună, cel puțin în fața lumii comuniste de tip sovietic. Iată și motivul pentru care consider lucrarea lui Sorin Aparaschivei valoroasă, pentru că te provoacă la reflexii de natură politică, economică, militară ori la analize în care legătura între trecut și prezent devine inerentă pentru istorici sau comentatorii politici. Noi, istoricii români, avem învățătura marelui savant Nicolae Iorga, cel care spunea tranșat despre rostul studierii istoriei: înțelegerea problemelor din trecut care pot fi asemănătoare cu cele ale prezentului. Diferă doar oamenii și conjuncturile momentelor.

Ultimul capitol intitulat *Activitatea subversivă de „subminare a statului român” desfășurată de Serviciul informativ american* se dovedește a fi la fel de bine documentat, dar spre deosebire de celelalte secțiuni ale cărții, autorul preia necritic, fără să analizeze suficient, teza întâlnită în documentele SSI, potrivit căreia „*anglo-americanii s-au implicat în încercarea de răsturnare a regimului comunist din România, acțiunea fiind dirijată pe linia PNȚ-Maniu*”. Din documentele americane nu rezultă un astfel de obiectiv strategic. Consider că avem de-a face mai degrabă cu o formulare politică, mai ales că în SSI, la acea vreme deja își făcea simțită prezența noul personal recrutat din rândurile comuniștilor și care aveau ca mentori consilierii sovietici. De asemenea, autorul utilizează mai puțin critic documentul intitulat *Rumania: The How of Enslavement* (România cum a fost subjugată). Este vorba despre un document al CIA declassificat la nivelul anului 2010 și care prezintă pe parcursul a 23 de pagini o sinteză a evenimentelor petrecute în România, de la 23 august 1944 și până la instituționalizarea regimului comunist, anul 1948. Este vorba despre un adevărat rechizitoriu al *intelligence*-ului american la adresa începutului sovietizării României, fenomen care avea să lase mari traume în mentalul colectiv al poporului român. Ele se resimt și astăzi din plin.

Mă refer în primul rând la felul în care este receptată Federația Rusă, succesoarea URSS în rândul majorității populației României: ca un stat agresiv, care ne-a umilit de prea multe ori pe parcursul istoriei noastre moderne și cu care este cel mai bine să nu ai de-a face. Parafrazând un filosof român în viață, fost și ministru de externe postdecembrist „ne coalizăm cu oricine, numai să ne apere de ruși”. Numai că acest lucru a fost înțeles și exprimat cel mai bine, cu mult înaintea, de către Mihail Moruzov, șeful Serviciului Secret de Informații al armatei române (1924-1940), sub formula: „*Rușii de ieri ca și cei de azi una spun alta gândesc și cu totul alta fac*”.

Revenind la lucrare, mai putem adăuga faptul că tot în acest ultim capitol, autorul prezintă la fel de bine documentat nu mai puțin de 20 de cazuri considerate de autoritățile statului român (serviciile de contraspionaj, procuraturile și tribunalele militare) ca acțiuni de spionaj american contra României sau infracțiuni de trădare a intereselor statului român. Cert rămâne un lucru, și anume că foarte mulți cetățeni români, unii dintre ei adevărați lideri politici, militari ori ai vieții culturale și științifice românești și-au pierdut viața sau au suportat ani grei de temință sub acuzația de colaborare cu spionajul anglo-american.

Cu toate acestea – aspect surprins foarte bine și în capitolul de concluzii (încheiere) cu care se finalizează lucrarea – oficialități de la Washington au considerat experiența intelligence-ului american din România ca pe un veritabil succes. Evident este vorba despre un succes în cunoaștere, mai precis a felului în care acționează un stat totalitar comunist, sprijinit de molohul sovietic în a se menține la putere în pofida ostilității imensei majorități a națiunii captive. Pe baza unei astfel de cunoașteri, strategii de la Pentagon au reușit să elaboreze în detaliu manuale, strategii și tactici de luptă contra gherilelor comuniste, și mai ales să le aplice fără ezitare acolo unde apăreau germeii totalitarismului stângist.

Iată concluzii bine fundamentate, echilibrate, oferite exegezei de specialitate și care pot fi preluate pentru noi evaluări și reflecții, în funcție de evoluția relațiilor internaționale, dar mai ales a domeniului de *intelligence*. Pentru că trebuie să subliniez că această lucrare pe lângă valoarea ei istorică reprezintă în același timp și o contribuție în domeniul activității de informații, sub aspect teoretic și practic aplicativ. Pe scurt, avem în față un material documentar și analitic în baza căruia se pot formula teorii cu aplicabilitate practică pentru *intelligence*-ul de azi al lumii globale.

Paul Carpen: Reflecții asupra unei cărți

În vara anului trecut, la un stand organizat de Editura Militară, am zărit o carte cu un titlu atrăgător: ***Spionajul american în România, 1944-1948***. Am trimis un gând admirativ către autorul care îndrăznește să abordeze un asemenea subiect și am cumpărat imediat cartea. Primul șoc l-am avut însă chiar înainte de a o deschide. Pe coperta 4 un scurt citat care fusese extras, după cum am văzut mai târziu, din Introducerea la volum. Mimând inocența, autorul, domnul Sorin Aparaschivei, se întreabă: „*A fost sau nu a fost spionaj american în România? Este o întrebare grea*”. Întrebarea aceasta grea rămâne fără răspuns clar, explicit, din partea dânsului. După lectura primelor pagini din volum cititorul își dă cu certitudine seama că asemenea activități au existat neîndoiește, numai că autorul s-a sfiit parcă să afirme el însuși: Da! A fost!

Nu ne propunem să facem completări la o operă minuțios elaborată, bazată pe un amplu material de arhivă. Putem însă afirma că autorul a ținut parcă neapărat să nu supere, să nu deranjeze pe cineva, împănându-și lucrarea, nu o singură dată, cu fraze de laudă exagerată, cu efect nedorit asupra laturii științifice (de necontestat) a acesteia. Iată câteva dintre multele exemple posibile:

„*Regele Mihai, pentru a-și dovedi bunele intenții, a ordonat (la 23 august 1944 – n.n.) alungarea din țară a armatei germane, care abia a avut timp să-și facă bagajele*”. (p.55)

„...*rapoartele echipei OSS (spionajul american la acea vreme, n.n.) s-au dovedit semnificative în orientarea politicii americane și au stat la baza războiului subteran condus de Serviciul de Informații al Statelor Unite pentru a ține în frâu și, ulterior, a înfrânge totalitarismul sovietic*”. (p. 65)

Este citat și domnul Neagu Djuvara, care afirmă că a primit propunerea (de la cine?) „*de a reprezenta Comitetul Național Român, organism al românilor din exil, în legătura cu serviciile de informații american și francez*”. Spune bătrânul domn, a cărui memorie este nealterată: „*Am acceptat să fac nebunia asta de a dirija niște militari în serviciul de spionaj. Acolo, am fost un fel de șef al spionajului român*”.

Haideți să fim serioși! Cum adică „șef al spionajului român?” O asemenea funcție nu ar fi fost oare o căciulă prea mare pentru dânsul? Crede domnul Neagu Djuvara că poate sta alături de Mihail Moruzov, Eugen Cristescu, Ion Lissievici? Și, apoi, acțiunea în care s-a angajat domnia sa era spionaj împotriva României, nu „spionaj român”. În fine...

Afirmă dumnealui mai departe: „*Noi am crezut, la un moment dat, că se pregătește un al treilea război mondial, și am încercat să avem niște cuiburi în România deja formate care să primească parașutiști occidentali în timp de război și să servească ca (sic!) un fel de armată secretă în interior. Ei, asta nu a fost un lucru valabil. De pildă, am trimis parașutiști în România, dar care au fost imediat prinși*”. (p. 70) Și nu are domnul Djuvara nicio străfulgerare, nicio umbră de regret pentru viețile acelea irosite în zadar? Se pare că nu.

În aceeași categorie, a laudelor gratuite se înscrie și o altă afirmație: „*Chiar dacă România a devenit tot mai greu penetrabilă, din punct de vedere informativ, (în anul 1947, n.n.) nu se poate spune că a fost părăsită. Dimpotrivă, Washingtonul a transmis agenților săi indicații precise de a rezista cât mai mult (...)*” (p. 135)

Din nou, nu ne putem reprimă o întrebare: oare numai pentru a fi teren de instrucție pentru agenții de informații era bună această țară? Se pare că autorul așa crede, întrucât reia această apreciere pe parcursul lucrării: „*În concluzie, se poate observa că evenimentele perioadei, implicarea americanilor în acestea au produs intelligence-ului american o bogată experiență, valorificată apoi în combaterea „gherilei comuniste” care amenința democrațiile din lumea liberă. Sacrificiul agenților americani pe frontul din România, și prin extindere din Europa Centrală și de Est, nu a fost în zadar. Cealaltă parte a Europei rămasă liberă trebuie să le fie recunoscătoare*”. (p. 142)

O clarificare este absolut necesară. Care au fost agenții americani care au fost aici sacrificați? Putem eventual vorbi despre agenți români ai americanilor. Ei au fost cei care au făcut sacrificii. Nu este corect să îi glorificăm pe străini în dauna propriilor conaționali.

Dacă jocurile erau făcute și România era atribuită sferei sovietice de influență, la ce bun acea propagandă agresivă care i-a dus la pierzanie pe sute de opozanți ai regimului comunist, care repetau obsesiv „Vin americanii”?

Mai mult decât atât, (în 1946, n.n.) guvernul SUA a dat ordin OSS „*să pregătească terenul și să destabilizeze regimul comunist din țara noastră*” (p.130). În vara anului 1946 „*agenții serviciilor americane au primit ordinul de a instrui o serie de lideri ai Partidului Național Țărănesc și pe partizanii acestora pentru a fi pregătiți să acționeze*” ca forțe de gherilă. „*Personalități ale opoziției au fost sprijinite să zboare în afara României cu misiunea de a*

organiza o forță puternică a românilor din exil, contactele fiind asigurate de regaliștii care puseseră la cale lovitura de stat din 23 august 1944”.

Că acțiunile contra statului român nu au fost câtuși de puțin o glumă și că ele au continuat de-a lungul mai multor ani o dovedește chiar un exemplu citat în volum: „*La 14 iunie 1950, guvernul român a recomandat Legației SUA retragerea căpitanului Herschel Hutsenpiller, care a și părăsit România la 25 iunie 1950*”. Hutsenpiller „*fusesse prins ascunzând arme și muniții în lacul Snagov, lângă București, pe care guvernul român le-a considerat destinate unui grup de luptători*”. Și aici, ca în multe alte relatări, autorul are o poziție retractilă. Vezi, Doamne, guvernul român a considerat că acele arme erau destinate „unui grup de luptători”. Dânsul, chipurile, nu știe cui. Sau dacă știe, se rușinează să spună.

Pentru a fi absolut corecți, trebuie arătat că, într-o împrejurare, domnul Sorin Aparaschivei arată totuși că activitățile informative desfășurate de spionajul american erau îndreptate **împotriva regimului și a statului** comunist (p. 121). Și dacă erau îndreptate împotriva statului român, oricare ar fi fost regimul său politic, ce ar fi trebuit să facă acest stat? Nu era firesc să reacționeze? și, în acest caz, răspunsul vine clar, pornind de la analiza unui incident de securitate petrecut în cadrul Misiunii militare americane de la București: „*Documentele actuale nu dau amănunte despre incident, însă, din compararea celor existente, deducem că organele informative româno-sovietice au reușit penetrarea celor anglo-americane, fiind recrutați mai mulți agenți și informatori ai acestora, în special elemente evreiești considerate a fi de încredere*”. (p. 81)

Încă din august 1944, „*diversele structuri informative americane au stabilit legături oficiale cu structurile de apărare și securitate ale statului român: Marele Stat Major al Armatei Române, Serviciul Special de Informații (SSI), Prefectura Poliției Capitalei, Siguranța Generală și Jandarmeria. La rândul lor, instituțiile românești au decis înființarea a câte unui birou special de legătură cu Misiunile Americană și Britanică (inclusiv „Grupa Specială” a SSI), fiecare dotat cu personal cunoscător al limbii engleze*”. (p. 79) După 6 martie 1945 lucrurile s-au schimbat, în conformitate cu noua orientare politică a guvernului, la conducerea căruia a venit Dr. Petru Groza.

Informații interesante aduce cartea domnului Sorin Aparaschivei și în legătură cu atitudinea americană față de evenimentele politice ale vremii. Din păcate, nici acestea nu au fost comentate, așezate în adevărata lor lumină.

Astfel, se menționează faptul că la 5 ianuarie 1946, președintele american Harry Truman a trimis secretarului său de Stat (ministrul de Externe) o scrisoare, în care se arată: *„Nu am de gând să recunosc aceste state (România și Bulgaria, n.n.), fără ca acestea să facă schimbări radicale (...) Noi trebuie să refuzăm să recunoaștem România și Bulgaria până când guvernele acestora nu vor fi de acord cu cerințele noastre”*. (p. 130)

Exact o lună mai târziu, pe 5 februarie 1946, guvernele Angliei și SUA au recunoscut guvernul Dr. Petru Groza și s-au reluat relațiile diplomatice ale celor două țări cu România.

Este cunoscut că imediat după război, România a fost bântuită în doi ani consecutivi de o secetă cruntă. Suferințele populației din Moldova și Muntenia erau de nedescris. Atunci mii de copii din zonele sinistrate au fost preluați de familii din Transilvania și Banat, într-un gest memorabil de solidaritate umană.

Gheorghiu-Dej, care era ministrul Economiei, a avut o întrevedere cu șeful reprezentanței diplomatice americane, Burton Berry, pe care l-a rugat să intervină la Washington pentru un export de cereale către România. În schimbul acestora, guvernul român se angaja să acorde anumite înlesniri capitalului american în România și să furnizeze petrol și cherestea. Cu aroganță și insensibil la suferințele unui popor lovit de o catastrofă naturală, atașatul american de presă comenta: *„Astăzi a venit scadența pentru ca guvernul american să se poată face ascultat la București. (...) Este de la sine înțeles că nu poate fi vorba de niciun ajutor american pentru România, atâta vreme cât situația politică din România rămâne neschimbată”*. (p.145)

Concomitent a fost implicată reprezentanța diplomatică a României la Washington. La informarea ministrului Mihai Ralea că în SUA ar fi disponibilă o cantitate de 500.000 tone grâu, acestuia i s-a comunicat de la București că România este dispusă să dea în gaj 50 de tone de aur până când se va obține o amânare cu unu-doi ani a livrărilor în produse către Uniunea Sovietică, în cadrul despăgubirilor de război și vor deveni astfel disponibile produse petrolifere, lemn de construcție și alte materiale de export. În caz că negocierile de la Moscova nu vor ajunge la rezultatul concret dorit, atunci cele 50 de tone de aur vor constitui mijloc de plată pentru grâul livrat. Atât de disperată era situația, încât eram dispuși să plătim americanilor 114 lei pentru un bun valorând 10 lei! Iar domnul atașat de presă american, de presupus la indicația șefului reprezentanței diplomatice, strâmba din nas.

Într-un Memorandum elaborat de CIA în 1949, după ce situația din România este descrisă în culori sumbre, se conchide că „*poporul român este incapabil de a purta o acțiune subversivă la adresa regimului, atitudinea sa fiind una de inerție ostilă*”. (p. 139)

Informațiile cuprinse în cartea domnului Sorin Aparaschivei sunt numeroase și justifică pe deplin lectura atentă a acesteia.

Am considerat însă util să relevăm, uneori într-o tonalitate critică binevoitoare, câteva aspecte care, în opinia noastră s-ar fi impus a fi abordate cu mai mult angajament. Enumerarea numeroaselor surse studiate este utilă, dovedește complexitatea informării autorului, însă atitudinea acestuia față de evenimentele descrise este cel puțin la fel de importantă.

Considerente de spațiu tipografic impun încheierea acestei scurte prezentări a unei cărți de real interes. Nu putem însă renunța la enunțarea câtorva idei care ar putea fi dezvoltate într-o ediție ulterioară.

În primul rând, pentru a putea înțelege acțiunile individuale trebuie prezentată epoca, momentele de mare tensiune de după cel de al Doilea Război Mondial, când alianțele se fac și se desfac în funcție de interesele individuale ale statelor. America era bântuită de temeri privind „amenințarea roșie”, președintele Truman semnase Ordinul Executiv prin care s-a impus verificarea loialității tuturor angajaților din instituțiile federale, se cocea doctrina McCarthy, se pregăteau comisiile pentru cercetarea activităților anti-americane, așa-zisele „liste negre” cărora le-au căzut victimă Bertolt Brecht, Charlie Chaplin, Robert Oppenheimer, Paul Robeson, Thomas Mann, Lion Feuchtwanger și multe alte personalități ale artei și științei americane.

În România era perioada luptei pentru putere și nimeni nu poate face abstracție de excesele unei asemenea confruntări.

Dacă liderii americani ai acțiunilor de spionaj și subversiune erau motivați de ideologia anticomunistă, se poate afirma că regimul politic din România, aflat la acel moment sub tutelă sovietică, se considera îndreptățit să reacționeze.

Judecătorul suprem care poate decide cine avea și cine nu avea dreptate nu poate fi decât istoria și în niciun caz actorii din serviciile de informații și contrainformații ale acelei vremi.

Așa după cum corect se subliniază în cartea domnului Sorin Aparaschivei, caracterul acțiunilor desfășurate la București au purtat amprenta lui Frank Wisner, cel care a așezat temelia activităților subversive sub acoperire. Într-o caracterizare extrem de sintetică, Tim Weiner, autorul

volumului „*CIA. O istorie secretă*”, din care vom cita în continuare, în acest paragraf, scrie: „*Spionajul caută să descopere lumea. Asta era opinia lui Richard Helms. Acțiunile sub acoperire încearcă să schimbe lumea. Asta era opinia lui Frank Wisner*”. (p. 18)

După experiența dobândită în România, la 1 septembrie 1948, Wisner a devenit șeful *Office of Policy Coordination*, organism care se ocupa de acțiunile sub acoperire americane în toată lumea. Acțiunile lui vizau în primul rând crearea unor rețele complexe de agenți, depozite de arme, explozibili, care să lupte împotriva unui eventual marș al Armatei Roșii în Europa de vest. Aceste acțiuni „*au trimis mii de agenți la moarte. Povestea completă a fost dezvăluită în dosarele CIA date publicității în 2005*”. (p.39) (...) *Destinele lor nu au fost consemnate; nu s-au ținut registre și nimeni nu a fost pedepsit pentru aceste eșecuri*”. (p. 45)

Revenind la cartea domnului Sorin Aparaschivei, o altă temă interesantă ar fi tocmai soarta unor reprezentanți ai războiului secret american în România. Sunt nominalizate peste 30 de asemenea personaje din rândul cetățenilor români. Viața fiecăruia este un roman în sine. Este interesantă afirmația conform căreia Lucrețiu Pătrășcanu și Belu Zilber „*au avut legături strânse și regulate cu oficiali și ofițeri ai serviciilor secrete americane (Henry L. Roberts) și britanice încă din 21 octombrie 1944, continuându-se apoi până în anul 1946*”. (p. 62)

Și soarta unor personalități americane implicate în organizarea acțiunilor subversive este interesantă. Secretarul Apărării, James Forrestal, a fost internat, în primăvara anului 1949, în spital pentru depresie nervoasă. După două luni de tratament, pe când copia un poem grecesc, s-a oprit la mijlocul cuvântului „*privighetoarea*” și s-a aruncat pe geam de la etajul al XVI-lea. „*Privighetoarea*” era numele de cod al unei grupări de fasciști ucraineni introduși de el în SUA și pregătiți să fie parașutați în spatele Cortinei de Fier.

Tot de depresie s-a îmbolnăvit și Frank Wisner. La 28 octombrie 1965 s-a împușcat în spatele vilei sale din Maryland.

„*Poate unul dintre cei mai buni oameni ai echipei lui Wisner la București a fost maiorul Robert Bishop, șeful unității de contraspionaj a Misiunii OSS*”, se arată în volum (p. 66) Tot acolo se spune însă că „*Bishop abia a scăpat de Curtea Marțială, unde a fost trimis de generalul Schuyler pentru probleme cu alcoolul și viața denaturată, fiind acuzat și de contrabandă (Bishop avea și unele probleme de sănătate mintală)*”. (p. 66)

În fine, ultima idee care ar fi fost bine să fie afirmată explicit în cartea domnului Sorin Aparaschivei: spionaj și contraspionaj fac toate țările lumii. Agenți, informatori, trădători, agenți de influență, filaj, percheziții secrete etc., etc. există și vor exista. România nu a făcut și nu putea face excepție de la această regulă generală.

În comparație cu ceea ce au făcut și fac alții, organele de informații ale României, indiferent de numele purtat de-a lungul vremii, au fost blânzi copii. Cine nu crede, să citească „*Bijuteriile de familie*”, documentele declassificate ale CIA. O invitație adresată și celor care au elaborat OUG nr.24 din 2008.

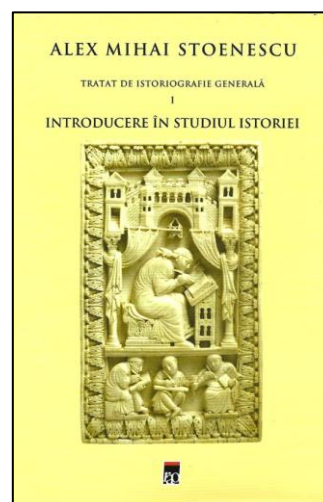
Note de lectură

O CARTE DE MARE VALOARE

Semnalăm cu plăcere apariția volumului „*Introducere în studiul istoriei*” al prestigiosului istoric Alex Mihai Stoenescu, membru al colectivului de Consultanți Științifici al revistei noastre. Este un real eveniment editorial, fapt pus în evidență și de prezentările deosebit de elogioase ale regretatului academician Florin Constantiniu și ale academicianului Ștefan Ștefănescu.

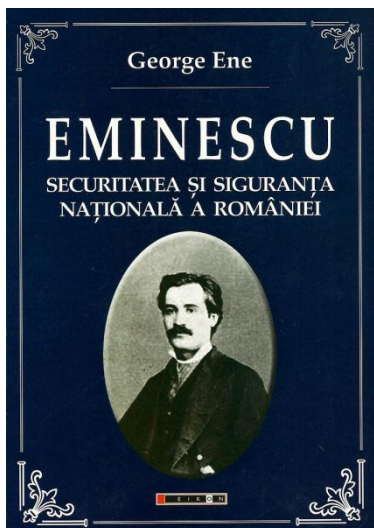
Prezentul volum, care se adaugă la numeroasele lucrări de istoriografie ale domnului Alex Mihai Stoenescu, are un caracter distinct și constituie pentru noi profanii o adevărată revelație asupra a ceea ce înseamnă o cercetare istorică profesionistă. Ne-a impresionat pasiunea și migala cu care autorul a lucrat, străbătând unele din cele mai mari arhive ale Europei, de la Viena, Roma, Vatican, astfel încât „*Introducere în studiul istoriei*” se constituie într-o contribuție de mare valoare, putând spune fără teama de a greși că este o carte necesară publicului larg, dar și numeroșilor preținși „istorici”, care vor înțelege seriozitatea cu care trebuie abordată o cercetare istorică, fie ea (sau mai ales) chiar cea contemporană.

După parcurgerea celor nouă capitole ale volumului, plăcerea materialului receptat te face să speri că după „*Introducere în studiul istoriei*” vor urma și alte lucrări tot atât de interesante atât prin rigurozitatea lor științifică, cât și prin stilul ușor de lecturat (*Hagop Hairabetian*).

GEORGE ENE: EMINESCU – SECURITATEA ȘI SIGURANȚA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Sub semnătura colegului nostru, prof. dr. George Ene a apărut la editura Eikon din Cluj-Napoca lucrarea *Eminescu – securitatea și siguranța națională a României*, care readuce în conștiința publică și demonstrează actualitatea unui Eminescu profund implicat în procesul de unificare și modernizare a României, asumându-și lucid și eroic destinul neamului său.

Autorul demonstrează convingător – prin examinarea atentă a operei politice, a jurnalului, corespondenței și a manifestărilor civice ale lui Eminescu – că prin opera sa și activismul său social, Eminescu a jucat rolul unei autentice instituții de protecție și de afirmare a intereselor românești.

Cercetarea relevă, totodată, contribuția teoretică substanțială a lui Eminescu la clarificarea și soluționarea multor probleme apărute în procesul de emancipare națională și socială a României.

Scrisă analitic, sobru, cu tentație spre exhaustiv, lucrarea este produsul revalorizării operei, izvoarelor și biografiei eminesciene în context istoric, din perspectiva valorilor și intereselor românești.

CRISTIAN TRONCOTĂ: ROMÂNIA ȘI FRONTUL SECRET

Ne face plăcere să semnalăm apariția, la editura Elion, a celei de-a doua ediții a lucrării prof. univ. dr. Cristian Troncotă ***România și frontul secret***, care oferă cititorului un text revizuit și îmbunătățit al primelor trei segmente de cercetare cuprinse în *Istoria serviciilor secrete de la Cuza la Ceaușescu* (apărută în 1999).

Lucrarea se adresează publicului larg iubitor de istorie, celor ce studiază tematici legate de istoria instituțiilor de securitate, cu precădere celor din rândul cărora se vor forma noile generații de profesioniști ai informațiilor,

cărora autorul le transmite implicit mesajul că „*au datoria de a lua de la fiecare generație trecută tot ce a fost mai bun pentru a forma o nouă generație pe care să o ridice deasupra celorlalte*”, dar „*să fie convinși că, dacă se vor încumeta să-și asume conștiința povara acestor grele misiuni, nu vor scăpa de judecata necruțătoare a istoriei*”.

Prin această lucrare, căreia i se adaugă volumul ***Duplicitarii***, apărut în 2004 și pe care-l așteptăm, de asemenea, într-o nouă ediție, autorul finalizează un proiect de cercetare elaborat în urmă cu mai bine de douăzeci de ani care abordează istoria serviciilor speciale românești de la înființarea primelor structuri până la căderea regimului comunist din România.

Pagini literare

Mai mulți cititori ne-au solicitat să lărgim, atunci când este posibil, profilul revistei noastre, incluzând creații literare ale unor veterani din serviciile de informații. Considerăm această dorință drept justificată, o asemenea abordare ilustrând complexitatea unor personalități, deschiderea lor către literatură, sensibilitatea aparte cu care veteranii serviciilor de informații române privesc lumea în care trăiesc. Întrucât acest număr este, în bună măsură, un număr de vacanță, deschidem, odată cu el, o nouă rubrică: „Pagini literare”, în care publicăm creațiile câtorva colegi.

Redacția

Gheorghe Trifu

TOAMNĂ

Roiuri de frunze prin văzduh aleargă
Din ceruri cad lacrimi de toamnă târzie.
Cumpăna fântânii încet se-apeacă
Pe luciul de apă poeme să scrie.

Vârtejuri din colb torc vântoasele seara
Pe pieptul zilei ard amiezi
Fluturi albi împrăstie ceața,
Și-o așează în văzduh grămezi

Plopii se-ndoaie sub vânt a-ntristare,
Se-nchină spre-apus și foșnesc până-n zori
Se surpă un templu înalt, de visare.
Din zări pogoară vaier trist de cocori.

ÎN APUSENI

Despăduriți sunt Munții Apuseni,
Doar colb de lună pe spinări mai poartă,
Din Vidra până la Câmpeni
Trei arbori sunt pădurea toată.

Stâncile plesnesc de însingurare și pustiu
Bobul de rouă e o alinare,
La început de noapte cerul sângerieu
În cioturi aprinde felinare.

De undeva, de sus, de-aiurea
Pe coaste goale fug năluci,
Noaptea cautând pădurea
Pe munții aceștia de cioturi și butuci.

Dumitru Dănău

UNDE NE SUNT EROII?

„Unde ne sunt visătorii”,
Dar eroii – ai noștri sfinți?
Ei ni-s zi de sărbătoare
Zei, icoane și părinți!

Veacul nostru, acesta, „mare”
Plin de hoți, tâlhari și zbiri,
Naște-n sânul astei nații
Numai slugi, numai martiri?

Cine judecă valoarea
Unui gând, a unei fapte
Sau chiar dorul, suferința

Unui neam? Și cine poate

Hotărî ce-i drept pe lume
Și frumos, și bun, și sfânt?
Doar străinul ce cu japca
Ia și suflet, și pământ?

Ce fac dregătorii Țării?
Doar să mintă și să roadă
Truda unui neam de veacuri
Scoțând pleava la paradă?

Ce au pus pe pedestalul
Sacru-al sfinților părinți
Care din Eternitate
Ne plâng cu lacrimi fierbinți?

Când pigmeii-s la putere
Nu e loc pentru eroi
Dar veni-va Judecata!
(Nu aceea de Apoi!)

Nicolae Ardeleanu

MĂ UIT LA TINE, TOAMNĂ

Cine ți-a mușcat buzele, Toamnă,
de-ți sângerează frunzele, ca buzele mele?
Ce iubit ți-alintă tâmplele zării,
de se-nalță cutezătoare și mândre
ca tâmplele mele?
Ți-e drag, Toamnă, ți-e drag dragul tău,
de-ți sunt ochii cerului blânzi și afunzi ca ai mei?
Mă uit la tine, Toamnă-ndrăgostită
Și simt că ești frumoasă.

IUBITO, ASCULTĂ-MĂ!

Dacă ar putea să vorbească,
Soarele ar rosti aceste cuvinte,
tot atât de convingător ca atunci
când arde dimineața la numai o oră
după ce s-a desprins de pământ
și-ți aduce aminte că ieri a plouat
și e început de vară.

Iubito, ascultă-mă
așa cum îți ascuți respirația
pe creasta unui deal și privind în jos, în depărtări,
îți eliberezi din strânsoare
părul bogat, ce seamănă cu un steag galben
în bătaia vântului.

Ochii înecați de-amintiri mi-i închid,
coborând peste gânduri
imaginea câmpului de un galben tulburător,
galben respirând depărtări
și emoții, și chipuri,
și seri din copilărie, dintr-o visată copilărie,
cu senzații adânci și miresme
cum nu credeam să învie,
dar iată-le că se-ntorc așa cum au fost.
Îmi încojoară trupul

Mă simt la amiază. Mi-e brațul deodată ușor.
În amurg, când amintirea ta îmi evocă
trăsăturile bine știute,
mă opresc și-mi lipesc fruntea de arbori.

O, iată, fruntea mea
a curs în scoarța copacilor și navighez în lucruri,
topindu-mă în ele, înflorindu-le,
eliberând din coaja ghindei sutele de ani

ale stejarilor.

Vasile C. Gădălin

PORCUL ȘI MĂGARUL

Un porc păștea la margine de sat
Din troscotelul verde-nrourat
Și grohăia sătul, prinzându-l harul,
Să dea ora exactă ca măgarul.
Măgarul, supărat chiar peste poate,
Nu zăbovi îndată să se-arate
Și din plămâni scoțând un „i-ha-ha”
Răspunde celui care-l provoca:
- Ascultă porcule! zise măgarul.
Te taie de Crăciun și nu-mi furi harul!
Eu sunt născut din tată-n fiu măgar
Și candidez s-ajung parlamentar.
- Eu, zice porcul, ofensat la culme,
Am scurtă viața, dar frumosu-mi nume
Poetii-n versuri știu să mi-l aștearnă
În pragul sărbătorilor de iarnă.
Ca deputat, eu sunt curtat și-ți spun
Că-n loc de „porc”, m-au alintat „grăsun”.
Degeaba dai ora exactă, iată,
Că voturi nu obții tu niciodată.

Morala

Tu cititorule, să fii atent
Când ești poet și ai talent cu carul,
Să nu votezi nici porcul, nici măgarul,
Că s-ar putea s-ajungă-n...parlament!

Din activitatea ACMRR-SRI

În contextul Adunării Generale a ACMRR-SRI au fost organizate **manifestări ocazionate de aniversarea a 20 de ani de la constituirea Asociației** la toate structurile teritoriale ale acesteia. Evenimentele s-au bucurat de prezența conducătorilor/reprezentanților Direcțiilor județene de informații și ai Asociațiilor partenere.

În informările prezentate, președinții de Sucursale au evocat etapele constituirii Asociației și activitatea desfășurată de-a lungul celor două decenii de existență, în conformitate cu prevederile Statutului, având drept obiectiv principal apărarea onoarei și demnității cadrelor care și-au desfășurat activitatea în structurile serviciului național de informații.

Sucursala **Iași** a organizat, la 10 mai, conferința trimestrială la care a fost prezentată informarea președintelui ACMRR-SRI în fața Adunării Generale din 26 aprilie, la care au fost adăugate aspecte specifice din activitatea Sucursalei. Conferința a fost onorată de participarea șefului D.J.I. Iași și a președinților filialelor locale ale Asociațiilor de rezerviști din MapN și MAI, cărora le-au fost oferite plachete omagiale ale ACMRR-SRI.

Un eveniment similar a avut loc la 30 aprilie, în organizarea Sucursalei **Galați**, context în care au fost aduse aprecieri și față de proiectul „*Vitralii - lumini și umbre*”, publicație pentru care există un interes sporit în rândul rezerviștilor militari.

La data de 2 aprilie, la Cercul Militar din Cluj-Napoca a avut loc **conferința trimestrială a Sucursalei Cluj**, dedicată aniversării a 24 de ani de la înființarea Serviciului Român de Informații.

La festivitate – desfășurată în prezența președintelui ACMRR-SRI, col. (r) Filip Teodorescu – au participat Gheorghe Vușcan, prefectul județului, col. Simion Cecan, șeful Direcției Județene de Informații, general Aurel Litan, comandantul Inspectoratului Teritorial al Jandarmeriei, col. (r) Marian Octavian, președintele filialei Cluj a ACMRR din MAI.

Vorbitorii au relevat calitatea ofițerilor de informații, importanța activității acestora pentru societatea românească, precum și necesitatea menținerii legăturilor dintre ofițerii activi și rezerviști, îndeosebi pentru promovarea culturii de securitate la nivelul societății civile.

La 25 martie, un grup de membri ai Sucursalei **Cluj** a participat la comemorarea eroului martir col. Dumitru Coman, ucis la 22 decembrie 1989 la Odorheiul Secuiesc de către extremiști maghiari. Evenimentul, la care au participat și membri ai familiei celui comemorat, s-a bucurat de o bună mediatizare în presa și televiziunea locală.

Mai multe Sucursale, între care sunt de menționat cele din **Iași** și **Dâmbovița**, au organizat, cu ocazia zilei de 8 Martie, festivități dedicate colegelor, cărora le-au fost oferite flori și măștișoare, dar mai ales ocazia de a se revedea.

Și în acest trimestru, Sucursalele Asociației au organizat momente festive în care i-au omagiat pe cei care au activat în structurile naționale de informații și au ajuns la vârsta senectuții, dar și pe mai tinerii seniori, începând cu vârsta de 65 de ani. A fost evocată activitatea pe care au desfășurat-o cu dăruire și responsabilitate dedicată apărării intereselor Patriei, protejării valorilor ei fundamentale. Participanții și-au reamintit momente frumoase, reușite sau mai puțin fertile din munca lor, sperând să se revadă peste viitorii cinci ani.

Prezenți în viața și cultura cetății

La 11 aprilie, un grup de membri ai Sucursalei **Cluj** au participat la lansarea volumului „*Problema Transilvană. Disputa teritorială româno-maghiară și URSS, 1940-1946*”, apărut la editura Eikon sub redacția prof. Onufrie Vințeler și Diana Tetean, care cuprinde interesante documente secrete pe această temă identificate în arhivele rusești, printre traducători numărându-se și colega noastră Marta Beuran. Volumul a fost prezentat de colaboratorul nostru, prof. dr. Gelu Neamțu.

Semnalăm apariția, la editura Napoca Nova, a unui nou volum de versuri, intitulat „*Întoarcerea acasă*” semnat de colegul nostru **Vasile Gădălin**, cunoscut poet și epigramist, membru al Sucursalei Cluj.

Ajuns la frumoasa vârstă de 70 de ani, Vasile Gădălin a conceput o carte reprezentativă, un volum de autor prin care să marcheze trecerea la o nouă etapă a vieții, caracterizată prin analiza propriului parcurs existențial. După cum remarcă Voichița Pălăcean-Vereș în postfața volumului, „*Vasile Gădălin se remarcă prin spontaneitate și muzicalitatea creațiilor. Poezia sa reflectă emoția nădă, sentimentul în stare pură, necontaminat de alambicate referințe livrești, necamuflat în referințe stilistice*”.

Tot la editura Napoca Nova a apărut și volumul de memorii „*Copilărie și adolescență zbuciumate*” semnat de colegul nostru **Teodor Muntean**.

Sorin Ioan Boldea revine în atenția cititorilor cu lucrarea „*Plante în Biblia Vulgata, Tora și Coranul*” în care sunt recenzate denumirile a peste 140 de plante menționate de vechile texte religioase. Lectura cărții oferă date interesante despre preocupările și îndeletnicirile oamenilor trăitori cu peste două mii de ani înaintea noastră.

ERATĂ : Dintr-o regretabilă eroare, în unele exemplare ale numărului 18 al revistei a fost menționat alt nume cu referire la acordarea premiului pe anul 2013 al Ligii Scriitorilor din România, la secțiunea „roman”, pentru trilogia „Culdușii”. Facem cuvenita îndreptare și adresăm din nou felicitări laureatului acestui premiu, colegul nostru Valeriu Ilica.

In Memoriam

DOMNILOR PROFESORI, DRAGOSTEA ȘI RECUNOȘȚINȚA NOASTRĂ

„Și toți, dragă prietene, când te gândești bine, au fost niște apostoli, care au îndurat sărăcia și batjocura, care au trecut printr-un viitor de nemulțumiri și vorbe rele, și care totuși au izbutit să-și îndeplinească cu bine menirea lor...”

(M. Sadoveanu, *Domnu Trandafir*)

Am ezitat mult până să încep a scrie aceste rânduri, din cel puțin trei motive:

- lipsa de talent și exercițiu în mânăuirea peniței;
- impresia că nu sunt potrivite cu spiritul și, în general, concretețea dură și reală a datelor istoriei contemporane rezultate din articolele publicate în revistă, demersul meu fiind unul romantic și sufletesc;
- teama de a nu deveni ridicol prin interpretarea acestora ca fiind un simplu pomelnic.

În cele din urmă, o discuție telefonică pe care am avut-o cu prietenul și colegul colonel (r) Ene Stelian m-a convins să trec la redactarea textului, ceea ce am și făcut în luna iunie 2013. După aceasta, și acum o spun cu regret, l-am lăsat presat între copertile unei agende. De unde vine regretul va rezulta din cele prezentate în finalul relatării.

Unii dintre noi poartă încă în memorie imaginea dragă a persoanelor care ni s-au dăruit cu generozitate, formându-ne ca oameni serioși, cinstiți, verticali, disciplinați – dascălii și profesorii noștri.

Fie că se numeau maestri, învățători, mentori sau înțelepți, profesorii au avut întotdeauna un statut aparte în societate, care trebuie respectat ca atare, iar școala românească a avut și are educatori de mare clasă, indiferent de părerile unor repetenți la „materia” caracter.

Deviații contemporane care fac pe unii „părerologi” sau purtători de microfoane să blameze o întreagă elită profesională nu sunt decât expresia unei societăți în derivă, a unui proces haotic de „reformă”, a politizării excesive a societății și a lipsei de caractere.

Personal, mi-am respectat toți profesorii chiar dacă, din diverse motive, nu i-am putut iubi pe toți. I-am respectat, îi respect și, în sufletul meu, le păstrez tuturor o mare prețuire și o luminoasă amintire.

Cu mult drag îmi amintesc de prima învățătoare – Eugenia Cozmuță, de fostul profesor de istorie și director al Școlii generale din Copalnic-Mănăstur (Maramureș) – Vasile Pop, de diriginta noastră – Stela Oniga, de directorul Liceului industrial nr.1 din Sighetu Marmației – inginer silvic Gheorghe Barlea, de profesorul și prietenul meu, regretatul Emil Liviu Dobre, de excepționalul penalist și profesionist al dreptului, de mai târziu – Gheorghe Nistoreanu, de profesorii din școlile civile sau militare prin care am trecut. Dar materialul de față îl dedic profesorilor care au fost și vor rămâne în anonimat datorită specificului activității – ofițerilor instructori din școala de profil. Lor le-am încredințat o bună parte din tinerețea noastră, în perioada de încazarmare, iar prin răbdarea și iscusința lor au înflorit înclinații, aptitudini, vocații, care au caracterizat și caracterizează încă ofițeri profund patrioți, aflați în slujba Patriei, care și-au sacrificat și își sacrifică propriile interese în raport cu cele ale Serviciului. Pentru mulți dintre noi, cea mai grea încercare a fost lupta cu anonimatul și acceptarea lui, reflexul de a te manifesta într-o imagine și o legendă creată prin efort propriu, servită publicului, dar inefficient susținută de instituție. Profesorii-instructori au fost cei care ne-au călăuzit mințile neexperimentate în cunoașterea activității informative, de specialitate și juridice, ne-au sprijinit, ne-au încurajat și, cu siguranță, în final s-au bucurat de „zborul” nostru.

Și pentru toate acestea, respectuos vă mulțumim domnilor GHEORGHE MORJAN, CONSTANTIN TĂTARU, EUGEN BOJESCU, IOAN EANA, ION CHIRIȚĂ, IOAN NICULESCU, ALEXANDRU ALDEA, GHEORGHE CHIVU, VASILE ȚICAN, VALERIU OLARU, IOAN CIONCĂ, NICOLAE ROTARU, DOREL DARIE, ION STĂNESCU, VASILE MOROIANU, GHEORGHE NEREMZA, GHEORGHE ROMAN, GHEORGHE POPESCU, CONSTANTIN BONTAȘ, NICOLAE OLARU, DOREL GALIUC, GHEORGHE COSMICI ...

Celor care nu mai sunt, profesori și colegi, le depun o cocardă tricoloră pe suflet, iar celor care mai trăiesc le sărut inimile, cu dragoste... Eu și colegii mei ne vom ridica întotdeauna mâna, în semn de salut, la un chipiu imaginar, cu respect, în fața Dumneavoastră, domnilor instructori.

Și acum, să-mi explic regretul de a fi întârziat cu acest text pentru revistă, pe care azi l-am rescris cu o lacrimă în ochi. Zilele trecute, prietenul Ene Stelian m-a sunat și m-a informat că profesorul-îndrumător VALERIU OLAR, foarte apropiat și atașat nouă, a trecut în lumea de dincolo, el fiind cu ultimul domiciliu în cetatea celui „răstignit între cruci” – Vlad Basarab Voievod – Târgoviște. Aș fi vrut să citească aceste rânduri, dar, din nefericire, timpul n-a mai avut răbdare. Dumnezeu să-i dea odihnă și pace ...

Colonel (r) Gheorghe Delureanu

Vitralii- Prezență și ecouri

Ca în fiecare număr, prezentăm în cele ce urmează unele dintre ecourile recepționate la redacție în legătură cu interesul cu care revista „*Vitralii – Lumini și umbre*” este primită în mediile instituționale preocupate de problematica securității naționale, în presa de specialitate și în rândul marelui public.

- Publicația săptămânală „**Ploieștii**” (**Prahova**) reia, în numărul 1649 (08-14.05.2014), la rubrica „*Istoria așa cum a fost*”, editorialul apărut în numărul 18 al revistei („*Pe cine incomodează adevărul?*” – interviu cu dl. Filip Teodorescu consemnat de Paul Carpen)
- În contextul comemorării evenimentelor de la **Târgu Mureș** din martie 1990, în cotidianul „Cuvântul Liber” (20-22 martie) a fost publicat un serial semnat de publicistul Lazăr Lădariu, intitulat „*Târgu Mureș: decembrie 1989 – martie 1990*”, în care sunt reluate, cu citarea sursei, o serie de aspecte cuprinse în articolele pe această temă publicate în numărul 12/2010 al revistei.
- În cotidianul „**Gazeta de Nord-Vest**” din Satu Mare apare, sub semnătura profesorului Teodor Curpaș, poet, scriitor, publicist și realizator TV, o amplă prezentare a numărului 18 al revistei, intitulată „*O revistă de prestigiu căutată la noi!*”, în care se menționează, printre altele, că „*această publicație editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă din Serviciul Român de Informații se dovedește a fi utilă tuturor celor cu simțire de neam, de țară și atașament de tot ce înseamnă România*”.
- Numărul 18 al revistei a fost prezentat de cotidianul **bihorean** „**Crișana**” din 24 aprilie, precum și de prestigioasa publicație culturală **ploieșteană** „*Atitudini*”, care apreciază, printre altele, faptul că „*acest număr are o mai mare deschidere și pentru condee valoroase din afara redacției, care sunt atașate adevărilor promovate de revistă*”.
- Ziarul „*Răsunetul*” (**Bistrița-Năsăud**) din 19-20 aprilie publică, sub semnătura lui Ioan Lazăr, o prezentare a numărului 18 al revistei în care, în opinia recenzentului „*multe personalități își expun opiniile pro și contra, care de îndeamnă la reflecție și meditație*”.

- Scriitorul Mircea Radu Iacoban se apleacă, la „Colțul Condeierului” din „*Monitorul de Suceava*” (8-9 martie) asupra numărului 17 al revistei, care, subliniază jurnalistul, „*înainte de a fi categorisită simplist și inexact «revista Securității» se cuvine recunoscută ca un prețios depozit de informații altfel pe veci lăcătuite*”.
- Jurnalistul Ion Barbu prezintă numărul 17 al revistei, în „*Curierul de Vâlcea*” (20 februarie), sub titlul *O revistă încrustată cu diamante*, subliniind că, „*juducând în lumina celor citite... autorii articolelor nu sunt doar buni cunoscători ai temelor, ci și condeieri înzestrați cu un real talent literar*”.
- O amplă prezentare a numărului 17 este semnată de jurnalistul Victor Știr în cotidianul „*Mesagerul de Bistrița-Năsăud*” (18 februarie), iar un semnal editorial este inclus și în publicația „*Tribuna*” (**Sibiu**, 5 martie, sub semnătura lui N.I.Dobra)

* * *

Continuăm în acest număr prezentarea lucrărilor pictorului gălățean David Sava.

oooOOOooo